

Red dela s srebrnim vencem
1974

prosvetni delavec

List delavcev v vzgojnoizobraževalnih zavodih Slovenije

Ljubljana, 31. marca 1978 — Številka 6

Majda Poljanšek

Več neposrednosti v svobodni menjavi dela

Družbena akcija za preobrazbo šole in izobraževanja je ves čas vezana na oblikovanje družbenoekonomskih odnosov. Šola se vse bolj podružblja in se iz državne spreminja v družbeno institucijo. Med delavci v materialni proizvodnji se čedalje bolj uveljavlja zavest, da je v ustvarjenem dohodku, v ustvarjeni novi vrednosti tudi znanje, ki jim ga je dala šola. Od znanja je odvisno delavčevo obvladovanje nove tehnologije, uveljavljanje njegovega samoupravnega položaja v združenem delu in končno osebno in družbeno blagostanje. V procesu samoupravnega obvladovanja pogojev, sredstev in rezultatov dela je zato vsak delavec zainteresiran za kakovostno vzgojo in izobraževanje — za čim boljše šolo in zato tudi za izgrajevanje takšnih družbenoekonomskih odnosov, ki mu bodo zagotovili vplivanje na celoten vzgojnoizobraževalni sistem. Tudi prosvetni delavci želijo sodobnejšo šolo, ki bo vsebinsko bogatejša in bo boljše usposabljalna za delo in življenje, saj vedo, da učinki njihovega dela vplivajo na rast družbene produktivnosti dela. V družbeni naravi dohodka in delitvi po prispevku k njegovi rasti pa je mogoče izenačevati tudi družbenoekonomski položaj samih prosvetnih delavcev z drugimi delavci v združenem delu.

Hotenja za boljšo šolo so na obeh straneh, pa vendar moramo ugotoviti, da je vpogled v delo šol in resničen vpliv delavcev in delovnih ljudi na vzgojnoizobraževalni sistem, program in delo šol šibak. Prav zato med delavci — uporabniki še prevladuje miselnost, da je šola velik strošek za gospodarstvo. Med prosvetnimi delavci pa se še vedno zadržuje proračunska miselnost; izobraževalno skupnost gledano kot na institucijo, ki je nadomestila državo, ohranila stopnje in limite.

V času intenzivnih predkongresnih razprav, razprav o preobrazbi vzgojnoizobraževalnega sistema in neposredno po volitvah članov delegacij za skupščine družbenopolitičnih skupnosti in samoupravnih interesnih skupnosti, se moramo veliko bolj smelo lotiti dograjevanja samoupravne organiziranosti vzgoje in izobraževanja. Prevladujočo posredno menjavo dela, ki se je uveljavila pogosto daleč od neposrednega delavčevega interesa — v občinski izobraževalni skupnosti, v izobraževalni skupnosti Slovenije ali ponekod že v ustanovljenih posebnih izobraževalnih skupnostih, moramo dopolniti zlasti z neposrednimi oblikami menjave dela, ki morajo v prihodnje prevladovati. Čeprav so delavci v temeljnih organizacijah združenega dela sprejemali samoupravne sporazume o temeljnih načrtov in sprejeli obveznosti za združevanje sredstev, je zaradi prešibko izdelanih perspektivnih kadrovskih potreb v združenem delu ostalo neznanih več predpostavk za načrtovanje mreže in programske osnove v usmerjenem izobraževanju. Ker ne gre za klasično šolsko reformo, temveč za globljo preobrazbo vzgoje in izobraževanja, moramo zagotoviti najneposrednejšo povezanost hotenj pravega delavcev s težnjami delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela in občani v krajevnih skupnostih za skupno uresničevanje reformnih ciljev. Množico novih delegatov v posebnih, združenih ali skupnih delegacijah, ki so jih izvolili občani v krajevnih skupnostih in delavci v temeljnih organizacijah združenega dela za vzgojo in izobraževanje, je treba samoupravno povezati s šolo. Njihova pripravljenost za sodelovanje na vzgojnoizobraževalnem področju mora priti v neposreden stik z delom in življenjem posamezne šole. Tako bi, denimo, zbor delegatov — uporabnikov v enoti izobraževalne skupnosti ob osnovni šoli omogočil delegatom iz vseh delegacij temeljnih organizacij združenega dela in krajevnih skupnosti iz šolskega okoliša, da bodo organizirano usklajevali svoje interese do šole, skupaj z vsemi, ki uresničujejo program osnovne šole — z zborom izvajalcev, med temi pa so poleg učiteljev tudi društva. Na temelju, izraženih interesov in možnosti za celodnevno osnovno šolo, podaljšano bivanje itd. se bodo lažje uveljavljale oblike neposredne menjave dela. V neposredni povezanosti z družbenim okoljem bo šola lažje smiselno načrtovala in uresničevala svoja vzgojna prizadevanja, pa tudi reševanje skupnih vprašanj, kot so pridobivanje znanj sodelavcev, delavnice, prehrana, prostori ipd., bo bolj povezovalo interese vseh za »našo šolo«. Delegati — uporabniki bodo tako dejavno vključeni v vsebinska snovanja. Na zasedanju občinske in republiške skupščine izobraževalne skupnosti bodo hodili »skozi življenje in delo šole« in ne mimo nje in mimo njenih problemov, kot je bilo to sedaj.

Enako utemeljeno tedaj razmišljamo o enotah ob vseh šolah v usmerjenem izobraževanju, ki bodo lahko uspešno nadomestile konferenco delegacij uporabnikov in izvajalcev za delegiranje v skupščine izobraževalnih skupnosti, in kar je najpomembnejše, odprle možnosti za neposredno povezovanje kadrovskih in izobraževalnih interesov delavcev v združenem delu in šolo ter za svobodno menjavo dela. Nova programska zasnova usmerjenega izobraževanja bo nastajala s skupnimi prizadevanji, v vzgojnoizobraževalni proces se bodo kot izvajalci vključevali tudi strokovnjaki iz združenega dela. V enoti ob šoli se bodo izoblikovala stališča o problemih, o katerih bodo razpravljali v posebnih izobraževalnih skupnostih, reševali pa se bodo tudi konkretni problemi — delavnice, učna praksa, kadrovske stipendije itd. Tudi v občinskih in v republiški izobraževalni skupnosti bo tako veliko več vsebinskih razprav in več možnosti za usklajevanje interesov, saj bodo ti rasli na trdnjši in stvarnejši družbenoekonomski osnovi in na vzgojnoizobraževalni praksi, ki jo želimo podružbiti.

Kurirčkova pošta 1978

Stopetdeset tisoč otroških rok,
dvakrat toliko svetlih, iskrenih oči in
urne noge na pet tisoč kilometrov dolgi poti, kjer je zavihralo na tisoče
zastav.

V kurirčkovi torbi milijon pozdravov za rojstni dan
in ena sama želja nas vseh: Bodi nam še dolgo zdrav, tovariš Tito!
Zveza prijateljev mladine je pripravila kurirčkovo pošto. Krenila je
27. marca, že šestnajstič zapored, veličastna štafeta pionirjev vseh slo-
venskih občin, ki bodo obiskali spominska obeležja narodnoosvobo-
ditelne vojne, se srečali z nekdanjimi borci in s pripadniki JLA. Spomini
na težke dni se bodo prepletali s svetlimi trenutki sedanjosti.

Kurirčkova torbica je na Primorskem krenila iz vasi Vogrsko pri
Novi Gorici, na Dolenjskem so pionirji začeli na Trebelnem, na Go-
renjskem iz Davče pri Škofji Loki, na Štajerskem od Šmiglove zidanice
in Slovenskih Konjic.

Kurirčkova pošta je posvečena letos mnogim jubilejem iz narodno-
osvobodilne vojne in predvojni aktivnosti partije: 35-letnici Kočevskega
zbor — odposlancev slovenskega naroda, 40-letnici pokrajinske parti-
ijske konference v Šmiglovi zidanici na Štajerskem, obletnici priključi-
tve Primorske k Sloveniji, 35-letnici Pohorskega bataljona.

Kurirčkova pošta pomeni hkrati aktivnost in pozdrav pionirjev Slo-
venije ob 8. kongresu ZKS in 11. kongresu ZKJ. Pomembna je zaradi
ohranjanja in razvijanja revolucionarnih tradicij narodnoosvobodil-
nega boja, krepi idejnopolično vzgojo najmlajših. In ne nazadnje,
njena nova, še posebna vrednota je v tem, da pripravlja pionirje na
splošno ljudsko obrambo in družbeno samozáščito: ob tej pionirski ak-
ciji se vrstijo hkrati še obrambni dnevi, cela vrsta pionirskih pohodov in
razne vaje pionirjev.

Srečno pot, kurirčkova pošta!

Osnovno izobraževanje odraslih Vsebinska ima prednost

Kritični oceni in nadaljnjemu razvoju opismenjanja in osnovnega izobraževanja odraslih je bilo namenjeno tridnevno posvetovanje o osnovnem izobraževanju odraslih v funkciji združenega dela, ki ga je organizirala zvezna konferenca SZDL v sodelovanju z republičnimi in pokrajinskimi konferencami SZDL, zavodi za napredek šolstva, andragoški društvi in drugimi od 13. do 15. marca t.l. v Arandjelovcu. Posvetovanja se je udeležilo okoli 130 predstavnikov vseh republik in pokrajin, ki so z bogatimi uvodnimi prispevki in živahnimi razpravami skušali vsestransko osvetliti dosežene uspehe in neuspehe, vzroke neuresničenih pričakovanj ter možnosti in poti za napredek osnovnega izobraževanja odraslih.

Kljub dokajšnemu napredku v zadnjem desetletju je med odraslim prebivalstvom v Jugoslaviji še vedno veliko nepismenosti in polpismenosti. Po statističnih podatkih iz leta 1974 je celo med zaposlenimi skoraj 300.000 takih, ki so nepismeni ali pa nimajo več kot tri razrede osnovne šole (v Sloveniji 22.000). Če pa tem prištejemo že zaposlene, ki nimajo končane osnovne šole, in so torej brez temeljne splošne izobrazbe, je med zaposlenimi v Jugoslaviji kar 28 %, v Sloveniji pa še več — 30 % delavcev, ki bi se morali nadalje izobraževati. O tem bi morali razmišljati v vsaki delovni organizaciji, v vsaki temeljni organizaciji sindikata, v vsaki krajevni skupnosti in občini, pa tudi v vsaki izobraževalni organizaciji, katere naloge segajo tudi na to področje.

Temeljita osnovna izobrazba in vzgoja je podlaga za poklicno izobraževanje; brez nje si ne moremo zamisljati uspešnega delovanja v našem samoupravnem in političnem življenju, v delegatskih odnosih. Brez razvitih sposobnosti, interesov in učnih navad ne moremo pričakovati uspešnega nadaljnega izobraževanja, ki je stalna potreba sodobnega človeka. Skrb za sodobno raven pismenosti, za temeljito in vsestransko vzgojo in izobrazbo doraščajočega rodu, pa tudi za odrasle, ki imajo pred seboj še večji del svoje delovne dobe, ima prednostni pomen ter je hkrati sestavni del družbenih prizadevanj za razvijanje samoupravnih socialističnih odnosov, za uvajanje sodobne tehnologije in hitrejši gospodarski napredek, pa tudi za humanizacijo človekovega življenja in višjo kulturno raven prostega časa.

SODOBNA IN UČINKOVITA OBVEZNA ŠOLA

Posvetovanje je poudarilo, da je sodobna in učinkovita osnovna šola najboljši način za odpravo nepismenosti, polpismenosti in nepopolne osnovne izobrazbe. Napor pedagogov, delavcev in vse družbe, usmerjeni k uspešnemu izobraževanju in vzgoji mladih, da bodo vstopali v življenje s sodobno izobrazbeno osnovo, so najboljše zagotovilo, da se ne bodo vedno znova krepile in obnavljale vrste odraslih, ki niso temeljito pisali, niso imeli splošne izobrazbe. Nenehno posodabljanje učnega procesa, odmik od faktografije, enciklopedizma in pasivnega učenja k sodobni vsebini in aktivnemu učenju, k operativnemu in ustvarjalnemu znanju, k razvijanju otrokovih in mladostnikovih interesov ter načrtni pripravi na nadaljnje permanentno izobraževanje — te naloge osnovne šole so strateškega pomena za celoten družbeni razvoj,

hkrati pa odločilnega pomena za mlade, ki vstopajo v življenje.

PREŽIVELI POGLEDI IN OVIRE

Posvetovanje je načelno odklonilo vsako podcenjevanje osnovnega izobraževanja odraslih, brezbriznost za načrtno vključevanje zaposlenih in drugih delovnih ljudi brez končane osnovne šole v nadaljnje izobraževanje, pomanjkanje prizadevne angažiranosti pri vseh, ki bi morali sodelovati v tej družbeni dejavnosti. Poleg mnogih svetlih primerov, ugotovljenih na posvetovanju (napredna reformna prizadevanja, načrtno usposabljanje andragoških delavcev, aktivnost delavskih univerz, osnovnih šol za odrasle in posameznih drugih osnovnih šol, zavzetost mnogih delovnih in družbenopolitičnih organizacij), je žal tudi še veliko negativnih primerov in preživelih pogledov, ki zavirajo uresničanje sprejetih družbenih načrtov, stališč in dogovorov o osnovnem izobraževanju zaposlenih. V mnogih organizacijah združenega dela ne posvečajo pozornosti temu vprašanju; nerazgledanost in nezainteresiranost delavcev z najnižjo izobrazbo ima zaveznika v tehnokratski usmerjenosti tistih vodilnih delavcev, ki vidijo v delavcih le delovno silo. Mnoge osnovne šole, ki imajo v svojih statutih napisano obveznost, da skrbijo tudi za osnovno izobraževanje odraslih v svojem okolju, se za to prav nič ne menijo ali pa čakajo križem rok, da bi jim delovne ali politične organizacije pripeljele odrasle v šolske klopi. Prosvetno pedagoška služba še mnogokje ni doumela, da spada med njene naloge tudi sistematična skrb za osnovno izobraževanje odraslih, da je izobraževanje odraslih enakoveren del našega izobraževalnega sistema. Mnoge kadrovske šole se ne morejo premakniti v sodobni čas v tem, da bi prihodnjim delavskim delavcem dale tudi temeljno andragoško izobrazbo.

POSODABLJANJE IN POVEZOVANJE Z ZDRUŽENIM DELOM

Za hitrejši nadaljnji razvoj osnovnega izobraževanja odraslih je posvetovanje poudarilo predvsem posodabljanje tega izobraževanja, njegovo približnost potrebam delovnih ljudi in združenega dela ter nenehno politično akcijo.

Vsebinsko osnovnega izobraževanja odraslih moramo očistiti vsega, kar ni v skladu s miselnim svetom in s potrebami odrasle osebnosti, vsega, kar bi pomenilo odraslim samo knjižno učenje, kar ni bistveno za njihovo življenje, delo in nadaljnje izobraževanje. Vsako uniformiranje programov, ki naj bi bili po mnenju

nekaterih formalistov enaki za mladino in odrasle, pomeni v resnici nasilje nad odraslo osebnostjo in ima za posledico odvrtnost odraslih od nadaljnega izobraževanja. To pa seveda ne pomeni, da je lahko končna raven znanja nižja, da ne dosežemo bistvenih ciljev osnovne izobrazbe, saj bi podarjanje spričeval brez ustreznega znanja pomenilo goljufanje udeležencev izobraževanja in združenega dela, ki daje zanj potreben denar. Ob tem ko je posvetovanje poudarilo funkcionalizacijo osnovnega izobraževanja kot načelo, sprejeto v svetovnem merilu, je iskalo za naše razmere najbolj ustrezne poti za povezavo osnovnega in poklicnega izobraževanja zaposlenih pa tudi kmečkega prebivalstva. Vsako interno in javno usposabljanje — tudi za najenostavnejše poklice — bi morali povezovati s širšim usposabljanjem za samoupravljanje, za sodobno življenje, za čas, ki je pred nami. Med usmerjenim in osnovnim izobraževanjem ob delu pa ne smemo zgraditi pregrad, ki bi onemogočale zaposlenim z nizko izobrazbo ravnanje, da se vključijo kadarkoli v nadaljnje splošno in poklicno izobraževanje in se vračajo v učni proces na višji ravni.

POTRDIŠTEV NAŠE POTI

Posodabljanje osnovnega izobraževanja odraslih zahteva prožno organizacijo, ki odpira več poti do znanja, diferencirano obravnavanje udeležencev, uvajanje sodobnejše, dinamične organizacije učnega procesa, sodobnih učnih oblik in metod, pa tudi drugačnih odnosov, ki se skladajo z razvitimi samoupravnimi družbenimi odnosi. Posvetovanje je vsestransko potrdilo novo programsko, organizacijsko in didaktično-metodično zasnovano osnovnega izobraževanja odraslih, ki jo uresničujemo v Sloveniji že drugo leto ter temeljnja družbena, andragoška in druga izhodišča, na katerih je zgrajena. Pomembno je, da imamo pri nas urejeno financiranje tega izobraževanja in je vsakemu zagotovljena brezplačna osnovna šola. Usklajenost zainteresiranih dejavnikov na vseh ravneh pa bo lahko pripomogla še k večjim dosežkom k širšemu vključevanju odraslih v osnovno šolo in učinkovitejšemu izobraževanju.

JOŽE VALENTINČIČ

»Usmerjenost« je preozko

Ob težah zakona o usmerjenem izobraževanju se je na 14. seji sveta za vzgojo in izobraževanje že v začetku razvila živahna razprava. Razprave ob vseh treh točkah (predkongresne naloge, teze zakona o usmerjenem izobraževanju in organiziranosti samoupravnih interesnih skupnosti) so se nenehno prepletale. To niti ni čudno: vsem je enaka zahtevna vsebina preobrazbe vzgajanja in izobraževanja. Zataknilo se je že ob naslovu predvidenega zakona, ker pojem usmerjeno izobraževanje ne odseva več prave vsebine. Bistvena je vzgoja kot funkcija združenega dela, za katero so neposredno odgovorni v temeljnih organizacijah združenega dela. Najpomembnejše bo torej čimprej jasno opredeliti, kako bo uresničena ta zahteva, kako bo potekal vzgojnoizobraževalni proces, ki bo vključen tudi neposredno v delo temeljnih organizacij združenega dela.

Razpravljavci so opozorili na vprašanja učnih razmerij in kadrovskega stipendiranja. V bistvu se ne izključujeta. Pojem učna razmerja ni najboljši, ker ni bistveno razmerje, ki daje tudi materialno nagrado, temveč je bistvena možnost, ki jo ima učenec, da že med študijem sodeluje kot samoupravni subjekt v TOZD. Tako možnost pa ima ne samo tisti, ki je v učnem razmerju, temveč vsak, tudi učenec, ki ne dobi stipendije iz takega naslova.

V zakonu bo treba natančno opredeliti, kdaj je pogoj zahtevnosti opravljena osnovna šola in kdaj le opravljena šolska obveznost. Za poklice prve in druge stopnje zahtevnosti ni potrebna

V skladu z načrtom dela republiškega odbora Sindikata delavcev vzgoje in izobraževanja in na željo mnogih občinskih komisij za pripravo elementov združevanja šol je organizirala komisija republiškega odbora za nadaljnji razvoj samoupravljanja letošnjega 22. marca posvet o nadaljnji dejavnosti pri samoupravnem povezovanju in združevanju osnovnih šol v občini. To je bil že drugi posvet te vrste. Na prvem so razpravljali o svojih izkušnjah in iskali nadaljnje poti predstavniški vzgojnoizobraževalni organizaciji, ki so se že združile, tokrat pa so se zbrali predstavniki šol tistih občin, kjer se pripravljajo na ta proces.

Sindikata delavcev vzgoje in izobraževanja je že leta 1976 temeljito obravnaval proces združevanja v osnovnem šolstvu in sprejel stališča, ki niso v nasprotju s stališči komisij predsedstva pri centralnem komiteju Zveze komunistov Slovenije. Namen zadnjega posveta je bil izmenjati izkušnje in preveriti, kaj se v resnici dogaja v praksi; opozoriti na nepravilnosti, ki utegnejo škodovati vzgojnoizobraževalni dejavnosti in torej odvzeti procesom združevanja prvotni namen.

Če je bilo ob prvih procesih združevanja jasno, da velikokrat niso bili odsevi resničnih potreb in želja šol po povezovanju, pa lahko trdimo, da se začena novo obdobje integracijskih procesov v šolstvu vendarle precej drugače, ob zavesti, da se jih je treba lotiti preudarno, celostno in pri tem upoštevati vse vidike tega problema: samoupravni, pedagoški, ekonomski in družbenopolitični vidiki. Delo je olajšano tudi zato, ker so zdaj usklajena stališča pristojnih organov z vzgojnoizobraževalnega področja in ker so tudi ti organi ocenili razne nepravilnosti, ki so se dogajale pri združevanju šol.

Eno je gotovo — so poudarili na posvetu: republiški odbor sindikata ne more sestaviti »modela«, kako naj se šole združujejo, saj se le-te razlikujejo glede na razvitost območij in vzgojnoizobraževalno dejavnost. Sedaj imamo na Slovenskem najrazličnejše oblike povezovanja šol — vertikalne in horizontalne. Te oblike, kakršne že so, je treba dograjevati po načelu, da ne smejo biti kršene samoupravne pravice delavcev in da morajo biti šole vraščene v

osnovna šola. Prav tako bo treba odgovoriti na vprašanje, kako vgraditi v centre usmerjenega izobraževanja programe, ki bodo zagotavljali kadre s področja klasične filologije, umetnostne zgodovine, sociologije in podobne nepodgrajene poklice. Ni rečeno, da bi, denimo, umetnostni zgodovinar moral biti najprej učenec pedagoške šole.

Razprava je opozorila tudi na to, da se ravnatelji različnih srednjih šol v svoji vlogi profesionalizirajo, v visokem šolstvu pa je drugače. Dekani imajo vselej svojo temeljno pedagoško obveznost in s tem ostajajo v svojem osnovnem pedagoškem delu. O tem bi morali dobro premisliti!

Natanko bo treba oblikovati tudi merila za pravice in obveznosti delavcev in učencev ter poskrbeti, da bodo najboljši delavci vselej imeli možnost napredovanja in se nadalje izobraževati. Zdaj je največkrat v ospredju človekova osebna motivacija, vendar ne bi bilo dobro, če bi se vse enostransko sprevrglo v družbeno motivacijo: posameznik se odloča ko pozna družbene interese.

Osrednja misel razpravljavcev je bila vselej, kako zagotoviti odnos delavca v šoli, znanosti in proizvodnji in s tem uveljaviti tudi nove dohodkovne odnose, in ko gre za materializacijo družbeno vrednotenega dela v proizvodnji in vzgoji. O tem in še mnogih drugih vprašanjih se bo treba temeljito dogovarjati po vseh občinah, da bodo odgovori najboljši in zakon ustrezen odsev tistega, kar pričakujemo od preobrazbe vzgajanja in izobraževanja.

R. L.

družbeno in krajevno okolje, ki v njem delajo.

Že dalj časa je jasno, da »fizična integracija« ni edini način povezovanja šol. Zaživele so tudi številne druge oblike, npr. skupnosti šol, aktivni ravnateljevi, učiteljevi istih predmetnih področij itn. Te oblike v resnici niso povsem nove, se pa nenehno izpopolnjujejo, in kar je najpomembnejše: z njimi niso prav nič okrnjena pedagoška in samoupravna načela. Izmed nešteti oblik povezovanja so verjetno najbolj razvite skupnosti šol v posameznih občinah ali pa tudi na območju, ki vsebinsko povezujejo šole — od strokovnega delovanja aktivov, samoupravnega povezovanja do reševanja kadrovskih vprašanj. Lahko se sporazumejo tudi za združevanje sredstev, reševanje stanovanjskih vprašanj itn. Od skromnega začetka lahko skupnost preraste v višjo obliko, če se pokaže, da je to koristno in potrebno. Povezovanje šole mora biti torej odsev resničnih potreb delavcev šole in kraja. Pri tem mora biti upoštevana vloga družbenopolitične in še posebno krajevne skupnosti. Prav tega pa je bilo pri dosedanjem združevanju premalo. Velika škoda je bila npr. storjena tam, kjer se je svetovalna služba izoblikovala posebej, ločeno od uporabnikov.

Naloge šolstva v letu 1978

Za vse zbere skupščine — tudi za izobraževalno skupnost — se končuje prvo obdobje delegatstva. Recimo, da je to dokaj naporna, a vsekakor učinkovita vzgoja ne le delegatov, temveč nas vseh. Vsaj petkrat je vsak delegat razmišljal o načinu in izvajanju samoupravnih sporazumov, s katerimi urejamo svoje področje dela v skladu z načrti naše republike. Štiri leta delegatstva so torej za zbor uporabnikov in za zbor izvajalcev v šolskem jeziku bi lahko rekli — matura. Odgovornost je rasla, od seje do seje in je bila na zadnji skupščini 28. marca v Klubu delegatov v Ljubljani še posebno vidna. Od celotnega števila obeh zborov je manjkalo le osem delegatov. Že v začetku seje so zavrnilo obravnavanje osnutka popravljenih meril za ceno izobraževanja, ker je v njih še preveč nejasnosti, časa za natančno opredelitev pojmov pa je bilo premalo.

Od štirinajstih točk dnevnega reda ostane za poročilo le nekaj odločitev:

— Soglasno so podprli predlog, da dobimo zakon o usmerjenem izobraževanju s pripombo, da mora resnično zrealiti vseh sedem zakonov, ki so doslej urejali izobraževanje po obvezni osemletni osnovni šoli, tako da bodo delavci v združenem delu in učitelji vedeli, kaj je njihova dolžnost.

— Poudarili so pomen Dopisne delavske univerze pri vzgoji in izobraževanju 23.000 mladih Jugoslovancev, ki so s starši na časnem delu v tujini, pa niso zajeti v srednje šole.

Novim delegatom ostaja torej veliko zelo konkretnih nalog, ki ne bodo lažje od dosedanjih.

Dosedanji integracijski procesi so kljub napakam pokazali tudi nekatere pozitivne dosežke: pospešili so sodelovanje šol in njihovo odpiranje v družbeno okolje. Združevanje in povezovanje šol je postalo potreba, saj povezane šole lažje opravljajo širše naloge. Z integracijo nastajajo drugačni odnosi ne samo v šolah, temveč tudi med šolami in drugimi družbenimi dejavniki. Nekdo izmed udeležencev posveta je dejal: »Integracijo si predstavljamo kot okroglo mizo, kjer bomo združeno reševali probleme. Kar bomo sprejeli, nas bo obvezovalo, da bomo res izpeljali.«

V razpravah o povezovanju šol pa je še vedno slišati več besed o problemih vzgojnoizobraževalnih organizacij kot pa o povezovanju šole z okoljem. Večkrat je govor o »ceni«, o tem, da integracija ne prinaša pocenitev. Udeleženci posveta so poudarjali, da boljša poslovna šola (nekateri govorijo celo o »rentabilnosti«) ne more biti razlog za združevanje. Na prvem mestu morata biti pedagoški in samoupravni vidiki zato, da bodo samoupravljalci v šolah uresničevali tudi pedagoška načela ter znali zbuditi zanimanje za šolo pri starših, krajanah in v organizacijah združenega dela.

MARJANA KUNEJ

Zadostiti potrebam

Večkrat smo že ugotavljali, da je usklajevanje vpisa mladine s potrebami združenega dela še vedno velik problem. Usmerjanje mladine za poklic in nadaljnje šolanje je prvenstvena naloga ne samo mladine, šol, temveč tudi staršev in združenega dela. Prav zaradi vseh teh ugotovitev smo v preteklih letih že sprejeli več konkretnih sklepov o usmerjanju vpisa mladine v srednje ali visoke šole. Podatki o odločitvah mladine in zmožnostih posameznih šol so nedvomno zelo koristno napotilo za nadaljnje reševanje vprašanj. Še bolj kot te pa potrebujemo podatke o potrebah združenega dela. Že lani je bilo organizirano predhodno vpisovanje mladine v prve razrede srednjih in prve letnike višjih in visokih šol. Po številnih podatkih so bile ugotovljene želje mlade generacije, ki so jih kasneje lahko dobro primerjali z resničnimi potrebami združenega dela in seveda tudi s prostorskimi zmožnostmi šol.

Ugotavljamo lahko, da je bilo v splošnem manj prijav kot prostih mest v srednjih šolah. Glede na to, da imajo v večini srednjih šol dvoizmenski pouk, pa seveda te zmožljivosti ne pomenijo veliko. Najbolj primanjkuje učiteljev na poklicnih šolah proizvodno-tehnične smeri, na poklicnih šolah drugih smeri pa je bilo v posameznih regijah preveč prijavljenih kandidatov. Med štiriteljnimi strokovnimi šolami ni bilo prevelikih razlik med zmožljivostmi šol in prijavljenimi kandidati. Podatke o prijavah za vpis na visokošolske delovne in temeljne organizacije je zbral Center za razvoj univerze v Ljubljani. Redni študij je ostal v mejah, značilnih za prejšnja leta. Študij ob delu pa še vedno kaže usmeritev iz preteklosti — dve tretjini prijav na upravno-pravni in organizacijskih smereh.

M. TOŠ

prosvetni delavec

List izdajata republiški odbor Sindikata delavcev vzgoje in izobraževanja in izobraževalna skupnost SRS — Izhaja štiri- najstnevno med šolskim letom — Ureja uredniški odbor. Direktor in glavni urednik Rudi Lešnik, odgovorna urednica Marjana Kunej, tehnična urednica Tea Dominko. Naslov uredništva: Ljubljana, Poljanska 6/I, telefon 315-585. Naslov uprave: Ljubljana, Nazorjeva 1/I, telefon 22-284, poštni predal 355-VII. Rokopisov in fotografij ne vračamo, posamezni izvod 4 din. Letna naročnina: 80 din za posameznike, za šole in druge ustanove 140 din. Št. tek. računa 50101-601-16915. Tiska ČZP Ljudska pravica. YU ISSN 0033-1643 Po mnenju Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje je list »Prosvetni delavec« prost temeljnega davka od prometa proizvodov (glej 7. točko 1. odstavka 36. člena zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu).

Izobraževanje in delo

Po daljših družbenopolitičnih in strokovnih pripravah za preobrazbo sistema srednjega in visokega šolstva sta zbor združenega dela in zbor občin skupščine SRS letošnjega 15. marca sprejela predlog za izdajo zakona o usmerjenem izobraževanju. Objavljamo obrazložitev k predlogu, ki jo je na tej seji podala predsednica Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje Ela Ulrih-Atena.

Predlog za izdajo zakona s tezami za zakon temelji na resoluciji X. kongresa ZKJ in VII. kongresa ZKS, na ustavi in zakonu o združenem delu. Na osnovi teh temeljnih družbenih dokumentov se je pred štirimi leti začelo preobraževanje vzgoje in izobraževanja in s tem tudi priprave za preobrazbo sistema srednjega in visokega šolstva. Pri snovanju predloga za izdajo zakona sodelovali predsedstvo CK ZKS, ustrezni organi drugih družbenopolitičnih organizacij, skupščine SRS in izvršnega sveta pa tudi organi Izobraževalne skupnosti Slovenije in Gospodarske zbornice. Delovne obravnave v navedenih telesih so skupaj z ugotovitvami in predlogi javne razprave o predlogu preobrazbe srednjega šolstva, ki jo je leta 1976 organizirala RK SZDL skupaj z republiškim svetom Zveze sindikatov Slovenije in Gospodarsko zbornico Slovenije, pomembno vplivale in usmerjale pripravo zakona.

Zakon bo kot temeljni sistemski predpis na tem področju združenega dela najbolj radikalno in celostno urejal samoupravne odnose delavcev v združenem delu za zadovoljevanje njihovih interesov in potreb po izobraževanju. Opredelil bo usmerjeno izobraževanje, ki obsega vse izobraževanje po obvezni osemletni osnovni šoli in pomeni celoto vsega načrtnega izobraževanja in usposabljanja mladine in odraslih za delo in samoupravljanje, za pridobitev poklica in za izpopolnjevanje v poklicu ter temelji na usmerjanju v izobraževanje in v skladu s sposobnostmi in interesi posameznika, interesi in potrebami organizacij združenega dela in vse družbe.

Usmerjeno izobraževanje bo opredelil kot stalno prepletajoč in povezan proces izobraževanja in dela, ki se uresničuje z delom, ob delu in iz dela v izobraževalnih in drugih organizacijah združenega dela.

Priprave na VIII. kongres ZKS in XI. kongres ZKJ so priložnost, da označimo nekatere najpomembnejše dosežke med obema kongresoma pa tudi temeljne pomanjklivosti in odpore, ki zavirajo hitrejšo preobrazbo srednjega in visokega šolstva v usmerjeno izobraževanje, da bi tako lažje ocenili ustreznost ali neustreznost predlaganih zasnov zakona.

Delavci v združenem delu še niso oblikovali samoupravnega odnosa do vzgoje in izobraževanja kot sestavnega dela svoje odgovornosti za celotno družbeno reprodukcijo. Interes in potrebo po izobraževanju se še vedno kažejo predvsem kot splošne potrebe, splošni interes, ne pa tudi kot neposreden dejavnik proizvodnje in samoupravnih odnosov v vsaki organizaciji združenega dela. Nimamo še ugotovljenih celostnih in dolgoročnih kadrovskih potreb v organizacijah združenega dela; le-te v svojih razvojnih načrtih večinoma tudi še niso zajele kadrovske reprodukcije. Prav tako še niso povsod izdelani profili poklicev in opis potrebnih znanj za opravljanje določenih del in nalog, kar je temelj za izdelavo vzgojnoizobraževalnih programov. Iz tega pa izhajajo mnoge pomanjklivosti, ki zavirajo uvajanje dohodkovnih odnosov na področju vzgoje in izobraževanja. Hkrati je tako stanje poglavitni vzrok premajhnega vpliva združenega dela na programe in razvoj vzgojnoizobraževalne dejavnosti, pa tudi vzrok prepočasnega uveljavljanja delegatov uporabnikov v svetih šol in v organih izobraževalnih skupnosti.

Pri delavcih vzgojnoizobraževalnih organizacij pa se trdoživno ohranja miselnost, da je njihova dejavnost povsem ustrezna, če zadovoljuje predvsem širše družbene interese, mnogo manj pa je šol, ki se poglabljajo v sporne in razvojne potrebe združenega dela. Tako miselnost ovira vraščanje šolstva v združenega dela. Družbenoekonomski odnosi, ki temeljijo na skupnem interesu delavcev uporabnikov in izvajalcev vzgojnoizobraževalne dejavnosti, terjajo na obeh straneh ustvarjalno delo in strokovno oblikovane predloge, ki bodo v procesu dogovarjanja in sporazumevanja lahko sprejeti kot skupne rešitve. Delavci na področju šolstva so za tako neposredno dogovarjanje ponudili veliko premalo.

Uvajanje novih odnosov in preobraževanje vzgoje in izobraževanja na temeljih socialističnega samoupravljanja sproča zaradi revolucionarnega bistva reforme tudi odpore in konflikte, ki izhajajo iz različnih ozkih in trenutnih interesov posameznikov, posameznih družbenih skupin pa

tudi različnih interesov posameznih organizacij združenega dela ter lokalnih in širših družbenih skupnosti. Nekatere naloge, ki izhajajo iz veljavnih zakonov ali drugih družbenih dokumentov zato niso bile zadovoljivo opravljene. Ukrepi in pobude za intenziviranje vzgojno-izobraževalne dejavnosti, za smotno organizacijo srednjega in visokega šolstva so dali zelo skromne rezultate, ker so bili usmerjeni k samim šolam (katerih interes je bil čisto prav nasproten) brez ustrezne angažiranosti delavcev uporabnikov. Povezovanje visokega in srednjega šolstva, ki ga zahteva zakon o visokem šolstvu, zato da bi zagotavljali smotno programiranje učnih vsebin, sodelovanje pedagoških in znanstvenih delavcev vseh ravni izobraževanja v določeni stroki — skoraj ni bilo uresničeno; veliko bolj pa so se predvsem višje šole angažirale za preraščanje v visoke šole in same dokazovale družbeno utemeljenost teh zahtev. Tudi uvajanje interdisciplinarnega študija, ki naj bi zajel ekstenzivno širjenje visokega šolstva in zadovoljil potrebe po delavcih za opravljanje novih opravil in nalog v združenem delu, si v visokem šolstvu nikakor ne more pridobiti veljave. Pogosti so tudi interesni konflikti glede načrtovanja mreže šol.

Liberalistično pojmovanje pravice do izobraževanja ne glede na družbene potrebe in možnosti še nadalje spodbuja ekstenzivnost, posebno v visokem šolstvu. V takem pojmovanju najde oporo tudi nepripravljenost samoupravnih organov visokošolskih organizacij, da bi onemogočile spekulativno vpisovanje in prestopanje iz ene na drugo visokošolsko organizacijo. Temeljni vzrok za neuspešno reševanje teh vprašanj je prav v nerazvitih dohodkovnih odnosih, v tem, da delavci v združenem delu še nimajo vpliva na reševanje teh vprašanj.

PRAVA POT

Z druge strani pa nekateri začetni rezultati postopnega uvajanja novih dohodkovnih odnosov v procesu vključevanja šolstva v združenega dela in njegova samoupravna organiziranost na načelih ustave in zakona o združenem delu (na področju visokega šolstva pa tudi zakona o visokem šolstvu) potrjujejo pravilnost poti. Kljub temu da bremeni nove samoupravne družbenoekonomske odnose še veliko starega proračunskega, je nesporen uspeh že v tem, da delavci vzgojnoizobraževalnih organizacij pripravljajo predloge letnih programov vzgojnoizobraževalne dejavnosti, ki jih sprejemajo delavci temeljnih organizacij združenega dela v materialni proi-

zvodnji in družbenih dejavnostih. To, da se o teh programih razpravlja doslej vedno povezano z razporejanjem dohodka v temeljnih organizacijah združenega dela materialne proizvodnje za vse družbene dejavnosti hkrati (in za proračun), povzroča, da je razprava o teh programih v senci »delitve dohodka«, zaradi česar ima izobraževanje še kar naprej oznako »skupne porabe« in »obremenitve« dohodka, pa čeprav je znanje eden poglavitnih dejavnikov vzdrževanja in razvoja materialne proizvodnje in vse družbe. Delavci v šolstvu šele spoznavajo, da je njihova samoupravna pravica in dolžnost pripraviti letne programe dela in po dogovorjenih standardih in normativih oblikovati ceno znanje; to je pogoj za svobodno menjavo dela med delavci organizacij združenega dela kot izvajalci in uporabniki neposredno in v samoupravnih interesnih skupnostih ali prek njih. Začetni procesi potekajo dokaj boleče in marsikdaj izkovejo konflikte v odnosih z izobraževalnimi skupnostmi, vendarle pa predstavljajo stvarni začetek novih odnosov.

Zakon o visokem šolstvu je nov (sprejela ga je že delegatska skupščina) pa je zato bolj kot drugi veljavni šolski zakoni spodbudil in pospešil procese samoupravnega konstituiranja in vključevanja visokega šolstva v združenega dela. V srednjem šolstvu je stopnja uvajanja novih družbenoekonomskih odnosov zelo različna. Na splošno so ti odnosi uveljavljeni bolj v tistih šolah, ki izobražujejo kadre za proizvodno delo, saj je pri teh šolah tudi veliko večji interes organizacij združenega dela, pogosto pa so že tudi ugotovljene konkretne potrebe po kadrih. Kot rezultat neposrednega interesa in spoznanjih razvojnih potreb po kadrih so se na teh področjih najhitreje oblikovale posebne izobraževalne skupnosti. Doslej jih je ustanovljenih 16, in sicer za vsa gospodarska področja združenega dela. Proces ustanavljanja je tu končan, vendar je s tem vključenih v posebne izobraževalne skupnosti šele nekaj nad polovico srednjih in visokih šol. Vse drugo šolstvo izobražuje za druge potrebe celotnega združenega dela (družboslovne smeri izobraževanja), za potrebe družbenih dejavnosti (socialno in zdravstveno šolstvo, pedagoško šolstvo itn.) in za potrebe sodstva in državne uprave. Na teh področjih posebne izobraževalne skupnosti še niso ustanovljene tudi zaradi neresenih sistemskih vprašanj o oblikovanju dohodka temeljnih organizacij združenega dela na področju družbenih dejavnosti. Na novo ustanovljene posebne izobraževalne skupnosti sedaj tudi še niso nova kvaliteta, in če ne bomo dosledno uveljavili delegatskega sistema ter svobodne menjave dela, je zelo nevarno, da se bodo tudi posebne izobraževalne skupnosti kaj kmalu odtujile svoji temeljni funkciji, to je dogovarjanju in sporazumevanju med uporabniki in izvajalci vzgojnoizobraževalne dejavnosti.

Z družbenimi dogovori in samoupravnimi sporazumi so delavci v organizacijah združenega dela opredelili politiko stipendiranja; za njeno izvajanje izločajo in združujejo pomemben del dohodka, da bi tako zmanjšali razlike v dostopnosti izobraževanja. Število stipendij se je v tem obdobju povečalo za 72% (izvršni svet je skupščini SRS te dni predložil posebno poročilo o izvajanju sklepov in priporočil skupščine o stipendiranju). Prav tako so delavci sporazumno in sprejeli srednjeročni program izgradnje domov za učence in študente, kar predstavlja skupaj s stipendijsko politiko pomembno povečanje možnosti za izobraževanje pa tudi sredstvo usmerjanja mladine na srednje in visokošolsko izobraževanje. Izgradnja domov za učence in študente poteka po načrtu; v tem srednjeročnem obdobju so zgrajeni 23 domov s 7500 ležišči. Naložbe v šolski prostor so bile največje v

osnovnem šolstvu, kjer je bilo od leta 1974 pridobljenih okoli 350.000 kv.m površin, več kot dve tretjini sredstev za to predstavlja samoprispevek občanov. Pomembne so tudi naložbe v visoko šolstvo (ekonomska, fakulteta, Pedagoška akademija Maribor, Biotehniška fakulteta), naložbe v srednje šolstvo pa še vedno zelo zaostajajo.

VEČ ŽELJA KOT POTREB

Tudi v samem šolstvu so bili doseženi nekateri pomembni uspehi. Učni uspeh, ki je končni rezultat skupnega dela učencev ali študentov in učiteljev in mnogoterih družbenih dejavnikov se v celoti izboljšuje. Največji uspeh je dosežen v osnovni šoli, kjer se že približuje cilju, da vsak normalno razvit otrok uspešno konča osnovno šolo. Večjo učinkovitost osnovnega šolanja spremlja povečan vpis v srednje šole, ki raste s stopnjo 4% letno, in dokazuje splošno težnjo občanov, da po končani osnovni šoli nadaljujejo izobraževanje. Poleg mladine se v to izobraževanje vključujejo tudi odrasli ob delu, zaradi česar je število učencev, ki se vpišejo v prvi letnik srednjih šol v zadnjih letih za 12 do 14% večje kot je število vseh učencev, ki so istega leta uspešno končali osnovno šolo. Če upoštevamo, da je od vseh zaposlenih v SRS še vedno polovico takih, ki imajo samo končano osnovno šolo in so se delu priučili, je pritisk na srednje šole razumljiv in toliko bolj utemeljen, kolikor večje je število tistih, ki se hočejo izobraževati ob delu. Podatki pa kažejo, da so poklicne želje mladine in delavcev, ki se izobražujejo ob delu, večje kot sprotne zahteve organizacij združenega dela.

Od skupnega števila 27.370 vpisanih učencev v prvi razred srednjih šol v preteklem šolskem letu je 13.700 vpisanih na poklicne šole, to je za ozke in široke profile kar je toliko kot pred šestimi leti, predstavlja pa za skoraj 8 odstotkov manjši strukturni delež srednješolcev. V istem obdobju se je povečal delež mladine, ki se izobražuje v tehniških srednjih šolah (za 5%) in v pedagoških šolah (za 4%), vpis na gimnazije pa se je zmanjšal za 1%.

Enake težnje zasledimo pri delavcih, ki se izobražujejo ob delu. Ob tem ko skoraj 330.000 zaposlenih delavcev nima poklicne izobrazbe, se je v poklicne šole vpisalo 5.116 delavcev, to je komaj 1,6% vseh zaposlenih delavcev brez poklicne izobrazbe ali manj kot četrtina vseh odraslih v srednjih šolah. Tehniške in druge štiriletnje srednje šole pa obiskuje 11.663 ali več kot polovica vseh odraslih srednješolcev. Ob tem je treba poudariti, da si tako poklicne šole kot proizvodne organizacije združenega dela in zainteresirane samoupravne interesne skupnosti prizadevajo usmerjati mladino prav v poklicne šole, pa zanje — kot kažejo podatki — ni interesa niti med mladino niti med zaposlenimi delavci, zato pa se v te šole nenehno povečuje priliv novincev iz drugih jugoslovanskih republik.

Rast vpisa v srednje šole v zadnjih 15 letih bi morala izboljšati izobrazbeno sestavo zaposlenih, vendar se ta zaradi različnih vzrokov izboljšuje veliko počasneje.

Na visokošolske organizacije se je v preteklem šolskem letu vpisalo 14.500 novincev, od tega 43% delavcev, ki bodo študirali ob delu. Med novinci je glede na poprejšnjo izobrazbo največ tistih, ki so končali tehniške ali druge štiriletnje srednje strokovne šole in gimnazije. Študij na visokošolskih organizacijah nadaljujejo skoraj vsi maturanti gimnazij (98%), kar je skladno z vlogo gimnazije v sedanjem šolskem sistemu (pripravljalnica za nadaljnji študij). Prav tako nadaljuje izobraževanje na visokošolskih organizacijah (53%) več kot polovica vseh maturantov tehniških in drugih štiriletnih strokovnih šol in samo 1% maturantov poklicnih šol.

Ti podatki najbolj nazorno kažejo eno temeljnih slabosti sistema sedanjega srednjega šolstva, tj. tako imenovani dualizem, ki je v tem, da je maturantom nekaterih šol zaradi velikih razlik v temeljnem strokovno-teoretičnem znanju praktično onemogočeno nadaljnje izobraževanje tako po redni poti kakor tudi ob delu. Če bi analizirali še socialni sestav staršev srednješolcev, bi ugotovili, da je predvsem otrokom delavcev močno omejena možnost izobraževanja že na srednji, še bolj pa seveda na visokošolski ravni. Tudi z usmerjanjem učencev v preteklem obdobju se nam ni posrečilo prerasti odločujočega vpliva socialno-kulturnih dejavnikov na izbiro poklicnega izobraževanja. Usmerjanje v izobraževanje je bilo v preteklosti razvito predvsem kot poklicno svetovanje in bolj ali manj omejeno na zadnje razrede osnovnih šol in na gimnazijske maturante, ni pa bilo organizirano kot trajno spremljanje učencev, študentov in delavcev med izobraževanjem glede na učne in študijske uspehe. V prihodnje bo usmerjanje temeljna sestavina usmerjenega izobraževanja, moralo bo obsejati usmerjanje učencev in študentov med izobraževanjem ter usmerjanje zaposlenih delavcev v izobraževanje in izpopolnjevanje.

Te ugotovitve nekoliko razširjajo oceno stanja, podano v predlogu za izdajo zakona. Z njo smo želeli posebej opozoriti na tiste probleme in slabosti šolskega sistema, ki naj bi jih z zakonom o usmerjenem izobraževanju odpravili.

NIČ VEČ

»ŠOLSKI« ZAKON

Zakon o usmerjenem izobraževanju mora izhajati iz ustave in zakona o združenem delu ter na njunem temelju zgraditi celoten sistem odnosov, v katerih bodo delavci zadovoljevali svoje osebnostne in skupne interese in potrebe po izobraževanju za delo in samoupravljanje. Zakon o usmerjenem izobraževanju zato ne more biti »šolski« zakon, kakršne smo imeli doslej, pač pa zakon, ki bo na temelju dohodkovnih odnosov pospešil svobodno menjavo dela in delavcem v materialni proizvodnji in drugih področjih združenega dela zagotovil neposredno odločanje o izobraževalni politiki, o razvoju vzgojnoizobraževalne dejavnosti in o vseh drugih bistvenih sestavinah vzgoje in izobraževanja, prek katerih se uresničuje njihov interes in potrebe na tem področju.

V ta namen naj bi zakon zagotovil, da bodo delavci v temeljnih organizacijah združenega dela glede na razvojne potrebe svoje organizacije ugotavljali izobraževalne in kadrovske potrebe ter kot neločljiv del svojih planov načrtovali tudi vzgojo in izobraževanje.

Zakon naj zagotovi, da bodo delavci v temeljnih organizacijah združenega dela v skladu s potrebami dela in samoupravljanja načrtovali in uresničevali nenehno izpopolnjevanje in izobraževanje delavcev ter jim omogočali kulturno rast, ohranjanje in razvijanje delovnih zmožnosti z delom ter ob delu in z vračanjem iz dela v izobraževanje.

Večje splošno in strokovno znanje delavcev, njihovo trajno izobraževanje, izpopolnjevanje in usposabljanje postaja v razmerah sodobnega razvoja znanstvene in tehnološke revolucije, še posebno v samoupravni socialistični družbi, strateška točka boja za obvladovanje proizvodnih sil in družbenih odnosov. Zato je »prenos« vzgoje in izobraževanja iz »pristojnosti« države na samoupravno organizirano združeno delo logičen korak v razvoju našega sistema družbenih odnosov, v katerem bo vzgoja in izobraževanje eden od bistvenih vzvodov za uveljavljanje vodilne vloge delavskega razreda. Vloga, ki jo ima in jo bo imelo pri tem znanje delavcev v razvoju proizvodnih sil in produktivnosti dela, je enako pomembna kot vloga, ki jo ima znanje delavskih množic pri razvoju samoupravnih družbenoekonomskih odnosov in razvoju samoupravljanja. V tem se mora in se bo naša preosnova družbene položaja, vsebine in oblik

vzgoje in izobraževanja tudi bistveno razlikovala od rešitev, ki jih na to področje uvajajo bolj ali manj v vseh deželah sodobnega sveta.

Pomemben cilj preobrazbe vzgoje in izobraževanja v usmerjeno izobraževanje se izraža v uravnoteženju izobrazbenih zahtev, ki izhajajo iz tehnološkega in kulturnega razvoja socialistične samoupravne družbe. Uravnoteženje teh zahtev mora biti pričujoče v vseh oblikah in na vseh stopnjah vzgoje in izobraževanja po osnovni šoli. Voditi mora k dvigovanju izobrazbene ravni vseh delavcev in k tesnejšemu povezovanju izobraževanja in dela.

Uvajanje skupnih vzgojnoizobraževalnih osnov, tj. začetnega skupnega programa, naj omogoči uresničevanje teh zahtev s tem, da za vsem, ki po osnovni šoli nadaljujejo izobraževanje za poklic, poglobljeno splošno teoretično izobrazbo kot temelj za uspešno in krajše nadaljnje izobraževanje za poklic. Poglobljeno znanje, široka kulturna in samoupravna osveščenost bo omogočala vsestranski razvoj prihodnjega delavca in samoupravljalca, njegovo nadaljnje izobraževanje, po potrebi pa tudi lažjo preusmeritev na drugo področje dela in hitrejšo uvajanje v novo tehnologijo. S tem programom naj se že na začetku usmerjenega izobraževanja zagotavlja znanje, ki bo temelj za stalno izobraževanje in izpopolnjevanje delavcev ob delu in z delom.

Drug pomemben korak k demokratizaciji izobraževanja in odpravljanju neutemeljenih razlik med posameznimi vrstami sedanjih srednjih šol pa pomeni uresničitev načela, da se izobraževanje vseh poklicev nenehno povezuje z delom. Nobenega vzgojnoizobraževalnega programa ne bo več, ki bi se izvajal le s teoretičnim poukom. Na vseh stopnjah in vseh oblikah izobraževanja bodo vzgojnoizobraževalni programi oblikovani tako, da bodo učenci in študenti čim hitreje spoznavali uporabnost znanja v proizvodnih in drugih delovnih organizacijah tudi z neposrednim vključevanjem v delo že med izobraževanjem.

SKUPNA NALOGA ŠOLE IN TOVARNE

Po tem načelu zasnovani vzgojnoizobraževalni programi bodo omogočali, da bo dejavnost usmerjenega izobraževanja res vključena v združeno delo. Ne samo družbeni položaj, dohodkovni odnosi in samoupravna organiziranost, tudi določanje vsebine in izvajanje vzgojnoizobraževalnih programov bo potekalo kot skupna naloga šole in tovarne.

Vzgoja in izobraževanje mladine in odraslih za delo in samoupravljanje, zlasti izobraževanje za zahtevnejše poklice, mora temeljiti na ustreznih delovnih izkušnjah, kar pomeni, da se bodo v izobraževanje za zahtevnejše poklice praviloma vključevali delavci ob delu in iz dela.

Zakon o usmerjenem izobraževanju naj zato spodbudi in zavže ustvarjanje bistveno širših oblik in metod izobraževanja mladine in odraslih, kot so se razvile na temelju dosedanjih zakonov o srednjem in o visokem šolstvu ter o izobraževanju odraslih.

Odločitev za izobraževanje po določenem vzgojnoizobraževalnem programu temelji na usmerjanju mladine in zaposlenih delavcev. Zato bo zakon o usmerjenem izobraževanju opredelil naloge vseh nosilcev usmerjanja v izobraževanje za poklice. Pri tem bo imela zelo pomembno nalogo in odgovornost še osnovna šola. Priprava za dokončno poklicno odločitev bo potekala postopoma, v tesnem sodelovanju uporabnikov in izvajalcev. Z usmerjanjem mladine v začetnem izobraževanju za pridobitev poklica in z usmerjanjem delavcev v izobraževanje in izpopolnjevanje se bo uresničevalo usklajevanje izobraževalnih interesov, nagnjenj in sposobnosti posameznikov z interesi in potrebami združenega dela. Tako usklajevanje bo moralo postati trajen sestavni del skrbi celotnega združenega dela za razvoj delovnega človeka, razvoj njegovih delovnih in ustvarjalnih sposobnosti.

čim bolje se bomo poznali

Osnovna šola Cvetko Golar Trata

Pričakujemo razumevanje

Poslopje te šole takoj zbudi pozornost. Ko stopiš v njeno notranjost in spoznaš značilnosti zidave, veš, da šola komaj ustreza svojemu namenu. V njej ni kabinetov za shranjevanje učil, streha je ravna in pušča stene pa so vlažne, ker ni napuščja, ki bi preprečeval zamakanje.

Vse te pomanjkljivosti šolske zgradbe pa ne ovirajo učiteljev, da ne bi načrtovali prehoda na celodnevno osnovno šolo.

Sedanja oblika podaljšane bivanja je le pomoč zaposlenim staršem in otrokom, ki imajo težave pri učenju. V treh oddelkih so otroci od 1. do 4. razreda. Tako ni mogoč vsebinski prehod podaljšane bivanja na program celodnevne osnovne šole.

— Če bi imeli prostor — je poudarila ravnateljica Polonca Jeseničnik — bi lahko odprli še

nekaj oddelkov podaljšane bivanja za učence višjih razredov. Občinska izobraževalna skupnost podpira z denarjem odpiranje oddelkov. Žal sedanji prizidki še ne zadoščajo potrebam šole.

Če bi upoštevali samo potrebe podaljšane bivanja, bi potrebovali vsaj dve učilnici s kabineti.

Radi bi začeli graditi novo šolo. Mi in občinska izobraževalna skupnost želimo, da bi organizirali celodnevno osnovno šolo. Predvidevamo, da bomo začeli s tovrstnim poukom v šolskem letu 1980-81.

Trenutna ovira je denar za gradnjo prizidka. S tajnikom občinske izobraževalne skupnosti Štefanom Žargijem ml. bova šla v organizacije združenega dela. Težko je napovedati, kako uspešni bodo ti obiski. Vemo, da

tudi podjetja nimajo veliko denarja. Skušala bova prepričati delavce, da gre za njihove otroke in da se bodo tudi sami lahko bolj posvetili delu, če bodo imeli otroci primerno organizirano šolsko delo in hrano.

Za celodnevno osnovno šolo potrebujemo najmanj štiri učilnice za nižje razrede. Nujno bi potrebovali kabineta za pouk fizike in tehnične vzgoje, kuhinjo in jedilnico.

Na osnovni šoli Cvetko Golar Trata primanjkuje učiteljev za tehnično in telesno vzgojo. Tehnični pouk poučujeta sedaj zelo dobro učiteljica predmetnega pouka, ki ima ustrezno izobrazbo, in učiteljica razrednega pouka.

Za telesno vzgojo so dobili letos absolventko visoke šole za telesno kulturo. Zelo prizadevna je in če bo tako uspešno nadaljevala, bodo lahko dosegli lepe uspehe na tem področju. Potrebujemo še enega učitelja telesne vzgoje. Sedaj pomagata pri pouku telesne vzgoje Janez Nustran in Jaro Kalan, trenerja TTKS občine Škofja Loka. To je le ena od oblik sodelovanja s temeljno telesno kulturno skupnostjo. Ta organizira številna tekmovanja za šole smučarske in plavalne tečaje (v Železnikih plačujejo učenci 4. razreda le po 5 din za uporabo bazena).

— Govorili ste o prehodu na celodnevno šolo. Ali že razmišljate o tem, kako boste pridobili zunanje sodelavce? — smo vprašali ob koncu ravnateljico.

— Ne še, ker se mi zdi, da je treba najprej dobiti denar za postavitev prizidka. Če tega ne bo, je nesmiselno govoriti o celodnevni šoli. S. J.

Enotno vrednotenje dela

Pogovor o osnovni šoli Cvetko Golar Trata

Kako je vaš kolektiv sprejel in izvedel spremembe, ki jih narekuje zakon o združenem delu. Kako ste začeli uresničevati njegova določila? Kakšen je odnos učiteljev do teh novosti in kaj kažejo izkušnje prvega četrtletja? O vseh teh vprašanjih smo se pogovarjali z ravnateljico Polono Jeseničnik. Takole nam je odgovorila:

— Na te spremembe smo se začeli pripravljati lansko pomlad. Sredi avgusta so se zbrali vsi učitelji v šoli, predelali akte o nagrajevanju in pripravili svoja mnenja. Na aktivu vodil predmetnih in razrednih področij smo se domenili, da bomo akte poskušali uskladiti ravnatelj. Prešli smo na novo vrednotenje dela. Pripombe so bile predvsem zaradi izobrazbe. Posebnega razburjenja v kolektivu ni bilo. Učitelji so zadovoljni z osebnimi dohodki.

Omenjali ste, da so predvsem ravnatelji dokončno izpolnjevali besedila samoupravnih splošnih aktov. Je bila pri občinski izobraževalni skupnosti ali pri odboru sindikata delavcev vzgoje in izo-

(Foto: Janko Jocič)

splošni akti osnovnih šol škofje-lške občine bolj ali manj podobni?

— Pri vrednotenju dela, tako pri obsegu kot pri točkovnem sistemu se nekoliko razlikujemo. Dve šoli sta obdržali prejšnji način vrednosti ure — pedagoških enot — naša in loška pa sta zaradi lažjega obračunavanja prešli na 50 pedagoških enot. To ni bistveno. V vrednotenju dela

fi, ker so uvrščeni med učitelje »drugih predmetov«, čeprav vemo, da je po novih učnih načrtih njihovo delo povsem drugačno, kot je bilo nekdanje in zahtevnejše precej dela. Na tem področju bomo treba marsikaj popraviti.

Kakšne osebne dohodke prejimate sedaj učitelji?

— Za zdaj prejemo vsi 100-odstotne osebne dohodke. Imamo liste za ocenjevanje, na zadnji konferenci učiteljskega zbora smo obravnavali predvsem kakovost učiteljevega dela. Člani kolektiva, ki se doslej niso nikdar prerekali, želijo, da tudi tokrat denar ne bi povzročil sporov. Zato so predlagali, naj bi najprej vsak sam ocenil svoje delo, potem pa bodo skupine, tako na razredni kot na predmetni stopnji in za tehnično osebje skupaj ocenili vsakega delavca naše šole.

Maja pričakujemo valorizirano vrednost točke. Ta denar bi lahko uporabili za nagrajevanje kakovosti dela, dosežene v prvih šestih mesecih. Kolektiv je predlagal, naj bi aprila izvedli poskusno ocenjevanje. Izračunali bomo, koliko denarja potrebujemo. Proračun za vrednotenje kakovosti bomo naredili ob koncu šolskega leta. STANE JESENOVEC

Nekaj podatkov

605 učencev — Osnovna šola Cvetko Golar Trata je samostojna šola s 605 učenci in učenkami v 20 oddelkih. Otroci prihajajo iz dveh na novo zgrajenih in petnajstih starejših naselij. Učenci nižje stopnje imajo dvoje zvezni pouk.

Prevozi — 110 učencev je oddaljenih od šole več kot štiri kilometre. Učenci dobivajo brezplačne vozovnice. Pozimi, od 1. 12. do 1. 3., dobijo mesečne vozovnice tudi tisti, ki so oddaljeni od šole manj kot 4 km, torej 62 učencev s Sv. Duha in iz Godešiča.

Podaljšano bivanje — Trije oddelki podaljšane bivanja za učence nižjih razredov so odprti od 5.30 do 14.30.

Učbeniki — Že od leta 1973 je organiziran v šoli sklad učbenikov. Vsi učenci lahko dobe učbenike v šoli. Šola kupi vse nove izdaje, denar za nakupljene učbenike pa ji povrne občinska izobraževalna skupnost Škofja Loka. Na zalogi je 5382 učbenikov, izposojena pa sta 3202 učbenika. Nekateri starši še vedno kupijo otrokom vse učbenike. Med letnimi počitnicami so kupili za učence tudi delovne zvezke.

Mala šola — 120-urno šolo obiskuje v dveh oddelkih 48 otrok. Pouk imajo vsak ponedeljek in sredo od 13. ure do 15.30. S. J.

Četrletna valorizacija

V novogoriški občini imajo uveljavljen pribitek na minulo delo in dodatek za omejevanje fluktuacije. Prvi je usklajen s sindikalno listo, dodatek za fluktuacijo pa je bil uveden pred nekaj leti. Znaša od 1 do 5 odstotkov. Ker je te dodatke vendarle nekoliko omejil beg iz prosvetne stroke na osnovnih šolah novogoriške občine, so se dogovorili, da ga ne bodo ukinili. Osebnih dohodkov prosvetnih delavcev so v novogoriški občini uskladili z osebnimi dohodki v gospodarstvu. Ker dobivajo podatke o osebnih dohodkih v gospodarstvu s precejšnjo zamudo, predlagajo četrletno revalorizacijo osebnih dohodkov. Zato naj bi pogodbe o financiranju šol dopolnjevali med letom. To je tudi stališče občinskega odbora Sindikata delavcev vzgoje in izobraževanja.

Prosvetni delavci pričakujejo, da bo občinska izobraževalna skupnost Nova Gorica pripomogla k uresničevanju njihovega predloga. S. J.

Šest mesecev usklajevanja

Nagrajevanje po delu, vključitev v delegatski sistem in merila republiške izobraževalne skupnosti so bile tudi teme, o katerih smo se pogovarjali tudi na osnovni šoli s prilagojenim učnim programom KOZARA Nova Gorica.

Ravnatelj Franc Vodopivec sta se pridružil tudi ortopedagog (sekretar OO ZK) Jože Batistič in ortopedagoginja (prej predsednica osnovne organizacije sindikata) Neda Filipič.

Pravilnik o osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke te osnovne šole je bil sprejet skupaj s tabelo za točkovanje 21. 1. 1978.

— Predstavniki sindikalnih organizacij smo imeli seminarje — je pripovedovala Neda Filipič, na katerih smo se s člani občinskega odbora Sindikata delavcev vzgoje in izobraževanja dogovorili o uresničevanju zakona o združenem delu in izdelavi potrebnih samoupravnih splošnih aktov.

Nato smo v naši delovni organizaciji na sestankih izvršnega odbora in ustreznih delovnih skupin pripravili osnutke in kasneje predloge aktov. Pri oblikovanju določil samoupravnih sporazumov in pravilnikov so sodelovali vsi delavci.

Temeljno načelo delavcev osnovne šole s prilagojenim programom KOZARA v Novi Gorici, je, naj ne bo nihče prizadet pri ocenjevanju in nagrajevanju po delu.

— Pravilnik o osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke je samoupravni splošni akt, ki se nenehno razvija, meni

ravnatelj Franc Vodopivec. — Šest mesecev sprejema naša sindikalna organizacija predloge, spremembe in dopolnila. Potem bomo izvedli ustrezen postopek za spremembo določil pravilnika.

Nismo še izoblikovali dokončnih meril za ocenjevanje kakovosti, ker ne želimo, da bi zaradi nedodelanega pravilnika nastali spori v kolektivu.

Po šestmesečnem poskusnem ocenjevanju, torej junija, bomo dodali tudi oceno iz kakovosti. Kaj ugotavljate po prvem četrtletju?

— Določila pravilnika vrednotijo obseg in kakovost učiteljevega dela, je povedal Jože Batistič. Opustili smo sprotno upoštevanje meril kakovosti; prejemo le 7 odstotkov osebnega dohodka na pričakovano kakovost. Za tak delež kakovosti pri osebnih dohodkih smo se odločili, ker smo doslej dobro delali. Z 90-odstotno osnovo, ki jo pridobimo s količino dela in 7 odstotki za kakovost (od 20 možnih) dobimo torej trenutno 97-odstotni osebni dohodek.

KAKOVOST ŠOLE

Kljub vsem prizadevanjem pa sistem svobodne menjave dela doslej še ni zaživel. Občinska izobraževalna skupnost Nova Gorica se zelo trudi, da bi pomagala šolam, toda tudi sama nima dovolj osebja.

— Temeljito smo obravnavali merila občinske izobraževalne skupnosti, ki so izpeljana iz meril republiške izobraževalne skupnosti. Republiški odboru Sindikata delavcev vzgoje in izobraževanja smo predlagali, da je

treba najti dopolnilna merila za vrednotenje kakovosti dela celotnega šolskega kolektiva. Še posebno, če se izkaže, da se kakovost njegovega dela giblje v razponu od 100 do 110 odstotkov. Kakovost ne bi smela biti »nagrajevana« z večjim številom manj vrednih točk. Nikakor pa se ne sme zgoditi, da bi zaradi izjemnega obsega in kakovosti dela črpali sredstva za osebne dohodke iz materialnih izdatkov.

Menijo, da bi o vrednotenju kakovosti šolskih kolektivov morala spregovoriti tudi Zavod SRS za šolstvo in republiška skupščina.

SKUPINE DELEGATOV

— Imeli smo delegata v zboru izvajalcev skupščine in izvršnem odboru občinske izobraževalne skupnosti. Resno in zavzeto smo sodelovali v razpravah na občinski izobraževalni skupnosti — je povedala Neda Filipič.

— Pri delegaciji za samoupravne interesne skupnosti in zboru združenega dela občinske skupščine smo ustanovili delovne skupine za posamezna področja. Po dva, trije delavci, ki so bili v taki skupini, so redno obravnavali gradivo, se udeleževali sej konferenc delegacij in nato poročali naši delovni skupnosti. Tudi za zbor združenega dela smo se redno sestajali v konferenci, ki ji je predsedoval delegat osnovne šole Kanal. Po vrstnem redu smo se udeleževali sej skupščine. Tam smo sodelovali predvsem v razpravah o vzgoji in izobraževanju, kulturi, otroškem varstvu, skratka, o področjih dela, ki jih poznamo. S. J.

(Foto: Janko Jocič)

brazevanja ustanovljena posebna komisija za spremljanje in izvajanje tega dela?

— Z ravnateljico je sodeloval tajnik občinske izobraževalne skupnosti. Ustrezna komisija skupščine Škofja Loka je sproti ugotavljala, kaj smo zapisali v splošne samoupravne akte in kje bi potrebovali pomoč. Druge pomoči nismo mogli dobiti. Pomagal nam je pravnik iz Loških tovarn hladilnikov, razumljivo pa je, da smo morali njegove ugotovitve in zapise prilagoditi potrebam šole.

Nato so dobili vse akte učitelji, jih predelali po posameznih skupinah in spet dali nanje pripombe.

Ali so si sedaj samoupravni

smo zelo enotni. Šola iz Železnikov pa ima poseben način vrednotenja, kjer učitelji pišejo ure in potem napravijo mesečni obračun, kolikor ur je učitelj opravil.

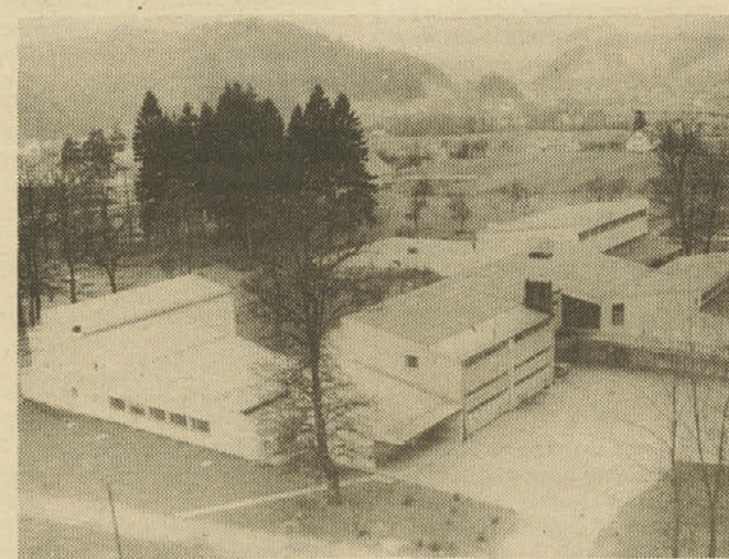
Gre v časovno obračunavanje.

Omenjali ste točke.

— Vsako učno uro vrednotimo po pedagoških enotah, to pa preračunavamo v točke.

Ali so pri tem ovrednotena posamezna opravila ali pa je ocenjena ura kot celota?

— Naj povem primer. Pri nas je učna ura slovenskega jezika najvišje ovrednotena glede na poprave nalog in vsa druga dela, ki jih opravi učitelj slovenskega jezika. Sledijo predmeti: matematika, fizika, kemija. Nezadovoljni so zgodovinarji in geogra-

Prebivalci krajevne skupnosti Škofja Loka, v katero je vključena tudi osnovna šola CVETKO GOLAR, Trata, so imeli dosedaj vedno veliko razumevanja za potrebe šol. Zato bo verjetno uspešna tudi akcija osnovne šole, da bi v organizaciji združenega dela zbrala dovolj denarja za postavitev prizidka. Računajo da jim bo še posebno pomagala lesna industrija JELOVICA, ki je pokroviteljica njihove šole. (Foto: S. Jesenovec).

tem bolje bomo delali

Aktualna vprašanja ZPMS v predkongresnem obdobju

Priložnost za temeljito preverjanje

O pomembnih nalogah in aktualnih problemih je v obdobju predkongresnih priprav temeljito razpravljala tudi Zveza prijateljev mladine Slovenije. Da bi zvedeli kaj več o tem, smo prosili za pogovor predsednika ZPMS Nika LUKEŽA. Takole nam je

RAZPISUJE

po pooblastilu Sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu SR Slovenije

X. republiško zaključno šolsko tekmovanje »Kaj veš o prometu« za osnovne šole,

VI. republiško zaključno šolsko tekmovanje »Kaj veš o prometu« za srednje šole in

X. republiško srečanje pionirjev prometnikov v okviru jugoslovanskih pionirskih iger »Naša domovina pod svobodnim soncem«.

Prireditve bodo v petek, 21. aprila, in soboto, 22. aprila 1978, v Novem mestu pod pokroviteljstvom Skupščine občine Novo mesto.

I.

Na tekmovanju »Kaj veš o prometu« za učence osnovnih šol lahko tekmuje le najbolje uvrščeni tekmovalci s poprečnega občinskega tekmovanja s pogojem, da do 16. 6. 1978 ni dopolnil 15 let.

Na tekmovanju »Kaj veš o prometu« za mladino srednjih šol lahko tekmuje le najbolje uvrščeni tekmovalci s poprečnega občinskega tekmovanja.

Na srečanju pionirjev prometnikov pa lahko sodeluje samo po ena ekipa (3 tekmovalci) iz vsake občine.

II.

a) Tekmovanje »Kaj veš o prometu« za osnovne šole obsega: — testiranje na posebnih testnih polih s 40 vprašanji o cestnoprometnih predpisih, opremi kolesa in etiketi v prometu; — ocenjevalno vožnjo s kolesom pony na prometnih površinah; — spretnostno vožnjo s kolesom pony na poligonu.

b) Tekmovanje »Kaj veš o prometu« za srednje šole obsega: — testiranje na posebnih polih s 40 vprašanji o cestno prometnih predpisih, opremi, vzdrževanju in delovanju kolesa z motorjem in etiketi v prometu

— ocenjevalno vožnjo s kolesom z motorjem po prometnih površinah; — spretnostno vožnjo s kolesom z motorjem na poligonu.

Tekmovalci si bodo proge in poligone ogledali pred nastopom.

c) Srečanje pionirjev prometnikov obsega: — orientacijski pohod — reševanje nalog s področja prometne varnosti — etiko v prometu — varstvo okolja — uporabo in orientacijo s pomočjo kompasa — streljanje z zračno puško — poznavanje kulturnih in zgodovinskih znamenitosti kraja.

Tekmovanja bodo organizirana in izvedena po programu in pravilih, ki so objavljena v brošuri »Kaj veš o prometu«, upoštevane pa bodo tudi spremembe, ki so bile sprejete na 19. seji republiškega sveta.

III.

Nagrade: a) Na tekmovanju »Kaj veš o prometu« za osnovne šole prejmejo: — prvi trije uvrščeni zlato, srebrno in bronasto odličje — vsi tekmovalci diplome.

b) Na tekmovanju »Kaj veš o prometu« za srednje šole prejmejo: — prvi trije uvrščeni zlato, srebrno in bronasto odličje — vsi tekmovalci diplome.

c) Na orientacijskem pohodu pionirjev prometnikov prejmejo: — prve tri ekipe pokale — vsi tekmovalci prvih treh ekip zlato, srebrno in bronasto odličje — vse ekipe diplome.

IV.

Občinski organi za preventivo in vzgojo v cestnem prometu naj pošljejo prijavo o udeležbi na tekmovanju na ustreznem obrazcu najkasneje do 17. aprila 1978 Svetu za preventivo in vzgojo v cestnem prometu Skupščine občine Novo mesto. Do 27. 3. 1978 naj občinski organi sporočijo udeležbo na republiških tekmovanjih in število tekmovalcev ter spremljevalcev zaradi rezervacije prenočišč.

V.

Stroške potovanja (dnevnic in stroške za prenočišča ter prevoz) za tekmovalce in mentorje plačajo občinski organi za preventivo in vzgojo v cestnem prometu, ki bodo poslali tekmovalce in mentorje na tekmovanje.

Za tekmovalce bo organizacijski odbor preskrbel brezplačno prenočišče, večerjo 21. aprila in zajtrk 22. aprila 1978.

Vsi tekmovalci morajo prinesiti na tekmovanje potrjeno zdravstveno knjižico in zaradi morebitnega slabega vremena pelerino ali dežni plašč.

Tekmovalci za tekmovanje »Kaj veš o prometu« za osnovne šole morajo prinesiti s seboj tudi kolesarsko izkaznico, tekmovalci za tekmovanje »Kaj veš o prometu« za srednje šole pa potrdilo o opravljenem izpitu iz poznavanja cestno prometnih predpisov, zaščitno čelado in svoje kolo z motorjem.

Pony kolesa, s katerimi bodo nastopili tekmovalci iz osnovnih šol, bo preskrbel organizator.

Druge navodila, material in program prireditve bomo dostavili pravočasno.

Vse informacije v zvezi z razpisom daje Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu Skupščine občine Novo mesto tudi po telefonu štev. 068-21-040 tov. Franc Rolih.

Predsednik organizacijskega odbora: JOŽE GOSENCA, l. r.

pripovedoval:

Ob pripravah na kongres slovenskih in jugoslovanskih komunistov je treba temeljito proučiti razmere na področju družbenega mentorstva. Sedaj je priložnost za temeljito preverjanje, kako uresničujemo interese delavskega razreda na področju vzgoje otrok. Na temelju ugotovitev, ki so se izoblikovale v poglavljenih razpravi, bodo mentorji v Zvezi pionirjev dobili nove naloge. Razumljivo je torej, da se Zveza prijateljev mladine Slovenije že več mesecev intenzivno pripravlja na kongres.

Zveza prijateljev mladine Slovenije se posredno vključuje tudi v pripravo delovnega gradiva za XI. kongres ZKJ. S stališči, sprejetimi na blejskem seminarju za občinska vodstva ZPM in DPM, je seznanila Svet za vzgojo in varstvo otrok Jugoslavije. Ta Svet je vključen neposredno v komisijo za pripravo delovnega gradiva za kongres ZKJ.

Temelj za preverjanje delovanja ZPMS je bila razprava na CK ZKS, v kateri je CK ZKS obravnaval vlogo, naloge ter položaj družbenih organizacij in društev v pripravah na oba kongresa zveze komunistov.

ZA HITREŠI RAZVOJ DELEGATSKIH ODNOSOV

Organizacija, kakršna je zveza prijateljev mladine Slovenije — nastala in oblikovala se je po samoupravnem konceptu podružbljanja politike, vzgoje in izobraževanja — ostaja tudi v prihodnje eden najodgovornejših dejavnikov pri razvijanju in graditvi socialističnih samoupravnih odnosov. Izredno pomembno je v sedanjem prelomnem obdobju poiskati ne le pozitivne točke delovanja, temveč tudi kritično ovrednotiti nekatere pomanjkljivosti. Prav tega so se v ZPMS dokaj dobro lotili. Zavedajo se, da se v delovanju še vse preveč opirajo na forumsko sprejemanje odločitev. Marsikje so še premalo razviti delegatski odnosi. Povsod še niso ustvarjene možnosti za politično delo najširšega kroga članov društev prijateljev mladine.

Organizacija nima ustreznega položaja v marsikateri samoupravni skupnosti na področju družbenih dejavnosti — kljub temu da so njeni programi ovrednoteni in družbeno verificirani.

Sodelovanje s temeljnimi organizacijami združenega dela in sindikati je žal še vedno le občasno in nesistematično. Tudi financiranje tako ZPMS kot tudi ZP in občinskih organizacij še ni urejeno, kot bi želeli, to je posledica prepočasnega uveljavljanja sprejetih družbenih dogovorov.

dica prepočasnega uveljavljanja sprejetih družbenih dogovorov.

Posebno zaskrbljuje to, da se število mentorjev — tudi iz vrst prosvetnih delavcev — nenehno zmanjšuje. To je še posebno peče zato, ker se mladi vedno bolj zanimajo za delo na različnih področjih svobodnih dejavnosti. Ob tem se je treba resno zamisliti in ukrepati. Vemo, da je bila ZPMS ustanovljena leta 1952 s sklepom CK ZKS kot najširša družbena organizacija, ki povezuje, usmerja in usposablja mentorje za delo v organizaciji Zveze pionirjev Jugoslavije. ZPMS ima torej pomembno družbeno vlogo in čas predkongresnih priprav je gotovo priložnost, da razčlenimo, kako in koliko smo doslej družbeno vrednotili mentorско delo.

Nekatera vodstva ZSMS so potem, ko je ZPMS v dokumentu Zveze pionirjev danes in jutri opozorila na žgočo problematiko, ustanovila posebne komisije za delo s pionirji. Delo komisij je bilo uspešno, pomembno pa je tudi to, da sta pogoški akademiji uvedli dodatne oblike usposabljanja študentov za delo s pionirji. Kljub naštetemu v ZPMS ugotavljajo, da skupaj z odgovornimi dejavniki za rešitev nakazane problematike niso naredili dovolj.

Prejeli smo

Vprašanje aktivu ravnateljev osnovnih šol Škofja Loka

Ali se vam zdi logično in normalno, da imam po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov (vaše delo), pri višji izobrazbi in 27 letih delovne dobe nižji (poudarjem NIŽJI) osebni dohodek, kot bi ga imel ob krajši delovni dobi in srednji izobrazbi. Da ne boste rekli, da navajam neresnične podatke, naj trdite nekoliko osvetlim.

Po točkovni vrednosti posameznih predmetov so na predmetni stopnji nekateri predmeti višje, nekateri pa nižje ocenjeni kot predmeti razredne stopnje. Ker spadam po stroki med nižje ocenjene predmete, moram opraviti za 42-urni delovni teden še najmanj dve uri več in tako mi analogno temu pripada pravzaprav za približno 7 % nižji osebni dohodek, kot bi ga imel na razredni stopnji ob srednji izobrazbi. Da bi nazorneje osvetlil to anomalijo, naj navedem primer.

Če bi si sedaj kdorkoli s srednjo izobrazbo ob študiju pridobil višjo izobrazbo, bi po našem (vašem) pravilniku zaradi tega imel nižji osebni dohodek — razen pri jezikih, matematiki, fiziki in kemiji.

TUDI POZITIVNA BERA

V predkongresnem obdobju ugotavljajo v ZPMS tudi številne dosežke dosedanjega dela. Tako so bili na primer pobudniki ali sooblikovalci družbenih dogovorov na področju otroškega varstva, oblikovanja celodnevne šole, vodili in usmerjali so konkretne akcije v pionirskih oddelkih, krajevnih skupnostih, v mednarodnem sodelovanju itd.

ZPMS in svet Zveze pionirjev sta bila ves čas razredno usmerjeni družbeni organizaciji. V 25 ali 35 letih sta aktivno sooblikovali in uresničevali najpomembnejše dokumente, kot so ustava, samoupravni sporazumi, družbeni dogovori itd.

Posebno pomemben je prispevek ZPMS v boju za uveljavljanje marksistične vzgoje, za oblikovanje socialistične zavesti mladega rodu, za pravilno idejno usmeritev mladih.

ZPMS že od vsega začetka uspešno sodeluje z organizacijami Zveze združenj borcev NOV, JLA in rezervnimi vojaškimi starešinami pri ohranjanju in razvijanju revolucionarnih izročil in pridobitev naše revolucije. Prav tako se krepi sodelovanje ZPMS z ZSMS zlasti glede delovanja in razvoja Zveze pionirjev. Razveseljivo je, da vse več aktivistov ZSMS prispeva k

delu pionirske organizacije ne le kot mentorji, temveč tudi kot poborniki in organizatorji za ustvarjanje boljših možnosti dela in življenja najmlajših, vsi pa si izredno prizadevajo tudi za njihovo čim boljše idejno-politično in samoupravno rast.

Pomembna je vloga ZPMS pa tudi ZSMS ter pionirske organizacije pri ustanavljanju in organiziranju novih celodnevniš šol.

Dosežek dosedanjega tesnejšega sodelovanja ZP, ZPMS in ZSMS v SZDL je med drugim tudi izboljšanje položaja mladinskega tiska. Nekaj denarja so dodelili za popuste pri mladinskih in šolskih ekskurzijah itd.

Sodelovanje organizacij ZPMS in ZSMS je potrdila tudi skupna seja vodstev obeh organizacij, na kateri so sprejeli staljša in sklepe o odgovornosti, nadaljnjem skupnem delu in zlasti o delu zveze pionirjev. Obe organizaciji sta poudarili širino interesov, ki niso in ne morejo biti zgolj mladinski, temveč splošno-družbeni.

Zadovoljivo je tudi medrepubliško in mednarodno sodelovanje ZPMS z več sorodnimi organizacijami. Zveza prijateljev mladine Slovenije si še posebej prizadeva za poglobljanje in razumevanje koncepta neuvrščene politike narodov in narodnosti Jugoslavije.

IGOR PLOHL

da je diploma alfa in omega vsega, če je zaradi nje izvisev in neprizadeven, če, skratka, ne naredi tistega, kar bi glede na izobrazbo zmožni in glede na delovno mesto in delovne naloge moral, potem naj bo ocenjena kot formalna. V tem primeru naj prejme nižji osebni dohodek kot nekdo drug, ki je vesten in marljiv.

Ker vnaša združeno delo toliko novih in bolj kakovostnih družbenoekonomskih vrednot v prizadevanju, da dvigne delovnega človeka na višjo raven in da da objektivnejša merila za vrednotenje dela, govori veliko tudi o minulemu delu. Ali ni študij, mislim dokončan študij, resno in zahtevno delo? Če si leto ali dve zaradi višje izobrazbe dlje študiral, boš moral prav toliko časa dlje delati, da si pridobiš enako število službenih let za pokojnino, poleg tega pa si še toliko kasneje prišel do zaslužka.

Z zakonom o združenem delu smo ali naj bi, končno dosegli družbeno priznanje za enakopravnim vrednotenjem našega dela in poklica. Zato je še toliko bolj nedopustno, da se pri notranji delitvi tako močno zatika, da se stare napake ne le ponavljajo, temveč nastajajo še večje in huje. Družbi verjetno ne bo vseeno, kako bomo delili in kakšno bo stanje v izobrazbeni strukturi prosvetnega kadra. Pravilnik o osebnem dohodku našega vzorca pa deluje glede na to povsem nespodbudno.

V članku, objavljenem pred nedavnim, tov. Janez Zeni logično navaja, da ni sprejemljivo in družbeno dopustno, če bi vsaka šola iskala svoje izvirne rešitve tega (mišljeni) pravilnik o delitvi osebnega dohodka v grobih obrisih, kar naj bi bila primarna naloga strokovnih ustanov in skupnih komisij. Republiški odbor Sindikata delavcev vzgoje in izobraževanja sicer meni, da spada to med njegove primarne naloge. Mnogi bi želeli vedeti, kako daleč so že napredovali pri tem prepotrebem delu.

Tov. Mika Špiljak je na posvetovanju o temi — TITO IN NJEGOVO DELO V SINDIKATIH — citiral Titov poziv članom sindikata, naj povedo glasno svoje pritožbe, »ker nas boste tako prisilili, da vas poslušamo, in če ste upravičeni, stvari tudi spremenimo«.

Mnogo je glaslinih in upravičenih pritožb. Kdo jih bo slišal? Kdo bo stvari spremenil? Obljuba dela dolg! Naj sedaj sindikat pokaže, da ni le »formalna« organizacija! FRANCE PLEŠEC

SOZD SAP VIATOR

TOZD Turizem in Rent a car
Ljubljana, Trdinova 3, Titova 38
tel.: 314-544, 313-902

Pripravili smo vam pester izbor šolskih in maturantskih izletov.

Programe vam izdelamo tudi po vaših željah. Če se zanimate za našo ponudbo in imate svoje posebne želje, pridite v našo poslovalnico.

LENDAVA (069) 75-044, Partizanska 14
LJUTOMER (069) 81-171, Glavni trg 1
DOMŽALE (061) 72-587, Ljubljanska 6
KAMNIK (061) 831-249, Titov trg 20
VRHNIKA (061) 70-844 Cankarjev trg 5

Pričakujemo vaš obisk in se priporočamo za zaupanje!

to je ta pravo

Govorijo delegati 8. kongresa ZKS

Nedvomno pomeni tudi 8. kongres ZKS dvoje: pregled dela, obračun naporov, uspehov in spodbujanje in utrjevanje temeljev za nadaljnje delovanje. Delegati imajo tako zelo odgovorno nalogo, opravijo to poslanstvo kritično in dobro. Biti delegat je priznanje, a tudi odgovornost. Obrnili smo se k nekaterim, da bi nam povedali, kako doživljajo svojo delegatsko vlogo na kongresu, kaj pričakujejo, katera vprašanja so zanje in njihovo območje najpomembnejša, zlasti še s področja vzgajanja in izobraževanja.

Jože Zupančič: ravnatelj gimnazije Celje

Organiziranost in vsebina dela

Področje vzgoje in izobraževanja je izredno raznoter in zapleteno. Mi pa še vedno poenostavljamo. Kakšna preproščina in degradacija našega dela. Zato tudi ni mogoče zapisati in povedati, kaj je trenutno na mojem področju najpomembnejše. Mogoče je to dogovarjanje s predstavniki združenega dela in interesnih skupnosti o programski usmeritvi naše celjske gimnazije ali pa pogovor z mladimi v vseh oddelkih o skupnih nalogah, ki izhajajo iz predlogov resolucije ali natančna opredelitev vseh, ki delamo na šoli — na temelju sklepov oddelčnih konferenc — izrazitejša politizacija v oddelkih, več kot sedemdeset izrednih oddelčnih recitalov in kulturnih nastopov, petindvajset razrednih glasil v tem šolskem letu itd. Težko je prenehati naštevati. Pa vseeno bi izpostavil dvoje. Našo partijsko organiziranost in vsebino dela, ki izhaja iz te organiziranosti.

Člani Zveze komunistov smo v preteklosti doživljali nekatere organizacijske spremembe, od po-

vezanosti s terensko organizacijo, prek organiziranosti v občini do sedanje, ko imamo v vsaki šoli svojo osnovno organizacijo. Te reorganizacije so povzročile na eni strani, da v šolah ni bilo organiziranih jeder, ki bi lahko usmerjale tok dogajanja v razcvetu nekaterih liberalističnih teženj v tisto smer, ki je v naši socialistični samoupravni vzgoji že zdavnaj začetna in dogovorjena, na drugi strani pa je nedogovorjena vsebina dela osnovnih organizacij ZKS usmerjala delo v obravnavanje načelne in splošne problematike, ki ni bila natančno opredeljena. S tem se je aktivnost organizacije zmanjševala, hkrati pa se je manjšal tudi ugled posameznikov in celotne osnovne organizacije. Te reorganizacije, ki so se vlekly vse predolgo, so s svojimi negativnimi silnicami še sedaj pričujoče v delu komunistov na šolah. Na šolah, kjer so člani osnovne organizacije samo učitelji, se ubadajo z vsebino in programom dela, ki ga ne znajo uskladiti z delom drugih samou-

pravnih organov in sindikatov, ker delajo isti praktično v vseh organih na šoli.

Komunisti smo na šolah, verjetno tudi zaradi starega odnosa, ki ga je lepo prikazal E. Kardelj v svoji predkongresni študiji, premalo storili za krepitev svoje organiziranosti. S čvrsto idejno in s tem vsebinsko iztočnico, bi bistveno premaknili na eni strani položaj učitelja v združenem delu

Sonja Smrdelj, učiteljica

Nič brez učiteljev

Vprašali ste me, kaj mi pomeni, da bom sodelovala na kongresu.

Lahko bi odgovorila z eno besedo. Veliko. Vem, da tak odgovor premalo pove. Sodelovanje na kongresu mi pomeni priznanje in nagrado za aktivno družbenopolitično delo, ki se je začelo precej pred sprejemom v ZK in traja nenehno že kakih dvajset let. Pomeni pa tudi obveznost za naprej. Vem, da bom morala v okolju, ki me je izbralo, opravičiti zaupanje s svojim nadaljnjim delom.

Sem učiteljica, ki dela v praksi. Pri delu v šoli se vsak dan srečujem z mnogimi problemi, z vprašanji, na katera želim dobiti odgovor. Od kongresa ne pričakujem, da bo odpravil dileme in probleme, pač pa, da bomo postavili nove, trdne temelje, nove smernice, ki nam bodo pokazale jasno pot, po kateri moramo kreniti, da bomo hitreje, krepkeje in odločneje napredovali.

Šolniki smo se razveselili tega, da je naša družba začutila potrebo po drugačnem, boljšem, spremenjenem izobraževanju in da je pripravljena za to tudi nekaj storiti. Že več let imamo občutek, da kljub vsem prizadevanjem v šolah capljamo na mestu, življenje pa, obogateno z nšteti novostmi, nezadržno teče dalje, mimo nas. Ostajali smo na stranem tiru.

Celodnevna šola je nedvomno oblika, ki jo je treba izrabi povsod, kjer je mogoče. Sama pa vidim v njej le del rešitve. Šele uresničitve zamisli o integracijskih procesih v osnovnem šolstvu in preobrazba srednjega šol-

stva v usmerjeno izobraževanje bo omogočila, da bomo resnično krenili naprej. Žal moram oceniti, da smo veliko zamudili in da bo zamujeno težko nadomestiti. Seveda moram biti tu malo kritična.

Ko se je pred nami pojavil koncept celodnevne osnovne šole, smo se o njem vsi poučili, ugotavljali smo možnosti v vseh osnovnih šolah, spremljali smo dogajanja na tem področju. Sredstva javnega obveščanja so bila temeljita. Zatem smo začeli govoriti o preobrazbi srednjega šolstva, na celodnevno osnovno šolo smo skoraj pozabili. Naenkrat lahko ugotovimo, da tudi o napredovanju usmerjenega izobraževanja ne vemo nič. Vsi poznamo začetni koncept, zasnovan pred dvema letoma, malo pa je javnost seznanjena s tem, da je bil ta koncept po enem letu spremenjen, drugače zasnovan. Zakaj? Nemara zato, ker smo vso svojo pozornost posvetili integracijskim procesom v osnovnem šolstvu? Teh dejstev ne morem sprejeti z razumevanjem, saj bomo vendar mi, učitelji, prvi izvajalci, organizatorji, mi bomo morali zamisliti uresničitvi. Nič v šolstvu se ne bi smelo dogajati brez nas. In slednjič: kaj pričakujemo od mene ob vrnitvi tisti, ki so me izbrali? To je težko reči. Verjetno pričakujemo, da bom v razpravi osvetlila probleme, ki nas tarče, da bomo naleteli na razumevanje. Saj želimo končno vsi isto: dati našim otrokom čim boljše možnosti za šolanje, združenemu delu pa s sposobne nosilce napredka vse družbe.

Marjan Toš, absolvent PA

Veliko priznanje

Osmega kongresa Zveze komunistov Slovenije se bom udeležil kot delegat lenarške občine. To mi pomeni izredno veliko priznanje za dosedanje delo, hkrati pa nalaga tudi nove dolžnosti in odgovornosti.

Ker izhajam iz slovenskogoriške pokrajine, natančneje — iz občine Lenart, se globoko zavedam nalog, ki čakajo komuniste v našem okolju. O kongresnih dokumentih smo razpravljali v vseh osnovnih organizacijah in tudi na občinski konferenci ter dali več priponb. V naši občini je 353 komunistov, v zadnjem obdobju smo sprejeli v svoje vrste veliko mladih in neposrednih proizvajalcev. Zavedamo se, da bomo morali prizadevanja v tej smeri še nadaljevati. Tudi v naši občini smo se organizacijsko močno okrepili, vendar v vse temeljne celice še nismo prodli.

Komunisti naše občine smo si

izredno prizadevali za hitrejši razvoj občine. Na tem področju smo dosegli že več lepih delovnih zmag, to pa seveda še ne pomeni, da smo lahko zadovoljni. Glede na to smo zelo jasno opredelili naše naloge s tega področja v programu dela občinske konference in njenih organov. Pozornost bomo namenili seveda tudi razvoju kmetijstva, osnovnega šolstva, skratka pred nami je veliko odgovornosti. V naslednjem obdobju bomo dajali še posebej poudarek idejnopoličnemu izobraževanju in usposabljanju. Veliko pričakujemo od sprejetega družbenega dogovora o družbenopolitičnem izobraževanju občini Lenart. Na kongresu bomo o nekaterih vprašanjih spregovorili tudi delegati iz naše občine. Moram povedati, da praviljam razpravo s področja in formiranja delovnih ljudi in občanov.

Anka Novak, učiteljica iz Podčetrka, delegatka občine Šmarje pri Jelšah

Smotrno do kadrov

Ni lahko povedati, kako se počutim v trenutku, ko odhajam na kongres. Ponosna sem, obenem pa se zavedam odgovornosti, da bi zaupanje opravičila. Na Šmarškem, manj razvitem območju, imamo več odprtih vprašanj, naše interese in potrebe pa je nujno uglasiti s širšimi družbenimi. Trenutno je na področju vzgajanja in izobraževanja prvenstvena naloga razviti več celodnevni šol. To je pot k razvoju novih odnosov in metod dela, brez česar si ni mogoče zamisliti dobrega vsestranskega razvoja osebnosti in pristnega podružbljanja vzgoje. Zavzemamo se za celosten in povezan sistem izobraževanja za delo ob delu in iz dela, ob tem pa za krepitev uskladenosti med srednjim in visokim šolstvom. Menim, da je napočil čas,

ko je resnično treba posvetiti pozornost smotrному usposabljanju kadrov na vseh področjih združenega dela, a na to je treba misliti že zgodaj v osnovnem šolanju. Komunisti smo dolžni že krajevni skupnosti, ob svobodni menjavi dela pomagati, da bodo resnični kadrovske interese. Stvena sestavina vzgojnega dela prek osnovnega in usmerjenega izobraževanja, tako da se skozi vzgojo prepleta delovna in samoupravna teorija in praksa. To je mogoče doseči le tedaj, ko bomo zmogli zavestno organizirati vse možne dejavnike v šoli in okoli nje, ki bodo dali vzgojnemu procesu resnično življenjsko vsebino. V Podčetrku, kjer živimo, iščemo poti, da bi to čimbolje uresničevali, vemo, da brez vztrajnega dela ni uspehov.

Redni razpis v letu 1978

Redni razpis v letu 1978 za sklenitev delovnega razmerja za opravljanje del in nalog v vzgojno-raziskovalnih in vzgojnoizobraževalnih organizacijah bo objavljen letošnjega 14. aprila.

Na pragu novih izboljšav

Tudi na Dolenjskem je v predkongresnem obdobju razgibana družbenopolitična dejavnost. Tako je bila v skladu z akcijskim programom medobčinskega sveta ZKS za Dolenjsko organizirana 20. marca 1978 razprava o vzgoji in izobraževanju, ki se je je udeležil tudi član IK predsedstva CK ZKS Emil Rojč. Komunisti, predstavniki samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij, poslovodni organi in predstavniki združenega dela materialne proizvodnje iz štirih dolenjskih občin so ocenili, kako smo v regiji uresničevali sklepe 7. kongresa ZKS in 10. kongresa ZKJ ter ugotavljali, zakaj nekateri načrti niso bili uresničeni.

Razpravljali so o razmerah in problematiki v medkongresnem obdobju na področju predšolske vzgoje, osnovnega in srednjega šolstva, izobraževanja odraslih in delovanja samoupravnih interesnih skupnosti za izobraževanje. Predšolska vzgoja je v tem obdobju precej napredovala. Povečale so se zlasti prostorske zmogljivosti, tako da je na območju Dolenjske v vzgojno-raziskovalnih zavodih 1748 otrok. Pospešeno smo se lotili vključevanja Romov v organizirane dejavnosti. Za otroke, ki niso deležni redne vzgojno-raziskovalne dejavnosti, smo poiskali nekaj drugih rešitev: 80-urni program za petletne otroke, razširjen program male šole od 120 na 150 ur, v kratkem pa bo zaživelo tudi organizirano varstvo v družinah.

Redno delo vzgojno-raziskovalnih organizacij spremljajo predvsem tile problemi: pomanjkanje prostora, neustrezna prehrana otrok, pomanjkanje vzgojiteljic, nesmotna organizacija oddelkov male šole in premajhna razširjenost svetovalne službe na osnovnih šolah, ki bi s svojim strokovnim delom načrtno possegala tudi na področje predšolske vzgoje.

V prihodnje si bomo zato prizadevali vključiti čimveč otrok v organizirane oblike predšolske vzgoje, posebno pozornost pa bomo posvečali vključevanju otrok Romov in duševno prizadetih otrok. Zato da bi imeli vsi otroci ob vstopu v šolo enake vzgojnoizobraževalne možnosti, bomo 120 do 150-urne male šole postopoma preoblikovali v celoletne male šole.

V letih od 7. kongresa ZKS in 10. kongresa ZKJ do danes je v dolenjski regiji precej napredovalo tudi osnovno šolstvo.

Veliki uspehi so bili doseženi na področju vzgoje: spreminjajo se učnovzgojne metode in notranji odnosi, zlasti med učenci in učitelji. K spreminjanju odnosov prispevajo tudi raznovrstne interesne dejavnosti. Zadnja leta se zelo hitro izboljšuje tudi učni uspeh, ki je že nekaj let nad 95 %.

Ugotavljamo, da je bilo v regiji premalo storjenega za razvoj sodobnejših organizacijskih oblik osnovne šole. V razvijanju celodnevne osnovne šole smo šele na začetku, saj je v regiji komaj 3 % otrok v taki šoli. V Beli krajini uspešno delujeta dve celodnevni osnovni šoli, v tre-

banjski občini je z delom začela celodnevna osnovna šola v Mokronogu, v novomeški občini pa je sicer začeta akcija sorazmerno hitro zastala. Opaziti je bilo nerazumevanje bistva celodnevne osnovne šole in zato mnogo indiferentnosti, neaktivnosti, ponekod pa tudi odpor vodstva in učiteljskih kolektivov, ki so zahtevali za delo idealne razmere.

Ugotovili smo, da z odpiranjem in vraščanjem šol v krajevno skupnost se ne moremo biti zadovoljni. Tudi stališča resolucije o integraciji smo mnogokrat napačno razumeli.

Ob predpostavki, da bo zunanja oblika prispevala k vsebinskim spremembam, smo povezovali osnovne šole horizontalno, pozabljali pa smo na povezovanje s krajevnim okoljem in združenim delom v njem.

Na Dolenjskem je v osnovni šoli še vedno neustrezna kadrovska sestava pri večini vzgojnih predmetov, matematiki in fiziki. Slabo je razvita tudi šolska svetovalna služba. Izražena je bila bojazn, da bo sedanje preveč poenostavljeno pojmovanje delitve osebnih dohodkov, ki skoraj povsem »spregleduje« stopnjo strokovne usposobljenosti, oteževalo prizadevanje za izboljšanje kadrovske sestave.

Ko danes ocenjujemo ob priporočilih na 8. kongres ZKS uveljavljanje preobrazbe srednjega šolstva na Dolenjskem v usmerjeno izobraževanje, lahko ugotovimo, da srednje šolstvo ni dovolj sledilo razvoju industrije in drugih gospodarskih ter družbenih dejavnosti.

Temeljna naloga, da mora

srednje šolstvo postati funkcija združenega dela, je v medkongresnem obdobju spodbudila k ugotavljanju razmer na področju srednjega šolstva v regiji, kadrovskih potreb v združenem delu in k iskanju ustreznih načinov za neposreden vpliv združenega dela na organizacijo in programe usmerjenega izobraževanja in na zagotavljanje svobodne menjave dela in načrtovanje mreže šol usmerjenega izobraževanja v regiji.

DOBRO SODELOVANJE Z ORGANIZACIJAMI ZDRUŽENEGA DELA

Združeno delo v regiji povečini ni ostalo brezbržno do reformnih prizadevanj. Izobraževalnim organizacijam je pomagalo kadrovske in finančne, sodelovalo je pri načrtovanju mreže usmerjenega izobraževanja v regiji, uspešno je bilo tudi sodelovanje glede praktičnega pouka, proizvodnega dela ter organizacije počitniške prakse. Sodelovanje z organizacijami združenega dela je bilo praviloma dobro, ne pa vedno načrtno. Ugotavljamo pa, da organizacije združenega dela nimajo proučenih potreb po kadrih glede na svoj perspektivni gospodarski razvoj, ki so temelj tako za načrtovanje kadrov kakor tudi za programsko in organizacijsko usmerjanje izobraževalnih dejavnosti kot sestavnega dela družbenoekonomskega razvoja.

Sedaj načrtovana mreža šol usmerjenega izobraževanja kaže, da smo morda malce preveč zadržani v občinski in regijske meje, in da je bilo premalo storjenega za usklajevanje mreže šol med posavsko in dolenjsko regijo. Ker zahteva razvitost združenega dela materialne proizvodnje tako usmerjeno izobraževa-

nje, ki bo dolgoročno zadoščalo potrebam združenega dela, je treba načelo policentričnosti povezati z gospodarnostjo in kakovostjo.

Tudi dosedanje srednje šole so prizadevno sodelovale pri reševanju vprašanj prehoda v usmerjeno izobraževanje. Da bi hitreje uresničevali preobrazbo, sta se gimnazija in poklicna kovinarska šola v Črnomlju povezali v enovito delovno organizacijo, v Center srednjih šol, v Novem mestu pa je nastala skupnost za usmerjeno izobraževanje, ki povezuje vse novomeške srednje šole.

V tem obdobju so v Novem mestu ustanovili tudi Center tehniških šol, kjer so nekateri dislocirani oddelki prešli v redne, v Centru pa je nastala vertikalna združitev poklicne in strojne tehniške šole. V Center so vključeni tudi vsi dislocirani oddelki tehniških šol, ki so zrasli na pobudo organizacij združenega dela.

Ko govorimo o vsebinski reformi, naj se za trenutek ustavimo pri predmetnikih in učnih načrtih. Že več let le dodajamo novo snov, nove predmete, žal pa nam je karkoli izločiti.

Pozornost velja tudi oblikam in metodam dela z učenci. Ugotovitev, da je najpogostejša oblika pouka še vedno frontalna, od metod pa prevladujeta predavanje in razlaga, nam narekuje, da je treba učiteljem omogočiti didaktično-metodično izpopolnjevanje in jih pripraviti za opravljanje še zahtevnejših nalog, zlasti pri prehodu na usmerjeno izobraževanje. Pri pouku se vedno bolj uveljavlja samoupravljanje kot didaktično načelo, zato se je število vzgojnih ukrepov zmanjšalo.

Na področju preobrazbe srednjega šolstva v usmerjeno izo-

braževanje nas čaka še veliko dela. Potrebno bo trdnije povezovanje z združenim delom. Načrti razvoja posameznih organizacij združenega dela bomo pripravili načrte izobraževanja in kadrovskih potreb, tem pa prilagodili celotno šolstvo. Prizadevali si bomo, da bo vzgojnoizobraževalni proces temeljil na kadrovskih potrebah združenega dela in splošnih družbenih potrebah.

Tudi delavske univerze imajo veliko težav: njihovo financiranje ni urejeno, primanjkuje jim prostorov, kadrov, učil in opreme. Še vedno ni dosežena razmejitev dela z drugimi vzgojnoizobraževalnimi organizacijami. Tudi usmerjanje v izobraževanje ob delu je v mnogih primerih subjektivno, ne pa po sposobnostih in nagnjenjih delavcev. Da bi lahko delavske univerze v prihodnje opravljal svoje poslanstvo bolj temeljito in kakovostno kot doslej, je treba za ustrezno družbenopolitično akcijo postopoma odpraviti navedene probleme.

Če ocenjujemo, kako poteka oblikovanje novih družbenoekonomskih odnosov na področju vzgoje in izobraževanja, lahko rečemo, da ustavnih in zakonskih določb in načel še nismo zmogli povsem uresničiti. Pri uresničevanju svobodne menjave dela in za sestavljanje načrtov še nismo dovolj zainteresirali združenega dela. Še vedno smo priče proračunskemu financiranju s preveč togimi normativi. V obdobju, ki je pred nami, bo torej potrebno še veliko prizadevanj, da bomo v resnici prešli take odnose pri svobodni menjavi dela.

MARJAN BLAŽIČ

Kultura

Gledališče

Igrajmo se slovensko poezijo za otroke

Kar je res je res. Mladi imajo odlične ideje. Nič zato, če jim zra-
stajo iz prvine občutka, da
stara ni dobro zanje in za nas in
da so sami sposobni boljšega. Še
nekaj: najti idejo se jim zdi že sko-
raj opravljeno delo...

Potem se zaženejo. Z vso re-
snostjo. Vedno znova se izkaže,
da jih še ni zaznamovala vztraj-
nost, ki je potrebna že pri pri-
pravi dela, da bi zdržali na poti
do vrha. Potem se izgovarjajo na
vsemogočnost improvizacije in
spreminjanje trenutkov v novo
kvaliteto...

Mladinsko gledališče v Ljub-
ljani se je odločilo gledališko
predstavi dvajset pesniških
zbir slovenske poezije za otroke
s temeljno abecedo gledaliških
prvin: »od lepe besede do plesa,
giba, pantomime, petja, glasbe,
likovnih elementov, borilnih veš-
čin...« Objektivno bi torej lahko
presojal gledališko podobo teh
predstav slovenski jezikoslovec

poetolog mladinske poezije, ko-
reograf, Andres Valdes (panto-
mimik), glasbenik, likovnik, ka-
ratelec in še kdo. Čeprav so te be-
sede nanizane malce neresno, pa
želim opozoriti na dvojico: teamsko
delo je bolj kot kdajkoli pričujoče
v zavesti mladih gledališnikov,

kar je izrazit pojav odzivanja
spremenjenemu načinu organiza-
cije dela, po drugi strani pa izpri-
čuje njihovo izraznost, če so spo-
sobni usklajevanja, usklajevanja
najboljših prepričanj, s čimer se
zlasti starejša srednja generacija
spoprijemlje s tako težavo.

Na štirih predstavah smo že
lahko opazovali njihove dosežke.
V roke smo dobili štiri plaka-
te, ki pa so zasnovani hkrati tudi
kot dekoracija, učilo in gledališki
list. Pa pojdemo s tem plakatom z
gledališkim listom na predstave,

po vrsti, kot so nastajale.
Plakat za delo Frana Levstika,
Najdihojca Palček naš ima natis-
njeno melodijo Jureta Robežnika
na isto pesem. Predstava je za-
snovana v režiji Gregorja Tozona
kot slikanica v obliki čebelnjaka
s panjskimi končnicami, ki jih
Brane Ivanc, Majolka Šukletova
in Minca Jerajeva odstirajo ob
živi recitaciji v celotno ilustracijo.

Na plakatu so pojasnili neznanih
besed iz zbirke Najdihojca, kot jih
je pojasnil Levic; na njem pred-
stavljeni načrt Mladinskega gla-
dališča ob gledališki predstavitvi
slovenske poezije za otroke in
podatki o izvajalcih in sodeloval-
cih. Predstavo si prav lahko za-
mislimo kot uspešno predlogo
za televizijsko predvajanje. Prav
tako pa bi jo lahko živo doživeli v
razredu, v šolski avli, jedilnici, te-
lovadnici, hodniku ali celo na
trati pred šolo in na sportnem
igrišču.

Dokaj klasičen način podaja-
nja poezije z dobro vizualizacijo,
a samo po tem gledališko. Kot
predstava torej bolj poskus poe-
zije na odru kot oder — del poe-
zije v pomenu igre.

Misli
Zaskrbljen in nujen človek
nima smisla za najlepšo predsta-
vo... — Marx
Da bi se kako ljudstvo du-
hovno svobodneje razvijalo, ne
sme več živeti v sužnosti svojih fi-
zičnih potreb, ne več biti tlačan te-
lesa. Predvsem mu mora ostati
čas, da bi mogel tudi duhovno
ustvarjati in duhovno uživati. —
Marx

Človek je (lahko) odujen na
primer od kulture, znanja, lju-
bezni, pomoči, ki jo potrebuje...

Razstave

Deseta jubilejna razstava Likovni svet otrok

V lepem sončnem dopoldnevu
so se v soboto 11. marca pri Ka-
juhovi šoli v Šoštanj zbrali šte-
vilni učenci in likovni pedagogi iz
80 osnovnih šol ter drugi gostje,
da bi bili pri svečanem odprtju
tradicionalne, letos že desete jubi-
lejne razstave pod geslom LI-
KOVNI SVET OTROK.

Ko so pred več kot desetimi leti
na osnovni šoli Karel Destovnik
Kajuh odprli Kajuhovo spomin-
sko sobo, ki jo vsako leto obišče
vedno več udeležencev šolskih
ekskurzij in drugih obiskovalcev,
so se domislili, da bi šolske hod-
nike obogatili z vsakoletnimi raz-
stavami otroških likovnih del. Na
pobudo ravnatelja šole Karla
Kordeša so povabili k sodelova-
nju uredništvo Pionirskega lista iz
Ljubljane in tako tudi vse učence
k udeležbi na razstavi LIKOVNI
SVET OTROK, ki naj bi združevala
mlade likovnike iz vseh slo-
venskih šol. Ščasa so na razpis
v Pionirskem listu, ki ga berejo
tudi na slovenskih šolah v zamej-
stvu, prejeli likovne izdelke učen-
cev naših zdomcev iz tujine,
kakor tudi iz osnovne šole s slo-
venskim učnim jezikom v Gro-
padi pri Trstu, ki so jo pred petimi
leti poimenovali po šoštanjskem
rojaku pesniku Kajuhu. Razsta-
va, ki jo vsako leto odpro v poča-
stitev obletnice smrti pesnika in
narodnega heroja Karla Destov-
nika Kajuha, postaja vsako leto
pomembnejša. To je prav gotovo
zasluga celotnega šolskega kolek-
tiva, ki si resnično prizadeva, da
bi bila ta prireditev vse bolj kaka-
voštna tudi za to, da bi razstav-
ljanci in gostje s tega srečanja od-
nesli kar najlepše vtise.

Za letošnjo razstavo je prispelo
okrog 3000 likovnih del najra-
zličnejših formatov in tehnik, kar
priča o veliki prizadevnosti li-
kovnih vzgojiteljev, ki so že sami

kritično presodili in odbrali dela
svojih učencev. Komisija, ki so jo
sostavljali prof. Helena Berce-
Golob iz Zavoda SRS za šolstvo
in likovni pedagogi Majda Babič
iz Murske Sobote, Stefan Kresnik
iz Radelj ob Dravi ter prof. Vinko
Tušek iz Kranja, je odbrala za
razstavo 300 del, ki naj bi poka-
zala prerez vseh vrst in stopenj
likovne vzgoje na naših šolah.
Komisija je za izredne dosežke s
trema enakovrednimi nagradami
nagradila šolo Lackov odred iz
Kamnice pri Mariboru, kjer uči
likovna pedagoginja Šarlota
Kovač, osnovno šolo Simon
Jenko iz Kranja, kjer učita likovni
pedagoginji Jolanda Pibernik in
Meta Bergant, ter osnovno šolo
Franjo Golob iz Prevalj, kjer
poučuje likovno vzgojo prof.
Andrej Grošelj. Kajuhove bron-
ste, srebrne in zlate plakete pa so
dobile šole Komenda-Moste,
Simon Jenko Kranj, Planina pri
Sevnici, Tone Čufar iz Maribora,
Stranje pri Kamniku, Veljko
Vlahovič iz Velenja ter otroški
oddelek bolnišnice Slovenj Gra-
dec za večletno neprekinjeno so-
delovanje na razstavah. Posebno
priznanje so podelili tudi uredniš-
tvu Pionirskega lista iz Ljubljane,
ki je vsakoletni pokrovitelj te
edinstvene republiške likovne
manifestacije, ki si iz leta v leto
pridobiva vse večji ugled v našem
likovnem prostoru. Za to jubi-
lejno razstavo so izdali tudi repre-
zentančen katalog z barvnimi re-
produkcijami, katerega izdajo je
omogočila Izobraževalna in kul-
turna skupnost občine Velenje,
prejeli pa so ga vsi učenci razstav-
ljanci in likovni pedagogi.

Svečano otvoritev te jubilejne
prireditve je v novi telovadnici s
krajšim pozdravnim nagovorom
pričel ravnatelj šole Karel Kor-
deš, v kulturnem programu pa so

sodelovali recitatorji, šolski pev-
ski zbor pod vodstvom Darinke
Šuligoj in Šaleški oktet. Pred-
stavniki Zavoda SRS za šolstvo
prof. Miro Lužnik je ob tej priliki
v svojem govoru pohvalil učence
razstavljalce in likovne pedagoge,
ki si po vsej Sloveniji prizadevajo,
da bi z likovno vzgojo prispevali
k celovitejši in humanitarnejši
osebnosti vsakega učenca in
hkrati izrazili navdušenje nad bo-
gastvom otroške likovne ustvar-
jalnosti. Ravnatelju šole Karlu
Kordešu in likovni pedagoginji
Majdi Lesničarjevi, ki že vseh
deset let skrbita za organizacijo te
razstave, pa je v imenu Zavoda
SRS za šolstvo za njuno požrtvo-
valno delo podelil spominski da-
rilo. Spregovorila je tudi republi-
ška svetovalka za likovno vzgojo
prof. Helena Berce-Golob, ki je
dejala, da je svobodno izražanje
pravica vsakega izmed nas, da že-
limo vzgojiti bolj čustvenega, so-
cialno in npravnstveno zdravo čute-
čega, skratka, boljšega človeka.
Poudarila je, da ne moremo
mimo teh spoznanj in da zato tudi
vztrajamo. Otroška likovna

ustvarjalnost dobiva nove razsež-
nosti, zato nam je izmenjava
mnenj in izkušenj tako zelo po-
trebna. Ob koncu se je zahvalila
kolektivu šole za gostoljubnost in
pozornost, ki so jo že vseh deset
let deležni učenci razstavljalci, li-
kovni pedagogi in drugi gosti. V
imenu Pionirskega lista kot po-
krovitelja razstave je urednik
Valter Samide izročil šoli spo-
minsko darilo, umetniško sliko
akademskega slikarja Jožeta
Čiuhe in hkrati izrazil zado-
voljstvo sprčo teh vsakoletnih
prijetnih srečanj, s katerim se
geografsko povezujejo domala
vse slovenske osnovne šole.

Otvoritev so se udeležili tudi
predsednik izvršnega sveta
skupščine občine Velenje ing.
Franjo Kljun ter drugi predstavi-
niki družbenopolitičnega in kul-
turnega življenja Velenja in Šoš-
tanja.

Razstava bo odprta do konca
junija, da si jo bodo lahko ogle-
dali tudi učenci, ki bodo na šol-
skem izletu obiskali tudi Kajuh-
ovo spominsko sobo.

VIKTOR KOJC

Veronika Deseniška na šentjakobskem odru

Tragedija v verzih, ki jo je na-
pisal Župančič leta 1924, je am-
biciozna in z veliko zanos izve-
dena oddolžitve šentjakobskega
gledišča ob avtorjevi stoletnici.
Besedilo ima značilnosti »Žu-
pančičevega žlahtnega obdobja
prevajanja«, kot da se ga dotakne
Shakespeare, ki mu pot zastopi
Dickens, kot da skuša tej slovan-
ski deseniški kraljevskosti navdih-
niti malce francoskega dvornega
blišča (Stendhal, Balzac). Seveda
nosi takšno pozno presajanje s
seboj ves patos, veličino in tujost
vplivov, malce naivnosti, malce
prebujajoče se tlačanske drznosti,
skoraj beg iz mraka srednjega
veka, iz okov trde moralne in ro-
dovne hierarhije. Ko torej zadobi
to besedilo tisto splošno človeško,
nadčasovno razsežnost, šele nosi
sporočilo našemu človeku, ki se v
gledališču, kakršno je šentjakob-
sko, zateka iz čiste ljubezni, nuje;
ta ni odličniška, »elitas«, prvaška
in profesionalna, vendar nosi v
svojih mladih jedrih dovolj igral-
ske sile, prepričljivosti in celo tiste
miline, ki jo gledališka akademija
tako rada prekličje v intelektualis-
tično narejenost.

Lepo dekle z Desnic ni plemen-
itega rodu, Friderik II. Celjski
pa ima modro kri v žilah. Med
njima se vname ljubezen. Her-
man II. Celjski (suvereno, vendar
včasih preveč hlastno oblastni-
ško ga igra Drago Razboršek, ki je
tu in tam bleščoč in preplavlja igro
z neko trdnostjo, korenito gledali-
škostjo) te ljubezni ne prizna in

pahne oba v ječo. Jelisava Fran-
kopanska se pokonča (ihtavo, kr-
čevito), tragično konča tudi Ve-
ronika Deseniška. Dekle je sa-
njalo o tem, da bo postala gospa
na celjskem dvoru, toda dekletu iz
ljudstva, ki ji ljubezen zamegljuje
najosnovnejše pravilo igre se ni
mogoče vsiliti v povsem drugačno
okolje.

Saša Pavčkova je bila zdaj mila
in sveža, zdaj zanosna in otroško
zaupljiva, zdaj zasanjana in spet
tragično zaprepaščena, skorajda
premalto zemeljska, čista lirika
zaveje iz nje. Friderik II. (Kav-
šek) se iz rosne mladeniškeosti
prebija k prepričljivi močnatosti,
rase ob njej. Ljubko in skladno
nastopa tudi par dvorjank (Tat-
jana Rebolj in Mileva Sovdat) ter
vnaša gibko noto in mladostno
gracioznost na ta tragični oder.

Vlado Župančič je doumel
Župančiča kot Bonaventura in z
beneškim gostobesedjem zastrup-
lja odvečne figure na odru. Ce-
lotna igra je bila zvesta avtorju,
vendar dokaj utrjavajoča, saj traja
s premori dve uri in pol.

Scenske zatemnitve z elektrons-
ko glasbo so dokaj razbijaško
posegle v svet, ki si ga zgradiš v
mislih za 450 let nazaj. Domi-
selna scena — verige kot stebri —
in vtis podkrepljene ujetosti Sveta
Jovanovića sta ostala ves čas ista,
verige so zaročljale statično, a
prepričljivo. Ves Župančič je
ostal na dvoru.

IVAN CIMERMAN

Robert Hlavaty v Moderni galeriji

Razstava akvarelov Roberta
Hlavatyja je ne le počastitev nje-
govega visokega življenjskega ju-
bileja, temveč tudi priložnost, da
se javnost ob širšem izboru umet-
niških del sooči z značilnostmi
njegovega slikarskega hotenja. O
sebi je dejal: »Zavedam se, da
nisem Goya ne Rembrandt.
Menim, da sem s svojimi skro-
mnimi slikami govoril svojim lju-
dem o lepoti naše zemlje in mo-
jega kroga. Romanik sem in
centim čustva ljubezni do svoje
zemlje. To sem hotel povedati
drugim.« Tržaški slikar, ki živi na
Opčinah, je sprva veljal »za ne-
deljskega slikarja« in ta oznaka je
veljala zanj, ki je bil »neakadem-
ski«, več let. Hlavaty je umetniško
»shodil« v Ljubljani, razvijal pa
se je v svoji zanj značilni poeti-
ziranosti. Na njegovih delih
se vrstijo motivi s Krasa, primor-
ske hiše in naselja, kraške vrtače,
pokrajina v raznih letnih časih,
redkeje pa tihožitje ali figuralka
bližnjega območja. Sedanja raz-
stava daje prerez skozi njegovo
akvarelistično od leta 1933 pa do
letosnjih slik. Hlavaty je eden
redkih slikarjev, ki je ves čas ostal
zvest prevladujoči akvarelisti-
ki. Ikonografija je ostala malone
ista, povezana z njegovo ožjo

domovino, s kraškimi svetom, v
liniji in barvi pa je opazen razvoj.

Čeprav je v začetku vplival nanj
Albert Sirk, sorojak in prav tako
begunec pred fašizmom, se je
Hlavaty kasneje srečal tudi z dru-
gimi slovenskimi slikarji. Prav
gotovo je čutil pridih Noldejeve
magije barv. Očitno pa je: čim
bolj se je Hlavaty oddaljeval od
optične objektivizacije, tem večji
je bil njegov samostojni delež, in
čim večja je bila redukcija pred-
metnega sveta, tem bolj se je
sproščalo lirčno, zanj tipično
ozračje. Zato tudi ni mogoče
mimo spoznanja, da je s poeno-
stavljanjem, z barvno izostritvijo
v sintezi celote preraščal mla-
dostno podrejenost svetu, ki ga je
obdajal in prav v zadnjih letih do-
segel največ. Ekspresija barvne
kromatike se je zmanjšala na
dvoje — seveda ne vedno — pre-
vladujočih barv, niansiranje le-
teh pa je izpeljano v sozvočju z li-
rizmom. Hlavatyjeva razstava
nam kaže preprostejša akvareli-
sta, predanega zemlji in čustvu.
Njegova dela so široko dostopna
in blizu vsem, ki jim je ljubo li-
rično slikarsko doživljanje nara-
ve, predvsem kraške zemlje.
I. G.

Jernej Poljanšek: Mlin, Osn. šola Stranje

Film

Čipkarica

Režija: Claudé Goretta
Po romanu: Pascala Lainea
Scenarij: Pascal Laine in Claude Goretta
V glavni vlogi: Isabelle Huppert in Yves Beneyton

Srečata se v obmorskem letovi-
škem kraju. Fant je študent knji-
ževnosti, dekle učenka v frizer-
skem salonu. Oba sta mlada,
naivna, neizkušena in plaha. Pri-
jateljstvo preraste v idealno ljube-
zen in srečo. Vrneta se v Pariz in
živita skupaj. Fant študira, dekle
dela. Dekle ne govori veliko, fant
pa postaja vedno bolj neobčutljiv

za subtilno izraznost, ki jo odse-
vajo njena dejanja, telo in obraz,
za neko prvinsko človeško govo-
rico. Ločitev je neizbežna, zanj
tragična. Dekle je duhovno uni-
čena. Po obisku v bolnišnici se
tudi fant zave svoje nevednosti,
nemoci in krivde. Ne najde odgo-
vora na vprašanja, akademska
izobrazba mu ne pomaga.

Vse v filmu poteka počasi in
mirno. Zgradba slike in barve je
občutna in premišljena. Čipka-
rica je enkratno filmsko delo in
nedvomno eden najboljših filmov
letošnje Festa. Odpira nam pe-
stro paleto vprašanj o družbi in
osamljenosti mladega človeka, ki
vstopa v življenje nepriljubljen
in nezrel. Filmska kronika tega pro-
blema je lahko vzgojiteljem in
mentorjem dragocena motivacija
za pogovore z mladino. Življenje
ni preprosto. Veliko poguma in
volje je potrebno, da ga posku-
šamo razumeti in odgovorno ži-
veti.

META ŠUBIC

Dane Zajc je avtor Abeceda-
rije, ki jo je odlično gledališko
predstavila Helena Zajčeva.
Samo ona? Brez Lojzke Žerdi-
nove, ki je predstavila koreografi-
rala, brez Milana Bizovičarja, ki
je zasnoval dve odlični lutki psa
in mačka in Zdenka Majarona, ki
je naučil igralce lutke voditi, bi
videli še manj kot v prvi predsta-
vi. In čeprav ni bilo veliko videti,
smo uživali v igri poezije, ki se ji
je podredilo celotno občutje
predstave. Nismo pogrešali anti-
junaka in zapleta in krize in
groze napetosti. Vrženi smo bili v
čisto igro otrok. Pomladili smo se
in bili otroci. Kostum je bil triko.
Telo je bilo doživetje v gibu, mi-
miki in plesnem občutju, zavesa
je bila skrivnica in čudežni svet
za njo, pred njo in okoli nje je
pregnil dvorano. — Recimo, da
je v tej predstavi dosežen vrh, ki
so ga v Mladinskem gledališču
želeli, ko so načrtovali predstave
poezije za otroke. — Na plakatu
so celotna abeceda in standardni
podatki o predstavi. Besede ob
črkah spodbujajo otroke, da se
predstave spominjajo, da se jo
igrajo naprej. Tudi zanj je po-
trebno malo in nezahtevnega
prostora. Zdi se, da je s to pre-
stavo Pionirski dom prvič našel
uspešen način usposabljanja učitel-
jev, da jih opogumi z domisli-
cami, ki bodo omogočile ustvar-
jalnost otrok.

Radovednost za Župančičevo
predstavo Lahkih nog naokrog v
režiji Matije Logarja je naraščala
tudi zaradi ankete o pesništvu, ki
so jo natisnili na plakat ob odlič-
nih portretih »letos odkritega«
pesnika. Ne bojimo se otroške
misli! To je končno občutje ob
predstavi, ki je začrtala navidezen
krog gledališča, prek katerega je
valovala pesem ob spremljavi ki-
tare, kjer so se na ravnem sankali
in skrivali.

Bevkovi Pastirci pri kresu in
plesu so bili bučni, čeprav v sre-
dini gledalcev. Le zakaj menijo v
Mladinskem gledališču, da je
slovenski otrok napol gluhi? To
mi že nekaj sezon ni jasno. Pred-
stava je tudi prenatrpana, ima
prehiter tempo — menim, da je
otroke najmanj pritegnila — pa
čeprav je tu vse od strahu, do
kresa in mask. Plakat s tremi
glavnimi maskami in Silvijem
Božičem kot simbolom Pastircev
je najbližje staremu pojmovanju
plakata.

Vse štiri plakate je zasnoval
Runko Novak. Menda bo dva-
najst predstav sestavljalo celoto.
Domislica, ki je dobro zasnova-
na, in se mora uresničiti.

Ansambel Mladinskega gleda-
lišča se je razdelil na štiri dele.
Šole jih lahko povabijo v goste.
3.000 din bodo v kakršnihkoli
razmerah omogočili učencem
svojih šol več kot srečanje z na-
darjenimi in prizadevnimi igralci
njihovega gledališča.

JOŽE ŽAGORC

Tudi dogmatike bi lahko prišeli v
to vrst odujencev. V takšnih in
podobnih primerih gre za odu-
jene ljudi zategadelj, ker jim je
odtegnjen eden od bistvenih po-
gojev bogate, svobodne osebnosti,
namreč potreba in zmožnost
samostojnega razmišljanja in z
le tem skladno ravnanje. — Go-
ričar

Nezavedno je pred zavestnim,
logika objektivnega zgodovinskega
procesa je pred subjektivno
logiko njegovih nosilcev. — Roza
Luxemburg

Predstavljenost ni pri vseh lju-

RADIO IN ŠOLA

NIŽJA STOPNJA

7. aprila: Nenavadno darilo (glasba)
14. aprila: Radio in televizija
SREDNJA STOPNJA
4. in 5. aprila: Pesnik Niko Grafenauer
11. in 12. aprila: Slovenske primorske pokrajine

VIŠJA STOPNJA

4. in 6. aprila: Razvoj velikega jazz orkestra
11. in 13. aprila: Natančno branje: Levstikov Martin Krpan

NENAVADNI POGOVORI:

12. in 13. aprila: Pomagajmo otroku, da se čustveno razbremeni

ZA SREDNJE ŠOLE

3. aprila: Povojna madžarska književnost
10. aprila: Nandor Gion »Vojak s cvetjem«
5. in 6. aprila: Besede in dejanja
12. in 13. aprila: O pomenu nacionalnega vprašanja danes

teoretičnih in praktičnih vprašanj izobraževalne televizije. V prvi številki je posebno zanimiv prispevek Šolska TV v SR Sloveniji 1976 do 1980. V njem med drugim piše: »Šolska TV nima namena zamenjati učitelja ali zmanjšati njegove vloge v vzgojno-izobraževalnem procesu, pač pa mu pomagati pri izpolnjevanju vzgojnoizobraževalnega načrta. Učitelja mora spodbujati k sodobnejšemu posredovanju učne snovi, k uporabi najboljših oblik in metod poučevanja ter k smiselni uporabi avdiovizualnih pripomočkov in sredstev. Šolska televizija naj učitelje spodbuja k

uspešnejšemu in ustvarjalnemu delu tudi s tem, da jih seznani s novimi znanstvenimi dosežki s področij posameznih predmetov, iz pedagoške in psihološke znanosti.

Šolska televizija bo imela v perspektivi pomembno vlogo pri modernizaciji in racionalizaciji vzgojnoizobraževalnega dela na vseh stopnjah, vključno s izobraževanjem ob delu in s permanentnim izobraževanjem. K temu ni kaj dodati. Usmeritve so jasne, srednjeročni načrt razvoja šolske televizije je sestavni del srednjeročnega razvoja vzgoje in izobraževanja v naši republiki. Uredništvo šolske televizije zagotavlja, ustvarjalno in pridno dela. O tem pričata dve oddaji tedensko, ki bosta na sporedu vse tja do 11. maja, in ne nazadnje tudi publikacija »Televizija v šoli«, ki prispe prav na vsako našo šolo.

JASNA TEPINA

Aktualni problemi marksizma

Sredi aprila bomo začeli ciklus oddaj O pomenu nacionalnega vprašanja danes, ki bo trajal do konca šolskega leta. Avtor oddaj je mag. Rudi Rizman.

Ves čas si prizadevamo, da bi v tematiko, ki je začrtana že pred začetkom vsakega šolskega leta, vključili aktualna družbenopolitična dogajanja danega trenutka doma in v svetu. Tako boste lahko v ciklu oddaj o nacionalnem vprašanju poslušali predavanja dr. Ernesta Petriča o mednarodnem terorizmu v luči razrednega boja. Terorizem, ki vznemirja duhove povsod po svetu, je tudi pri nas deležen različnih — predvsem pa napačnih razumevanj. Zato se je avtor odločil razložiti razredno ozadje terorizma in ga ovrednotiti s stališča marksistične vede. Njegov glavni namen pa je obvarovati politično nasilje pred narodnoosvobodilnimi boji zatiranih ljudstev po svetu.

Skoraj vsaka država se sooča z nacionalnim vprašanjem in ga rešuje ustrezno svoji družbeni ureditvi. V prvi oddaji bo mag. Rudi Rizman razpravljal o nacionalnem vprašanju kot sestavnem delu revolucionarnih preobrazb v današnjem svetu in problemu nacionalnega osvoboditve v sklopu socialnega in občečloveškega osvoboditve. V naslednjih oddajah bo govoril o družbenih in zgodovinskih okoliščinah nastanka naroda, se pravi, o razredni in socialni opredelitvi na novo nastale meščanske družbene tvorbe. Srečali se bomo z Marxovim in Engelsovim razumevanjem naroda kot samoorganiziranega proletariata v »nacionalni razred« in s perspektivami odmiranja nacionalnih antagonizmov. Že Lenin se je spopadal z revizijami tega pojmovanja, tako da je moral dialektično osvetliti družbeni pojav naroda kot organski in konstitutivni element resnično

Televizija v šoli

Vzgojnoizobraževalno delo je v novem šolskem letu v polnem razmahu. Pedagoški delavci si tudi letos prizadevajo izpopolniti svoje delo z novim, boljšim, zanimivejšim. Tako postaja vzgojnoizobraževalno delo bolj sodobno in kakovostno ter za učence bolj privlačno. K takemu delu želi prispevati tudi slovenska šolska televizija. Prvo leto uresničevanja načrta za razvoj šolske televizije v Sloveniji od 1976 do 1980 je za nami. Reči moramo, da je bilo uspešno, čeprav še ni bilo vse tako, kot so v uredništvu želeli. »Tudi mi se učimo in iščemo«, so zapisali v svoji prvi letošnji številki publikacije Televizija v šoli. Letošnjega januarja je izšla druga številka in njeni avtorji obljubljajo, da bodo izdali letos še eno. Čeprav sta od izida druge številke publikacije Televizija v šoli minila dva meseca, menimo, da ni

prepozno spregovoriti o njej in o šolski televiziji na sploh.

Tokrat se ustavimo malo dlje pri publikaciji, ki jo izdaja Zavod SR Slovenije za šolstvo, kjer dela tudi uredništvo šolske televizije. Vsebinsko je publikacija razdeljena v dva dela. Prvi programski del vsebuje pregled programa oddaj šolske televizije po dnevih, predmetih, razredih, ki jim je kaka oddaja namenjena, sledi naslov oddaje in njeno trajanje. Ta program — ali bolje rečeno urnik oddaj — lahko učitelji obesijo na oglasno desko in kadarkoli pogledajo vanj ter oddajo uvrstijo v delo v razredu.

Za vsako oddajo so na posebnem listu zapisani smotri in kratke povzetke vsebine oddaje. Dovolj prostora je tudi za učiteljeve beležke, pripombe, opazanja.

Drugi del publikacije je namenjen objavljanju prispevkov o

socialistične družbe. Dve oddaji bosta namenjeni glavnim meščanskim pojmovanjem naroda in opredelitvi naroda v strukturalno-funkcionalni teoriji, zadnje tri pa razvoju teorije o narodu v jugoslovanski družbeni misli, kritiki teorije o socialističnem narodu ter samoupravljanju in mednarodnim odnosom.

Verjetno ni treba posebej

poudarjati, da je nacionalno vprašanje aktualno in pereče povsod po svetu, saj je večkrat vzrok za nevarna krizna žarišča. Jugoslovanska rešitev nacionalnega vprašanja je postala vzor vsem narodnoosvobodilnim gibanjem in na novo nastalim državam ter spodbuda k iskanju trajnega in pravičnega mira na svetu.

MARJAN KOVAČEVIČ

Suzana Breznik: Ribničan, linorez, Osn. šola Lackov odred Kamnari pri Mariboru z X. razstave likovni svet otrok

ARMADA SMO VSI

Splošna ljudska obramba in družbena samozaščita v vzgoji in izobraževanju

(Nadaljevanje)

ORGANIZIRANJE

Vzgojnoizobraževalne organizacije naj bodo organizirane tako, da lahko zagotovijo splošno ljudsko obrambo in družbeno samozaščito po enotnem sistemu splošne ljudske obrambe v SFRJ za oborožen boj in neoborožene oblike odpora. Oblike organiziranja morajo ustrezati samoupravnim socialističnim odnosom, jih spodbujati in razvijati, vsaka organizacijska rešitev pa naj pripomore k podružbljanju obrambe in zaščite. Vsak se mora udeležiti obrambnih priprav. Glede na vse to lahko rečemo, da so vzgojnoizobraževalne organizacije že v začetku dosegle uspehe.

Da bi bilo izobraževanje mladine za splošni ljudski odpor in družbeno samozaščito čim bolj celostno, so začeli od šolskega leta 1975-76 na ustreznih fakultetah odpirati smeri za splošni ljudski odpor in družbeno samozaščito (vanje se vpisujejo tudi ženske), in sicer v Beogradu, Zagrebu, Ljubljani, Sarajevu in Skopju. Letos se je začel v Beogradu in Zagrebu tudi podiplomski študij za obrambo in zaščito.

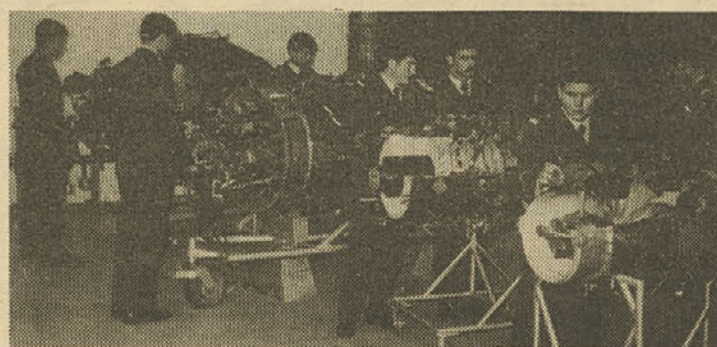
Poudariti je treba, da je mladina (vseh starosti) pokazala veliko zanimanje in dojela, kako pomembna sta pouk in usposabljanje za splošni ljudski odpor in družbeno samozaščito. Uspeh srednješolcev iz predmetov obramba in zaščita je nadpovprečen uspeh, dosežen pri drugih predmetih. Podobne uspehe so dosegli tudi študenti višjih in visokih šol ter fakultet.

PREDPISI

Pregled številnih normativnih aktov vzgojnoizobraževalnih organizacij je pokazal, da je problematika splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite v večini teh aktov samo načelno urejena, saj vsebujejo določila o nalogah splošne ljudske obrambe v miru in vojni.

Načrti dela vsebujejo temeljne pravine za organizacijo in delo šol ter fakultet v obdobju vojne nevarnosti in med vojno. Splošni ljudski odpor in družbena samozaščita sta še posebno pomembna v vzgojnoizobraževalnem procesu, to pa daje splošni ljudski obrambi in družbeni samozaščiti posebne značilnosti.

Uresničevanje sprejetih družbenih stališč o nalogah na področju splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite sovpada z uresničevanjem ukrepov družbenopolitičnih organizacij in skupnosti, ki se posebej poudarjajo vzgojno funkcijo vzgojnoizobraževalnih organizacij. Zaradi teh ukrepov je bilo sprejetih več sistemskih zakonov za predšolsko vzgojo ter za osnovno, srednje in visoko šolstvo. Posebej je treba poudariti, da so bili sprejeti Družbeni dogovor o skupnih in enotnih osnovah znanstveno učnega dela iz splošne ljudske obrambe na visokošolskih organizacijah v SFRJ. Temelji za vzgojo, pouk in usposabljanje mladine za splošni ljudski odpor ter drugi dokumenti in akti kot na primer, pravilniki in učni načrti, ki so začeli veljati v tem času in so v rabi že nekaj let.

Kabinet avio motorja (Foto: Bogdan Sovljanski)

PODRUŽBLJANJE

Da bi dosegli čim višjo stopnjo podružbljanja splošne ljudske obrambe, je nujno zagotoviti, da se v vzgojnoizobraževalni dejavnosti priprave na splošni ljudski odpor že v miru vključijo v redno delo. Z delovanjem vseh družbenih dejavnikov in sil v vzgoji in izobraževanju je treba odpraviti stara pojmovanja in navade, po katerih so se bili samo izbrani posamezniki sposobni ukvarjati s problematiko splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite.

Podružbljanje splošne ljudske obrambe zahteva najširši krog udeležencev pri opravljanju dejavnosti splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite ter varovanja vojne in državne tajne. Z dosežki na tem področju ne moremo biti zadovoljni. Le malo vzgojnoizobraževalnih organizacij je razvijalo pospešeno dejavnost za večje podružbljanje tega področja in vanj vključevalo vse delavce. O teh vprašanjih povečini še vedno »forumsko« razpravljajo, manj pa se rešuje ta problematika na zborih delavcev. Zato je nujno, da začno napredne sile v vzgojnoizobraževalnih organizacijah

bolj razvijati sodelovanje delavcev pri splošni ljudski obrambi in družbeni samozaščiti, da se delavci spoznajo z organizacijskim sistemom splošne ljudske obrambe, da vsak delavec spozna svoje mesto v obrambnem organizmu, ob vsem tem pa je treba obvarovati vse življenjske podatke pred sovražnikom.

FINANCIRANJE

Problematično financiranja potreba za splošno ljudsko obrambo moramo obravnavati z dveh vidikov. Prvič: financiranje priprave delovnih ljudi, zaposlenih v vzgojnoizobraževalnih organizacijah, za splošni ljudski odpor in družbeno samozaščito zaščito učencev in študentov, prosvetnih in znanstvenih delavcev pred napadi iz zraka in raketnimi napadi, diverzantskimi akcijami in sovražnim propagando. In drugič: financiranje izvajanja splošne ljudske obrambe v vzgojnoizobraževalnem procesu.

Kar zadeva prvo skupino opravil, področja splošne ljudske obrambe, naj povemo, da so začele občinske in mestne skupščine v zadnjem času sklopiti samoupravne sporazume in družbene dogovore o združevanju sredstev za financiranje

splošne ljudske obrambe na svojih območjih. Za financiranje teh potreb se izločajo tudi sredstva, ki jih občine in mesta po določilih svojih skupščin združujejo v sklade za splošno ljudsko obrambo, od denarnih kazni za prekrške na področju splošne ljudske obrambe, od obresti, ki jih plačujejo banke, v katerih so naložena ta sredstva in iz drugih virov. Ta denar se namensko razporeja na organizacije združenega dela vseh dejavnosti, torej tudi na vzgojnoizobraževalne organizacije. Te organizacije tudi same izločajo sredstva za splošno ljudsko obrambo po svojih možnostih in potrebah.

Denar za financiranje učnega procesa predmeta obramba in zaščita se steka prek samoupravnih interesnih skupnosti za ustrezne ravni vzgoje in izobraževanja.

NAČRTOVANJE

Pri načrtovanju izobraževalne dejavnosti za delo v vojnih razmerah je treba upoštevati nekaj temeljnih načel: ogibati se je treba večjih organizacijskih sprememb, določiti in utemeljiti prednostni red, usklajenost in gibkost načrtovanja ipd. V vzgojnoizobraževalni dejavnosti pa tudi v drugih dejavnostih se v določeni družbenopolitični skupnosti sprejemata dve vrsti načrtov: razvojni in vojni načrti.

Z razvojnimi načrti uravnavamo priprave vzgojnoizobraževalnih organizacij na splošno ljudsko obrambo, v vojnih načrtih pa način aktiviranja objektivnih in subjektivnih dejavnikov v vojnih razmerah ter naloge, ukrepe postopke in celotno organizacijo prehoda iz mirnih razmer v vojne razmere in delo v vojnih razmerah.

Za uspešno načrtovanje splošne ljudske obrambe je treba dobro poznati: značilnosti sodobne vojne, zasnovo splošne ljudske obrambe, zakonske in druge predpise, s katerimi se uravnava ta problematika, zahteve vojnih potreb — razmer in možnosti itn.

Razvojni načrti splošne ljudske obrambe morajo biti sestavina dolgoročnih, srednjeročnih

in sprotnih načrtov družbenega razvoja in načrtov razvoja vzgojnoizobraževalne dejavnosti.

Po informacijah, ki so na voljo, lahko ugotovljamo, da večina vzgojnoizobraževalnih organizacij naredila te načrte, njih so podane temeljne pravine za organizacijo in delo šol in vojni. Toda, v nekaterih izmed teh načrtov so rešitve premalo opredeljene, zato jih bo treba v prihodnjem obdobju dopolniti in natančneje opredeliti.

Sodelovanje vzgojnoizobraževalnih organizacij z drugimi samoupravnimi organizacijami in organi skupnosti ni dovolj razvito. To pa ne velja za neposredno sodelovanje z oddelki ljudske obrambe občinskih skupščin. Ti oddelki so še posebej spodbujali izdelavo normativnih aktov in pri tem strokovno pomagali.

Organi uprave so največje pomagali vzgojnoizobraževalnim organizacijam tako, da jim njihovi strokovnjaki sodelovali tistimi delavci vzgojnoizobraževalnih organizacij, ki se ukvarjajo z nalogami ljudske obrambe.

Precej vzgojnoizobraževalnih organizacij v svojih aktih ni opredelilo oblik sodelovanja s samoupravnimi organizacijami, organi in skupnostmi.

Jasno je, da to ne pomeni, da vzgojnoizobraževalne organizacije ne sodelujejo z drugimi samoupravnimi organizacijami, organi in posebej s samoupravnimi interesnimi skupnostmi.

Vzgojnoizobraževalne organizacije so bolj razvile neposredno sodelovanje z zvezo komunistov in drugimi družbenopolitičnimi organizacijami, z organi samoupravnega delavskega nadzora, družbenimi pravobranilci samoupravljanja in z drugimi.

V prihodnjem obdobju je treba spodbujati razvijati aktivnost in odgovornost delavcev v boju proti vsem nosilcem preraslo socialističnih pojavov in sovražnega delovanja.

(Prihodnji naprej)

LUKA O. BROČETA

Raziskovalna naloga v Pionirju

ALI POZNATE NAJDEBELEJŠA DREVEŠA?

• pionir • pionir • pionir • pionir • pionir •

Saj res, ali morda veste, kje raste najdebelejši hrast ali lipa v vaši vasi, ali poznate najdebelejšo smreko v bližnjih hostah, ali imate v mestu častitljive divje kostanje, ali veste za kakšno debelo tiso, ki je tudi zavarovana rastlina?

Ob teh vprašanjih boste morda pomislili, da zbiramo podatke za Guinnessovo knjigo rekordov. Res je sicer, da so drevesni velikani predmet letošnje raziskovalne naloge v Pionirju, toda namen te naloge je daleč od praznega rekorderstva. Gre nam predvsem za varovanje in ohranjanje naravne dediščine, ki smo jo prejeli od rodov pred nami in jo moramo neokrnjeno predati zanamcem. Ta bogata dediščina naravnega okolja so gozdovi in v njih tudi znamenita ali pa še neznana stara drevesa, ki imajo poseben kulturni, vzgojni in znanstveni pomen. Lahko se pohvalimo, da je pri nas v primerjavi z drugimi deželami zelo veliko dreves, ki so znamenita zaradi značilnih oblik, izredne debeline ali redkosti, zaradi svoje zgodovine in ljudskega izročila. Zato jih velja ohraniti in zato zakon prepoveduje sekanje tistih dreves, ki imajo v premeru nad 120 cm ter jih varuje kot naravne spomenike. Zbiranje podatkov o drevesnih velikanih je bil torej temeljni razlog, zaradi katerega se je uredništvo Pionirja na pobudo gozdarjev in naravovarstvenikov lotilo razpisa raziskovalne naloge. Ti podatki namreč utegnejo zelo zanimati, ne samo raziskovalca, temveč tudi strokovnjake. Pri razmišljanju o vsebini naloge pa smo ugotovili, da bi bilo škoda omejiti raziskovanje zgolj na izjemne velikane, saj jih vendarle ni na pretek in vsepovsod. Tako bi kajpak nujno tudi zožili krog sodelujočih. Zato smo se odločili drugače: razpisali smo nalogo **NAJDEBELEJŠA DREVEŠA V DOMAČEM KRAJU**, računajoč, da bo pregled najdebelejših dreves vseh vrst, od iglavcev do listavcev, od divje rastočih do parkovnih dreves, zanimiva novost v »osebni izkaznici« domačega kraja. Tak pregled bo dobrodošel tako šoli kot krajevni skupnosti, v kateri ta šola deluje, koristil pa bo tudi prihodnjim rodovom, ki bodo imeli ob podobnih pregledih zbrane podatke za primerjavo.

Če torej veste za najdebelejšo tepko v domači vasi ali za največjo sekvojo v grajskem parku ali za ... , brž sporočite krožkarjem na vaši šoli, ki sodelujejo v Pionirjevi raziskovalni nalogi. Odziv na to nalogo je zares spodbuden, saj se je že prijavilo skoraj sto šol iz vse Slovenije. Če pa vaša šola še ni prijavljena, boste morda prav vi navdušili šolarje za sodelovanje. Naj omenimo, da se še vedno lahko prijavite, saj traja naloga do konca aprila; podroben razpis smo objavili v letošnji četrti številki Pionirja. Za najuspešnejše raziskovalce pripravlja uredništvo v maju nagradno strokovno ekskurzijo v kočevske pragozdove.

mladinska knjiga

MLADINSKA KNJIGA, TOZD TRGOVINA
— **Oddelek daril in igrač**

Ljubljana, Ciril Metodov trg 21 — tel.: 322-518

priporoča vzgojnovarstvenim zavodom in osnovnim šolam, da se oskrbijo z igračami iz bogate zaloge poslovalnic Mladinske knjige po vsej Sloveniji. Hkrati vas obveščamo, da imamo veliko izbiro daril za malčke, šolarje in prosvetne delavce. Prosim, vas da s tem seznanite tudi starše.

Zaželeno informacije o cenah, rokih in pogojih dobave dobite v vseh enotah Mladinske knjige.

Odbor za medsebojna razmerja

Centra srednjih šol Črnomelj

razpisuje delo in naloge

učitelja matematike in fizike, P, za nedoločen čas.

Rok prijav: 15 dni po objavi

Boris Šivec: Gradnja ladje, Vzgoj. zavod F. Milčinskega Smlednik

Na Jesenicah grade nov šolski center

Število prebivalcev na Jesenicah se je v zadnjih petnajstih letih, odkar so na Plavžu zgradili nov stanovanjski del mesta, zelo povečalo. Veliko več je tudi učencev, zato v poslopju osnovnih šol Tone Čufar in Prežihov Voranc na Savi že precej časa primanjkuje prostora. Da bi se

razmere izboljšale, so se prebivalci jeseniške občine odločili za samoprispevek; z zbranim denarjem, polovico ga bo prispevala izobraževalna skupnost, bodo sofinancirali gradnjo novega šolskega centra na Plavžu. Z delom so začeli že lani. Prvi del poslopja, v katerem bodo imeli pouk učenci nižjih razredov osnovne šole, je nared, dokončno pa bo šola zgrajena do septembra. Delavci SGP Gradbinec Kranj SVG Jesenice, ki so prevzeli to delo, so začeli že tudi s pripravljalnimi deli za drugo fazo gradnje.

Novi objekti bodo končani prihodnje leto, približno dve leti pred koncem vplačevanja samoprispevka. To bo mogoče uresničiti zato, ker bo potreben denar posodila Ljubljanska banka. Z dograditvijo centra se bodo v osnovnem šolstvu na Jesenicah razmere izboljšale, saj bo to omogočilo enozmzenski pouk in ustvarilo možnosti za celodnevno šolo.

B. B.

Za uporabo v vzgojnovarstvenih organizacijah, domovih, šolah

»48« — zaščitna krema za roke 50 g

120 g

60 g

140 g

280 g

losion

Ambienti

● Bor

● Jorgovan

● Nagelj

● Jelka

● Limona

Insekticid

150 g

Spray za čiščenje stekla in keramike

Colgate

55 g

85 g

S skrbnostjo, ki smo je vajeni pri izdelavi farmacevtskih izdelkov, izdelujemo tudi kozmetične in toaletne izdelke.

● Dan na dan

● Vitergin

● Amai

● »3«-šampon

Če ste zainteresirani za nakup, se obrnite na Prodajni oddelek za Kozmetiko LJUBLJANA, Celovška 135, tel.: 559-981

LEK LJUBLJANA n. sol. o

TOVARNA FARMACEVTSKIH IN KEMIČNIH IZDELKOV
CELOVŠKA CESTA 135
61007 LJUBLJANA — SLOVENIJA

SOZD SAP VIATOR

VELIKA PLANINA JE V ZGODNJIH SPOMLADANSKIH DNEH CILJ MNOGIH ŠOLSKIH SKUPIN. SMUKA NA VIŠINSKEM SONCU O-BETA, DA BOSTE PREŽIVELI PRIJETEN DAN.

DOSTOP Z NIHALKO
SEDEŽNICA

4 VLEČNICE

Organizirana prehrana
PREVOZ Z AVTOBUSOM IZ LJUBLJANE (IN NAZAJ),
DOSTOP Z GONDOLO, DNEVNA KARTA ZA ŽIČNICE, ENOLONČNICA

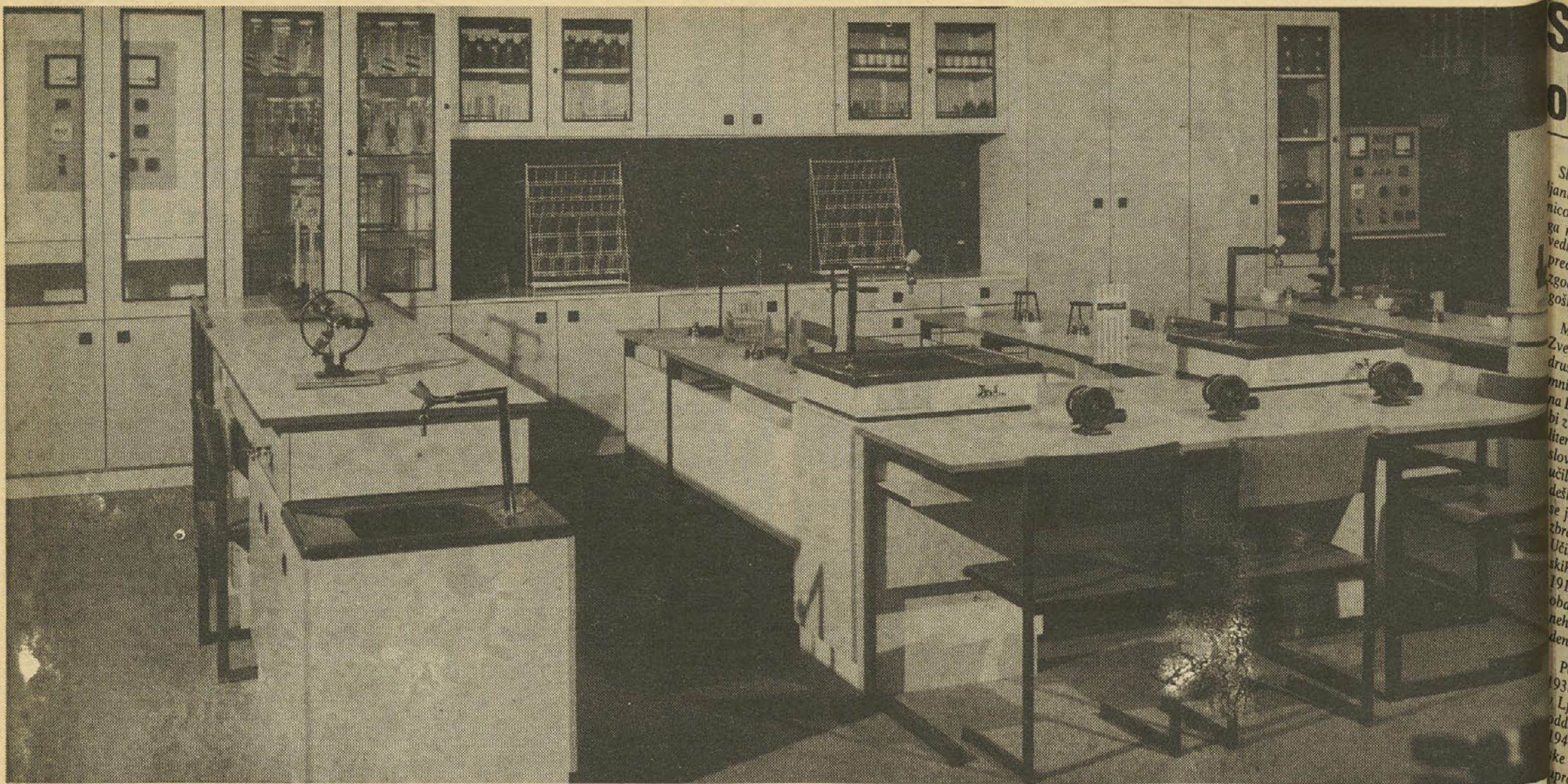
NA OSEBO 90din

INFORMACIJE IN PRIJAVE sprejema turistična agencija **GOLFTURIST** prej VIATOR oz. SAP

Titova 36a in Titova 38, ☎ 310-933 in 313-902

to je ta pravo

Coca-Cola
REG. ZAŠT. ZNAK

Od zamisli do izvedbe je samo korak: prav toliko tudi do Slovenijales inženiringa. Prepustite naročilo Slovenijalesu za načrtovanje opreme, ureditev prostorov v šolah in vzgojnovarstvenih organizacijah.

Imamo specializirane poslovne enote za opremo, učila in didaktiko.

V njih vam svetujejo strokovnjaki v skladu s pedagoškimi in funkcionalnimi normami ali po vaši želji.

Ko boste spoznali raznolikost naše dejavnosti in se prepričali o našem dosedanjem delu doma in v tujini, bo vaše sodelovanje z nami enostavno in učinkovito.

SLOVENIJALES

TOZD
inženiring in
oprema

TEL. (061) 23-656
LJUBLANA, MESTNI TRG 10

Black & Decker

JUGOSLAVIJA

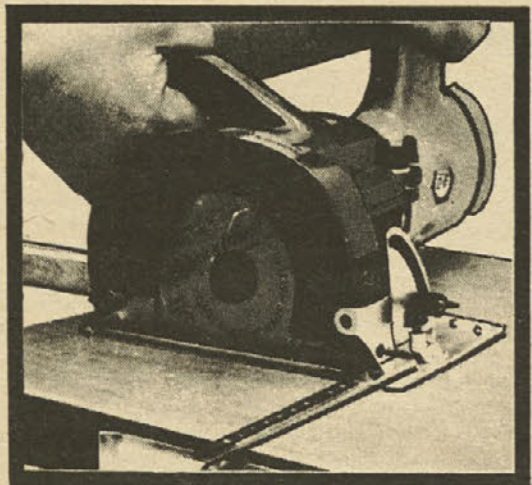
ORGANIZACIJA ZDRUŽENEGA DELA ZA PROIZVODNJO ELEKTRIČNIH ROČNIH ORODIJ, PRIKLJUČKOV IN PRIBORA — 61290 GROSUPLJE, BRVACE
TELEFON: (061) 771-021

ponuja po konkurenčnih cenah za gradnjo novih poslopij, popravila in preureditve osnovnih, srednjih, višjih in visokih šol iz svojega proizvodnega programa:

- električno ročno orodje za vzdrževanje in za šolske delavnice;
- ves potreben pribor in priključke;

Med priključki priporočamo: krožne in vbodne žage, vibracijske brusilce, škarje za živo mejo, stojala, mizice za krožno žago, stružnice, primere, zložljive delovne mize.

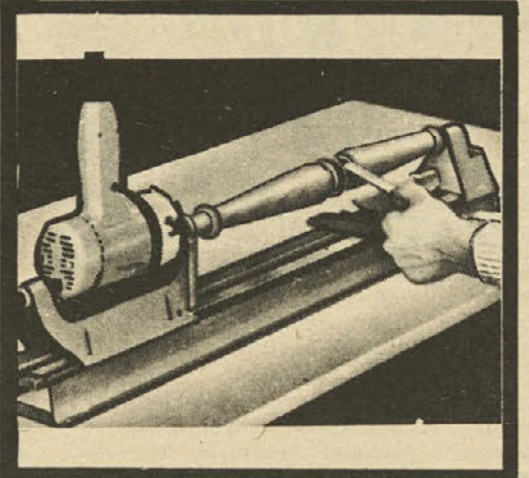
Od pribora naj omenimo: vse vrste krožnih listov žage, liste za vbodne žage, brusne in rezalne plošče, gumi diske, polirne prevleke, žične ščetke in smirkov papir.

Priključek-krožna žaga. Enostavna konstrukcija omogoča hitro sestavljanje in natančno žaganje različnih materialov debelih do 34 mm. Možno je uravnavanje globine in kota rezanja. V kompletu je list žage in vzporedno vodilo.

Iz skupine vrtnih strojev proizvajamo:

- enohitrostne in dvohitrostne mehansko nastavljive vrtnalke z močjo 340–600 W, s številom vrtljajev od 900 do 2.800 na minuto;
- vibracijske vrtnalke z močjo 400–650 W, ki so enohitrostne in štirihitrostne ter imajo od 900–2.850 vrtljajev na minuto;
- kombi garniture (tri izvedbe);
- poklicno (industrijsko) ročno električno orodje, kakor so vrtni stroji (navadni in vibracijski) z močjo 600 in 650 W; krožne žage z močjo 1.050 in 1.600 W; kotne brusilke z močjo 1.750 in 2.250 W in s 6.000 do 8.000 vrtljajev na minuto;

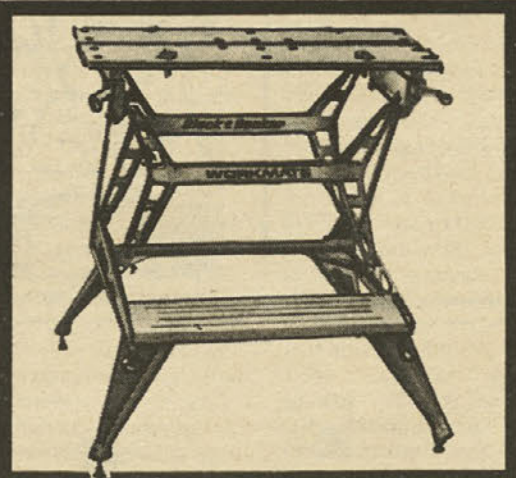

Stružnica, ki je namenjena predvsem za obdelavo lesa do dolžine 62 cm. V kompletu je kovinsko podnožje, horizontalno stojalo, vodilo, konjiček, kovinski disk, pribor za vpenjanje.

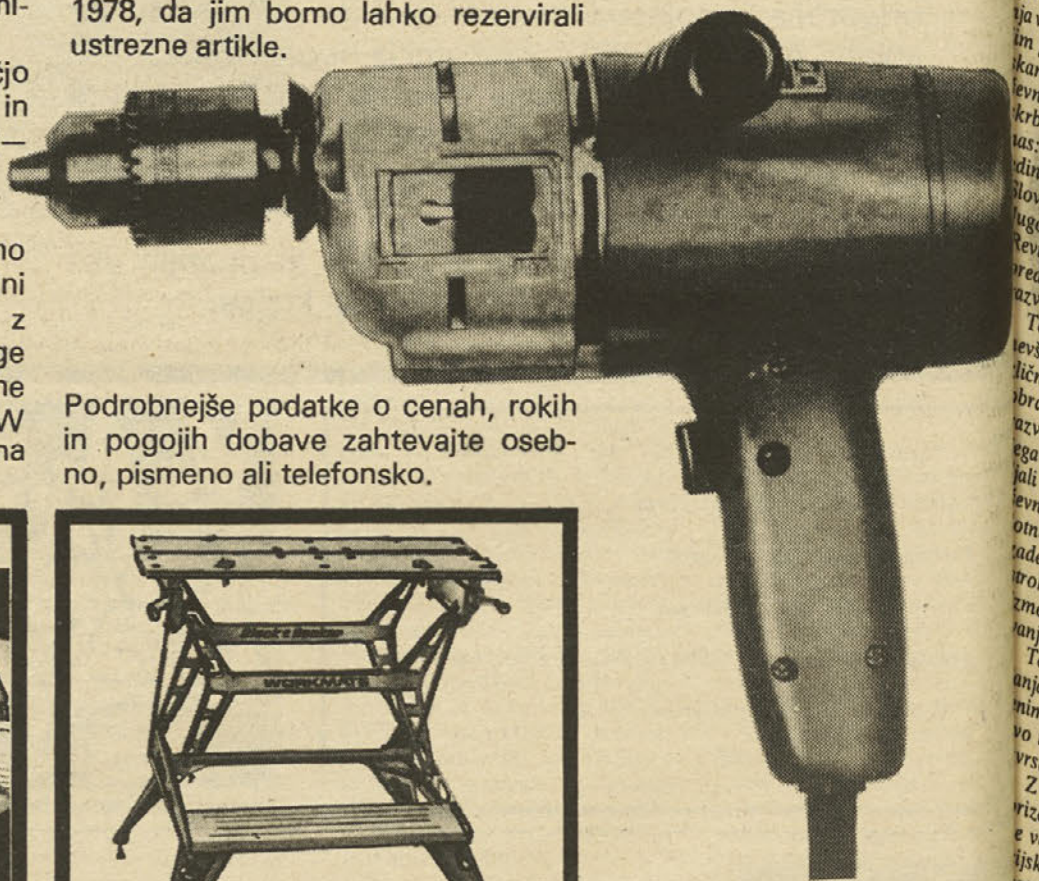
- stojala za industrijske stroje, vibracijske brusilce z močjo 500 W in z 18.000 vibracijami na minuto.

Interesenti naj sporoče svoje potrebe za poslovno leto 1978/79 do oktobra 1978, da jim bomo lahko rezervirali ustrezne artikle.

Podrobnejše podatke o cenah, rokih in pogojih dobave zahtevajte osebno, pisмено ali telefonsko.

Zložljiva delovna miza, ki omogoča uravnavanje višine-dolžine čeljusti 740 mm. Dovoljena je obremenitev do 250 kg. Po končanem delu jo preprosto zložimo.

Udarni štirihitrostni vrtni stroj

Black & Decker
JUGOSLAVIJA

Slovenski šolski muzej ob osemdesetletnici ustanovitve

Slovenski šolski muzej v Ljubljani bo letos praznoval 80-letnico ustanovitve, kljub temu pa ga nekateri prosvetni delavci še vedno premalo poznajo. Tokrat predstavljamo na kratko njegovo zgodovino, sedanje delo in pedagoško knjižnico.

Muzej je ustanovila leta 1898 Zveza slovenskih učiteljskih društev na pobudo Jakoba Dimnika, ravnatelja osnovne šole na Ledini v Ljubljani. V njem naj bi zbirali predvsem pedagoške in literarne izdelke, leposlovna dela slovenskih učiteljev in metodična učila. Prostore je imel najprej na nekaterih mestih na Ledini, nato je večkrat selil. Leta 1910 so zbrano gradivo shranili v kleti Učiteljske tiskarne. Zveza slovenskih učiteljskih društev je leta 1912 učila razprodala, sama pa obdržala knjižnico. Muzej je prenehal delovati, ker ni dobil dovolj denarne pomoči.

Ponovno je bil ustanovljen leta 1938 na bežigradski poskusni šoli v Ljubljani. Sprva je bil odprt le oddelk za osnovne šole, leta 1940 pa še za srednje in meščanske šole. Po odloku banske uprave so morale šole poslati muzeju izvlečke iz šolskih kronik ter podatke o ustanovitvi in delovanju posameznih šol. S tem je dobil muzej obilo bogatega dokumentacijskega gradiva. Na poskusni šoli je ostal do leta 1943, ko so del gradiva uskladičili v Narodni in univerzitetni knjižnici in v kleti prosvetnega oddelka. Po osvojitvi je bil nekaj časa na učiteljski šoli, osnovni šoli Ledina, od leta 1953 pa je v dvoriščnem objektu dijaškega doma Ivan Cankar.

Leta 1951 je bil prvotni načrt o delu muzeja dopolnjen; od takrat zbira muzej gradivo za vse vrste šol od predšolskih ustanov do univerze. Muzej so tedaj razdelili na tri oddelke: razstavno zbirko, pedagoško knjižnico in arhiv z dokumentacijo. Tako je razdeljen še sedaj. Naloga muzeja je sistematično zbiranje, evidentiranje, hranjenje, obdelovanje in raz-

stavljanje gradiva o razvoju šolstva in pedagogike. Na temelju dokumentacije, ki jo je muzej zbral za šole na Slovenskem, je dobil 24. 6. 1960 z odobritvijo Republiškega sekretariata za kulturo in prosveto naziv »dokumentacijski center za zgodovino šolstva«.

Muzej je doslej priredil 84 razstav sam ali v sodelovanju z drugimi. Enajst razstav je bilo potujočih. Teme razstav so bile zelo raznovrstne. Naj naštejemo le nekaj področij, ki so jih obravnavale: splošna zgodovina šolstva na Slovenskem ali v posameznih obdobjih, posamezni šolniki, pedagoški in mladinski tisk, šolski sistemi in reforme, razvoj pouka posameznih predmetov. Ob razstavah je izdal muzej 25 katalogov. Ob stoletnici obvezne osnovne šole na Slovenskem je izšla 694 strani obsežna publikacija »Osnovna šola na Slovenskem 1869—1969«, ki ima 16 daljših razprav. Skupno s šolskima muzejema v Zagrebu in Beogradu izdaja od leta 1963 dalje »Zbornik za historijo šolstva in prosvete«. Doslej je izšlo že 10 števk, v vsaki je tretjina slovenskih člankov. V Zbornikih je bilo doslej objavljeno 80 daljših razprav o šolstvu in pedagogiki v Jugoslaviji, 51 krajših člankov, 52 poročil o delu šolskih muzejev pri nas, 10 bibliografij o zgodovini šolstva v posameznih republikah od leta 1945 dalje in še nekaj priložnostnih člankov.

Muzej obišče letno okrog 5000 obiskovalcev. Poleg tega da si ogledajo razstave, imajo obiskovalci gradivo v knjižnici, dokumentaciji in arhivu. Poleg najbolj rednih obiskovalcev: dijakov, študentov in profesorjev, ki se poklicno ukvarjajo s šolstvom in vzgojo, vedno bolj obiskujejo v zadnjih letih muzej tudi drugi, ki iščejo informacije o šolstvu: pisatelji, glasbeniki, uredniki knjižnih zbirk, novinarji, znanstveniki itd.

Delo muzeja ovirajo premajhni in neprimerni prostori. Muzej zato ne more imeti poleg občasnih

razstav stalne kronološke razstave šolstva na Slovenskem, ki bi bila za obiskovalce, ki muzej obiščejo prvič, najbolj zanimiva. Prostora ni niti za čitalnico, ki bi jo potrebovali uporabniki knjižnega in arhivskega gradiva, najbolj pa ga primanjkuje za deponiranje muzejskega gradiva.

Muzej je odprt za obiskovalce vsak dan, razen sobote od 9. do 14. ure, v sobotah pa od 9. do 11. ure. Popoldne je odprt ob sredah do 16. ure.

Knjižnica

Muzejska knjižnica je imela ob koncu 1977. leta 40.619 zvezkov. Zbira šolske učbenike za vse vrste šol na slovenskem etničnem ozemlju. Nadalje pedagoški periodični tisk, pedagoške in druge pripomočke za učitelje, šolske zakone, šematizme, uredb, učne načrte, literarna dela šolnikov, skratka tisk, ki obravnava šolska in vzgojna vprašanja. Imamo tudi veliko del iz splošne slovenske zgodovine. V knjižnici je največ slovenskih knjig, veliko pa jih je tudi v nemščini, jugoslovanskih jezikih, latinščini, italijanščini, madžarščini, manj pa v drugih. Knjižnica ima osem knjig, ki so izšle do leta 1550, sedem pa jih je

Iz starih listov

Kako željno pričakujejo ne le šolski otroci, temveč tudi učitelji velikih počitnic, je znano. Počitnice imamo ravno zato, da se nekoliko oddahnemo ter razvedrimo duha. Komur je le količjak prilika dana, naj porabi počitnice dobro.

Toliko se od malokaterega zahteva kot ravno od učitelja. Tu mora biti učitelj vse: V sili zdravnik, sodnik, inženir, najboljši zgodovinar in geolog, filolog in vrh tega seveda dober svetovalec v vseh rečeh. Poznati mora najmanjšo rastlinico in najslabši kamenček itd. Vsega tega si ni mogoče pridobiti v šoli, tedaj je neogibno potrebno, da se vsakdo še nadalje izobražuje sam.

izšlo med leti 1550 in 1589. To so latinske knjige, ki so se uporabljale tudi na naših šolah. Najstarejša slovenska knjiga so Bukve Thomasha Kempensarja s Tablo teh puhstabov iz leta 1745. V slovenščino jo je prevedel Mihael Paglovec. V knjižnici so tudi vse slovenske slovnice (Bohoričeva je izšla 1969 v faksimilirani izdaji.)

V knjižnici so vsa pomembnejša slovenska pedagoška dela in revije, zbirke pedagoških knjig, ki jih je izdalo Pedagoško društvo v Krškem (1887), Slovenska šolska matica (1900) in povojne pedagoške knjižne zbirke: Knjižnica priročnikov za učitelje, Knjižnica za vzgojo strokovnih kadrov, Pedagoška knjižnica, Pedagoški tisk, Mala pedagoška knjižnica, Mala knjižnica za starše. Dokaj popoln je tudi starejši mladinski tisk, ki ga je izdajala učiteljska organizacija: Zvonček, Novi rod, Naš rod, zbirka Mladinske matice in povojni šoloobvezni knjižni zbirki Klasje in knjižnica Kondor. Od pedagoških revij, ki še izhajajo, imamo naročene: Nastava in vaspitanje, Otrok in družina, Pedagogija, Pedagoški rad, Prosvetni delavec, Prosvetni pregled, Revija šolstva in prosvetna dokumentacija, Sodobna pedagogika, Vzgoja in izobraževanje.

Knjižnica je oddelk muzeja in knjige so predvsem razstavno gradivo. Obiskovalci si knjige lahko izposodijo tudi na dom, razen raritet in revij, ki jih smejo uporabljati le v prostorih muzeja. T. H.

Ker je učitelj takorekoč »deklica za vse«, mora poznati vsaj v svoji domovini vsak hribček in vsak košček zemlje; kajti to je tudi zelo važno za pouk v šoli. Saj svojo domovino dobro poznati je dolžnost vsacega domoljuba...

Če hočemo kaj videti in to, kar smo videli, v spominu ohraniti, moramo le peš potovati. Dobro je, če sta dva ali trije vkup. Jaz priporočam tako pešpotovanje le po naši domovini. Najprej je treba domačo deželo prav dobro poznati, potem šele drugi daljni svet. Kdor še ni videl, kje Sava izvira, ni videl Cirkniškega ali Bohinjskega jezera ter ni bil še v Postojnski jami itd., temu je razlaga dotičnih beril večja muka, nego, kdor je vse to osebno videl... Kdor je pa že do cela obhodil ožjo domovino, no, potem pa hajd med daljni svet, po naši širni Avstriji bodisi peš, bodisi po železnici.

Nadaljne ima pešpotovanje še v zdravstvenem oziru prednost. Znano je, da naš organizem, ako dolgo ne deluje in — le miruje — polagoma otrpne. Nasprotno pa se z rednim delovanjem ukrepi. Živci naš postanejo, če jih vadimo, zdravi in močni, ako ne, so slabi... Onih ljudi, kateri navadno veliko sedijo, kakor učitelje, uradnikov, dijakov itd., potem pa na nekaterih rokodelcev se loti prav rada »plučna tuberkuloza«. Zoper to bolezen je najboljši pripomoček hoja. Pešhoja je nekaka telovadba, če prav bolj enostranska. Z obilno hojo se je že marsikdo ozdravil, če je bil prej bolan...

Učiteljski tovariš 1895 str. 279—280

30 let v jeseniškem vrtcu

Katrica Koplanova je bila kar 30 let zaposlena v jeseniškem vrtcu. Kot ena izmed redkih najboljših vzgojiteljic je že leta 1950 prejela republiško priznanje — od leta 1954 pa je bila ravnateljica vrtca ali sedanje vzgojnovarstvene organizacije Jesenice.

Začela je februarja leta 1946. Njeno prvo — nepozabno službeno mesto je bila Kamna gorica. Polna mladostnega poleta se je kot pionirka na vzgojnovarstvenem področju spoprijela s problemi tistega časa. Domovina v obnovi, skromne materialne možnosti, vzgojnovarstvena dejavnost brez tradicije. Tudi to dejavnost je bilo treba ustrezno preoblikovati — za novo družbo.

Kasneje je bila Katrica Koplanova premeščena v Slovensko Bistrico, toda pogrešala je Gorenjsko in leta 1947 je spet prišla službovat na Jesenice.

Razstava ob mednarodnem dnevu mladinske knjige

Sodobna jugoslovanska mladinska književnost

Ob Mednarodnem dnevu mladinske knjige (2. april — rojstni dan Hansa Christiana Andersena) je Pionirska knjižnica v Ljubljani pripravila razstavo **SODOBNA JUGOSLOVANSKA MLADINSKA KNJIŽEVNOST**.

Knjižna razstava, ki je v prvi vrsti namenjena osnovnošolski mladini pa tudi staršem, vzgojiteljem, pedagogom itd., pomeni letošnjo osrednjo republiško počastitev tega pomembnega mednarodnega kulturnega praznika, hkrati pa ima kot oblika srečanja kultur narodov in narodnosti med seboj še daljnosežnejše namene: s tem ko izčrpno informira o področju mladinske literature, hkrati tudi v širšem družbenem pomenu omogoča spoznavanje jugoslovanskih narodov in narodnosti med seboj.

Sto knjižno razstavo se mladini in odraslim v Sloveniji prvič odpira sistematičnejši vpogled v povojno literarno ustvarjalnost za mladino vseh jugoslovanskih narodov in narodnosti. V izvirnih knjižnih izdajah predstavlja razstava pester izbor najboljših in najbolj izrazitih mladinskih avtorjev in del, ki so nastala v jugoslovanskem prostoru od leta 1945 do danes.

Ker so knjižnični delavci v Pionirski knjižnici kot organizatorji razstave želeli, da bi bil izbor knjig in avtorjev strokovno temeljito pretehtan, so povabili k sodelovanju več najuglednejših strokovnjakov za področje mladinske književnosti iz posameznih republik. Tako so reprezentativne izbore za posamezne jugoslovanske narode in narodnosti pripravili: dr. Milan Crnković, Munis Idrizović, Dušan Đurišić, mr. Atanas in Elica Nikolovski in Duško Cackov. Zaradi omenje-

Književniki o pouku književnosti

Zveza književnikov Jugoslavije je pripravila lani posvetovanje na temo: Mladi in književnost v NOV ter Pouk književnosti na jugoslovanskih srednjih šolah. Na prvem posvetovanju, je bilo v Vrdniku, je sodelovalo Društvo pisateljev Vojvodine, na drugem v Dojranu pa Društvo pisateljev Makedonije. Posebno drugi posvet, ki je bil oktobra, je bil zelo kakovosten.

Posvet o pouku književnosti na srednjih šolah v Jugoslaviji je bil ena izmed pomembnih akcij Zveze jugoslovanskih književnikov. Sklep o posvetu je bil sprejet že na zagrebški skupščini, in sicer zato, da bi načrte in predmetnike pouka književnosti na vseh šolah

nega razstavnega prostora na eni strani, na drugi pa tudi zato, da bi bila razstava pregledna mladini, kateri je v prvi vrsti namenjena, se izbor del omejuje na 30 do 50 naslovov iz posameznih republik. Kot celota pa zajema izbor iz pestre palete sodobne poezije in proze za mladino ter razvidno poudarja za posamezne nacionalne mladinske književnosti tipične ter literarno estetsko najbolj vitalne literarne zvrsti in oblike.

Kot sestavni del razstave se pred obiskovalci zvrstijo še slovenski prevodi sodobnih mladinskih del iz jugoslovanskega prostora, kot so se od leta 1945 pojavljali na našem knjižnem trgu. Le-ti pomenijo dodatno zanimivo informacijo o slovenskih medzaložniških in meduredniških prizadevanjih pri seznanjanju slovenskih mladih bralcev z literarno ustvarjalnostjo celotnega jugoslovanskega književnega prostora.

Tretja konceptna dimenzija razstave pa je informativni pregled jugoslovanskega strokovno teoretičnega ukvarjanja s področjem mladinske književnosti in s problematiko mladega bralca. Ta del razstave opozarja — predvsem odrasle obiskovalce — najprej na tri specializirane revije za obravnavano področje: slovensko OTROK IN KNJIGA, hrvaško UMJETNOST I DIJETE in srbsko DETINJSTVO, nadalje na strokovno knjižno zbirko Otrok in knjiga, ki izhaja pri založbi Mladinska knjiga ter slednjič na knjižne izdaje pomembnejših strokovnih del različnih jugoslovanskih strokovnjakov, ki obravnavajo pestro problematiko mladinske književnosti bodisi z literarno zgodovinskega bodisi literarno teoretičnega vidika.

MARJANA KOBE

Deset let revije Naš zbornik

Pred nami je 5.—6. jubilejna številka Našega zbornika, ki je zšla ob koncu desetletnega obdobja njegovega izhajanja. Pred desetimi leti je bila Zveza društev za pomoč duševno nezadostno razvitim osebam v nič kaj zavidanem vrednem položaju, ko je s svojim glasilom zarezala v ledino tihe besede na področju duševne nezadostne razvitosti in skrbi za duševno prizadete pri nas: Naš zbornik je bil prvo in edino tovrstno glasilo ne le na Slovenskem, temveč tudi v vsej Jugoslaviji in drugod po svetu. Revija je bila namreč namenjena predvsem staršem umsko manj razvitih otrok in mladostnikov.

Temu se je pridružila še druga eviševnost. Strokovni delavci različnih profilov, ki kakorkoli obravnavajo duševno nezadostno razvito mladino, niso imeli svojega glasila, v katerem bi razpravljali o strokovnih vprašanjih duševne nezadostne razvitosti in celotne (re)habilitacije duševno prizadetih oseb. Veliko nerešenih strokovnih vprašanj in je terjalo znenjavanje mnenj na razčiščanje.

Tako je bilo treba ves čas urejanja glasila vsebinsko prilagajati nim in drugim. Zato je uredništvo nenehno razmišljalo, kakšna vrst glasil bi najbolj ustrezala. Z razvojem skrbi za duševno prizadeto populacijo po vojni so vedno bolj kopicila organizacijska in vsebinska vprašanja, zato se je po nekaj letih izhajanja revije kot tromesečnika pokazalo, da je potreben dvomesečni v novi razširjeni obliki. Le tako je bilo mogoče doseči, da je revija ne le spremljala, temveč tudi dejavno sodelovala v procesu našega brega družbenopolitičnega, ekonomskega in socialnega povojnega razvoja. Zato revija ni bila samo zrcalo skrbi za duševno

prizadete, temveč glasnik njihovih potreb in zahtev, ki jih sami in njihovi starši ne morejo reševati. Vseh deset let je opozarjala javnost in odgovorne družbene dejavnike na žgoča vprašanja, dajala pobude in predloge za razreševanje le-teh in tako prispevala svoj pomemben delež k prizadevanjem za izboljšanje razmer duševno prizadetih pri nas.

Da bi revija učinkovito posegla v tisti trenutek, ki je bil najbolj za skrbljujoč v družini s prizadetim otrokom in mladostnikom ter v družbi, si je uredništvo prizadevalo, da bi pritegnilo čim širši krog staršev k aktivnemu sodelovanju. Starši so tisti, ki najbolj neposredno občutijo težo vprašanj in pričakujejo ustrezno družbeno pomoč. Uredniškemu odboru se je v teh desetih letih posrečilo doseči, da je, sicer počasi, vendar pa nenehno naraščalo število sodelavcev — staršev. Tako je zapolnjevalo vsebino revije v novem času že več kot 30 odstotkov staršev, ki so prispevali vprašanja, pobude in predloge. Strokovnjaki različnih profilov od specialnih pedagogov, psihologov, socialnih delavcev do zdravnikov različnih specialnosti so s svojimi prispevki prisluhnili ustreznemu trenutku. Seveda ni manjkalo novinarjev in književnikov. Le tako si lahko razlagamo, da je od prvih 2.500 števil naračnikov v zadnjih letih desetletnega obdobja naraslo na 5.600; to je za slovenske razmere razveseljivo in hkrati spodbudno za izdajanje Našega zbornika v prihodnjem obdobju. Na žalost pa je najmanj bralcev iz vrst učiteljev drugih šol, kljub temu, da se v svoji dnevni praksi nenehno srečujejo s težo in težko uveljavljami. Tako kot ima vsaka številka glasila družbeno in strokovno aktualno osrednjo temo, je tudi v ju-

bilejni številki poleg že vpeljanih rubrik (nasveti za privajanje in usposabljanje otroka doma, naši otroci pišejo in rišejo, poročila iz društev in ustanov, novice iz naših drugih republik in tujine) taka tema vprašanje naše družine z duševno prizadetim otrokom danes. Že sami naslovi povedo veliko: Kako vse drugače bi lahko bil naš čas, Pri nas doma, Živka ima in nima mame, Pri družinah Romov, Ne bi se smelo dogajati, a vendar... itn.

Uredništvo je priložilo jubilejni številki kot samostojno publikacijo Bibliografijo in analizo Našega zbornika za minulo desetletno obdobje. V bibliografiji je vsebina pregledno razvrščena, in sicer po štiridesetih področjih problematike duševno prizadetih. To bo v veliko pomoč vsem, ki bi se hoteli poučiti, kaj vse je bilo napisanega s posameznega področja v teh desetih letih — od spoznanja, da je otrok prizadet pa do ustreznega zaposlovanja ali oskrbe v zavodu. Analiza dosežanj vsebine opozarja tudi na praznine, ki jih bo treba zapolniti v prihodnjem obdobju, saj se znanost in praksa na tem področju nenehno razvijata. Pereča neresena vprašanja, kot so razvid in razvrščanje, terminologija, preventiva, ustrezno usposabljanje in zaposlovanje so naloge, ki jih bodo morali pojasniti najprej strokovni delavci, šele potem pa jih bo mogoče reševati v praksi.

Pohvalno je, da je uredništvo Bibliografije vključilo tudi mnenja in predloge bralcev: staršev, strokovnjakov in predstavnikov družbenopolitičnih organizacij, ki kažejo, da je revija opravila svoj obstoj, hkrati pa s svojimi kritičnimi ocenami in predlogi odpirajo poglede na jutrišnji dan, na naloge v bližnji prihodnosti. M. M.-j.

MIROSLAV SLANA-MIROSLAV

Vzgoja je interes delavcev

Načelno dobro vemo, kaj je treba storiti, vse premalo pa smo doslej razlagali spremembe, ki jih zahteva korenita preobrazba vzgajanja in izobraževanja, vgrajena v družbeno delo, je naglasil ob nalogah SZDL v predkongresnem obdobju član centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije Emil Rojce na seji sveta za vzgojo in izobraževanje pri RK SZDL. Vzgojanje in izobraževanje je nedvomno resničen interes vseh delavcev, zato ni mogoče, da delavci v resnici ne bi bili zavzeti za reševanje problemov na tem področju. Vzrok za to, da ne sodelujejo dovolj pri neposrednem reševanju nelahkih vprašanj v spreminjanju vzgoje, je najverjetneje premajhna zavzetost odgovornih ljudi, ki bi morali bistvo preobrazbe razumljivo razlagati in spodbujati uveljavitev delavca kot prordnega ustvarjalca novih odnosov.

Sprememba vzgoje bistveno vpliva na celotno kadrovske politiko, ki je ni mogoče dobro razvijati brez neposrednega sodelovanja tistih, ki potrebujejo kadre. To pa hkrati pomeni, da se organizacije združenega dela s področja vzgoje ne morejo slepo odzivati tržnim potrebam tako, da sledijo povpraševanju po študijskih zvrsteh, temveč se morajo povezati z organizacijami združenega dela v proizvodnji in družbenem delu ter ustrezno vplivati na vpis mladih v skladu z resničnimi, dolgoročnejšimi potrebami in interesi združenega dela. Stik z združenim delom bo treba vzpostaviti z ustreznimi samoupravnimi oblikami, snovati strokovne svete, ohraniti trajno dogovarjanje med uporabniki in izvajalci in obenem delavcem jasno opredeliti naloge, da bodo svoje interese res lahko uveljavili.

Brez neposrednega vpliva združenega dela ni mogoče oblikovati dobrih študijskih programov. Še zdaj se porajajo dvomi o skupni programski osnovi usmerjenega izobraževanja, ki so posledica starega enostranskega pojmovanja splošne izobrazbe. Vsebine splošne človekove kulture so se prav tako spremenile, dopolnile, pa jih je treba uskladiti s stvarnostjo in z razvojnimi potrebami, ki zahtevajo še širšo proizvodno-tehnično kulturo, s katero je treba dopolniti in spremeniti celotno vzgojo.

Gimnazija v tem procesu zgublja svoje mesto in vlogo, zato je nesmiselno čakati kdo ve koga, da bi rešil gimnazijo v stari obli-

ki. Čimprej jo je treba vgraditi v center usmerjenega izobraževanja, tako da bosta intelektualno in telesno delo povezana. Res, da veliko vprašanj še ni povsem razvzlanih, toda rešiti jih je treba v stvarnih razmerah, tam, kjer gimnazije delujejo, obenem pa preprečevati nesmiselne pretirane lokalistične ali kake druge težnje, ki niso odsev resničnega interesa združenega dela. Prav tako ni mogoče navzkrižno pojmovati pravice do študija, neodvisno od pristnih potreb in zmogljivosti.

Načela so jasna, uporabiti jih moramo pri izdelavi novih študijskih programov, pri razvijanju novih odnosov podružbljanja vzgoje in uresničevanju svobodne menjave dela, kjer ne gre le za urejanje gmotnega položaja vzgoje, temveč za vsebinsko spremembo vzgoje kot resničnega interesa delavcev.

Odločno bo treba pospešiti izdelavo preglednice kadrovskega potreba, tako da bo združeno delo sodelovalo pri načrtovanju, pa tudi pri izvajanju novih vzgojnih programov. Razprave so pokazale, da mladi ljudje, študentje niso dovolj seznanjeni s preobrazbo vzgoje, zato tudi ne morejo tako učinkovito sodelovati kakor bi lahko.

Spet se pojavlja tu in tam odvajanje med srednjim in visokim šolstvom, čeprav je jasno, da bi morali razviti celostne in

enotne programe vzgoje, od predšolske do visokošolske stopnje. To je opaziti tudi v preobrazbi pedagoškega šolstva, ki je prvo zaoralo ledino. Izdelava programov na tem področju spet nekoliko zaostaja, kakor da bi bilo znova treba zajeti zrak za nadaljevanje po srednješolskih programih, ki jih tako sploh ne bi smeli več pojmovati. Spodbuditi bi morali tudi več raziskav za to področje in jasno opredeliti, kako bodo potrjeni in ovrednoteni novi programi.

Kritično so ocenjeni tudi očitno organizacijsko usmerjeni napor, saj je premalo vzporednih razčlenb novih vzgojnoizobraževalnih vsebin, ki bi morale biti temelj za organizacijsko in drugo preobrazbo vzgoje.

Še veliko vprašanj bo treba skupaj reševati. Obramba pred spremembami je pogosto vzrok zaostajanja, izvira pa često iz nejasnosti, občutka zmanjšane socialne varnosti, ki jo ogrožajo napovedane spremembe, če niso dovolj konkretno začrtane, pa tudi odtujenosti delavcev, ki bi morali bistveno sodelovati pri načrtovanju teh sprememb, živo povezano z okoljem, z združenim delom. SZDL ima pri tem odgovorno, a tudi hvaležno nalogo, da pomaga pri razčiščenju zapletov in množično aktivira občane. Le tako bo preobrazba hitrejša in ustrežnejša.

RUDI LEŠNIK

Enote in troje interesnih skupnosti

Novi odnosi zahtevajo spremembe pri oblikovanju samoupravnih interesnih skupnosti za vzgojo in izobraževanje. To je potrebno zaradi boljšega zadoščanja osebnih in skupnih potreb, neposredne menjave dela in uresničevanja naših vzgojnih smotrov.

Zagotoviti je treba neposreden vpliv delavcev, zato se člani občinske in posebne samoupravne interesne skupnosti organizirajo v enoto ob vsaki temeljni organizaciji združenega dela. V tej se povežejo glede na to, kakšen je njihov interes za uresničevanje študijskih programov.

Pri osnovni šoli so uporabniki vsi delovni ljudje in občani, ki živijo na območju šolskega okoliša, izvajalci pa delavci, ki sodelujejo pri uresničevanju celodnevne vzgojnoizobraževalnega programa, pa tudi društva in or-

ganizacije, ki se vključujejo v vzgojni proces.

V usmerjenem izobraževanju so uporabniki delavci v temeljnih organizacijah in drugih organizacijah združenega dela, ki se predvsem zaradi kadrovskega potreba vključujejo v enoto vzgojnoizobraževalne organizacije, izvajalci pa so vsi, ki izvajajo program take šole.

Tako bodo delavci, uporabniki in izvajalci neposredno uresničevali svobodno menjavo dela, hkrati pa oblikovali in spremljali vzgojni načrt šole in se neposredno vključevali v delo svojih občinskih ali posebnih izobraževalnih skupnosti, za katere bodo določili delegate.

Ob tem se tudi učenci uveljavljajo vse bolj kot ustvarjalci vzgojnega procesa, neodtujeno. Bistvo tako organizirane samouprave so različne potrebe in različni programi v usmerjenem izobraževanju, celodnevna šola pa je pokazala, da zanjo skrbijo vsi v krajevni skupnosti, saj so vsi zainteresirani za osnovno vzgojo mladega rodu.

Za zdaj se organizira 16 posebnih interesnih skupnosti, vendar družbenoekonomske osnove še niso povsem opredeljene, je bilo poudarjeno na seji sveta za vzgojo in izobraževanje pri RK SZDL. Nove ekonomske odnose bo treba uveljaviti tako, da bo to ustrezalo tudi načelu solidarnosti. Posebne izobraževalne skupnosti imajo različno ekonomsko zaledje, zato niso vse v enakem položaju. To tudi ni bistveno, zagotoviti pa je treba dobro vzgojo tudi tam, kjer nimajo sami dovolj ali celo več denarja, kot ga potrebujejo.

Zelo jasno bo treba opredeliti pristojnosti posebnih in občinskih izobraževalnih skupnosti, da si ne bodo navzkriž. Delavci v posebni izobraževalni skupnosti ugotavljajo kadrovske potrebe in vrste poklicev in v skladu s tem načrtujejo vzgojnoizobraževalno dejavnost. Na temelju svobodne menjave dela zagotavljajo zadostitev ugotovljenih potreb in interesov, oblikujejo skupaj merila za ceno šolanja in razporejajo vzgojnoizobraževalne organizacije na svojem območju. Sprejemajo program študija in določajo dolžino šolanja, ko jim združeno delo sporoči, kakšen poklic potrebuje in se vključujejo v delo skupščine izobraževalne skupnosti Slovenije.

Člani posebne izobraževalne skupnosti se lahko organizirajo v temeljne skupnosti posebne izobraževalne skupnosti, če tako bolje zagotavljajo uresničevanje

»Naj bo pomlad tudi za naš časnik!«

Pogovor za okroglo mizo o nadaljnjih nalogah časnika Prosvetni delavec

Na pobudo republiškega odbora Sindikata delavcev vzgoje in izobraževanja in izobraževalne skupnosti Slovenije so se 21. marca zbrali v Domu sindikatov v Ljubljani predstavniki večjih občinskih izobraževalnih skupnosti Slovenije in hkrati predsedniki sindikata, predstavniki republiških vzgojnoizobraževalnih in družbenopolitičnih organizacij. Posvetovanja se je udeležil tudi sekretar Zveznega sindikata delavcev družbenih dejavnosti Jugoslavije Vasko Raičević. Pogovor za okroglo mizo je vodil predsednik RO Sindikata delavcev vzgoje in izobraževanja Geza Čahuk.

Namen pogovora je bil zbrati pripombe javne razprave o programski zasnovi, ali bolje, o objavljenih tezah novega koncepta našega časnika, ki je bil pripravljen na temelju korenite spremembe stališča, da je vzgoja neoljudska sestavina združenega dela.

V svoji uvodni besedi je Geza Čahuk dejal: »V vseh časih, posebno pa v zadnjem obdobju družbene preobrazbe, nam je Prosvetni delavec izredno pomagal, lahko pa bi nam še več. Jasno moramo povedati, kaj želimo,

hkrati pa se moramo zavedati, da ta časnik ne more biti prepuščen samo uredništvu, saj je zrcalo nas vseh.«

V pripombah iz javne razprave, ki so bile, žal precej skromne, je izražena želja in potreba po večjem številu sodelavcev. Potrebni bi bili stalni dogovori med uredništvu pedagoškega tiska za izmenjavo, ali bolje, za prirejeno objavo posameznih člankov. Nekateri so predlagali, naj bi k stalni rubriki Radio in šola dodali še stalno rubriko Televizija v šoli. Kolektivi opozarjajo, da bi morali posvetiti večjo pozornost mladim. Prek časnika bi se morali učitelji vseh stopenj bolj povezati med seboj. Bralci menijo, da posveča list preveč prostora knjigi, premalo pa drugim vrstam kulturne vzgoje. Ob koncu je treba omeniti še željo in predlog, naj bi Prosvetni delavec čeprav na nekaj straneh, postal tednik. Kritika večine zadeva preveliko število reklam v listu. Povedati je treba, da je temu vzrok pomanjkanje denarja, reklame pa so eden izmed možnih virov dodatnega financiranja.

Pogovor je pokazal, da je programska zasnova našega časnika ugodno sprejeta, torej potrjena. Iz kratkega referata glavnega urednika mag. Rudija Lešnika je bilo razvidno, da uredništvo Prosvetnega delavca nenehno sodeluje z uredništvu, prosvetnih časnikov drugih republik in pokrajin. Z njimi je še posebej povezano v Sekciji prosvetnih listov republik in pokrajin Jugoslavije. Namen sekcije, enoten, skladen nastop, nenehno sodelovanje, izmenjava člankov, priprava skupnih številk ob jubilejih, kongresih ZKJ, priprava srečanj novinarjev prosvetnih listov balkanskih dežel, obiski v tujini itd. Razmere prosvetnih glasil po republikah in pokrajinah so dokaj različne, najslabše pa so v Črni gori in Sloveniji. Naj navedemo za primerjavo: slovenski časnik Prosvetni delavec nima urejene finančiranja. Vsi drugi listi (razen črnogorskega) prejema osem do desetkrat večjo finančno pomoč s sistemsko urejenim financiranjem! Razumljivo je, da pomanjkanje denarja ovira delo in onemogoča okrepitev kadrovske in prostorske zmogljivosti uredništva.

Udeleženci razprave so predlagali, naj bi po sedanjem prehodnem obdobju financiranja sledilo sistemsko urejeno financiranje. V ta namen bi morali podpisati v samoupravne sporazume z vsemi izobraževalnimi skupnostmi v občinah. Za boljše in hitreje obveščanje bodo posamezne občine predlagale svoje dopisnike, ki bodo sodelovali z uredništvu, s katerim bodo podpisali pogodbo, za dobro delo pa bodo še posebej nagradili.

Šolska slovesnost v Trstu

Letošnjega 19. marca je bila v Trstu izjemna slovesnost: ena izmed šol v središču mesta — slovensko osnovno šolo — so pomenovali po Karlu Široku, nekdanjem učitelju na tržaških šolah. Rojen je bil 1. 1889 v Brdih, že v mladih letih pa se je nastanil v Trstu, kjer je delal kot učitelj, mladinski pesnik, pisatelj in glasbenik. Po službovanju v Črnomlju je bil konzularni urednik v Celovcu. Nakopal si je sovraštvo nacistov, ki so ga po zasedbi Avstrije zaprli, nato pa izgnali v Ljubljano. Fašisti so ga aretirali in ga maja 1941 izročili gestapu. Spet je romal v celovške zapore, kjer so ga pol leta mučili, nazadnje pa prepeljali v Begunje. Od tod so ga odvedli 5. maja 1942 na morišče v Drago kot talca.

Slovesnosti v Trstu se je udeležilo zelo veliko staršev sedanjih in nekdanjih učencev, učiteljev in ravnateljev, generalni konzul SFRJ in druge osebnosti. To je bil v resnici velik dogodek, saj je bilo treba kar pet let čakati na dovo-

ljenje iz Rima, da so lahko na šolo napisali: Državna osnovna šola s slovenskim učnim jezikom Karla Široka. Sorodnike in goste je pozdravil ravnatelj E. Sternad in se v obeh jezikih zahvalil vsem, ki so pripomogli k uspehu slovesnosti, ob koncu pa pozval učence, naj bodo ponosni na ime svoje šole. Z izbranimi besedami se je nato oglašil kot zastopnik staršev Hektor Jogan, potem pa je pesnik Miroslav Košuta predstavil Širokovo pesniško delo in orisal njegovo življenjsko pot. V prestrem in bogatem sporedu je sodeloval tudi šolski zborček, ki ga je z uspehom vodila M. Kuretova, učenci pa so uprizorili Širokove Slepce slavke v režiji J. Lukeša.

Po sporedu so odkrili na šolskem hodniku relief pisatelja Široka, izdelanega po delu kočevskega kiparja Staneta Jarma, nato pa so si gostje in domačini ogledali zanimivo razstavo. Pripravili so jo učenci te šole, ki je postala v zadnjih letih središče pestrih obšolskih dejavnosti. ERNEST ŠVARA

Republiški odbor Sindikata delavcev vzgoje in izobraževanja bo spodbudil akcijo po vseh občinah z namenom, da bi se od naraščajočega števila članov Prosvetnega sindikata. Hkrati naj bi ta akcija pripomogla, da bi se na Prosvetnega delavca naročili vsi pedagoški delavci.

V razpravi je Tilka Blaha, nica sekretariata predsedstva republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije dejala: »Med sameznimi pedagoškimi listi pomembna delitev dela. To ni konkurenčni, temveč komplementarni listi. Vsak ima svojo vlogo. Prosvetni delavec je bolj bran in redno izhaja. Ta moramo bolj izbrati kot med prosvetnimi delavci in možnost za hitro obveščanje.«

V pogovoru so razpravljali poudarili, da bi se v listu morale več oglašati šole same, in naj bi jati svoje praktične rešitve glavnega zakona o združenem delu (npr. 42-urnem delavniku). Menili so, da bi bilo treba več informacij primerjav z delom pedagoških delavcev drugod po svetu. Bralci pogrešajo več prispevkov o vsakodnevni življenju v celodnevni osnovni šoli. Prav bi bilo, če bi namenili več pozornosti obravnavi teme: Učitelj in učenec kot nosilca pedagoškega procesa. Razširiti bo treba mrežo mladodpisnikov in hkrati naročnikov med učenci in študenti, ki usmerjajo v pedagoški poklic. Prizadevati si je treba, da bo časnik, ne le problematiko, temveč tudi krog bralcev in sodelavcev od predšolske vzgoje, usmerjenega izobraževanja pa do visokega šolstva.

Pogovor za okroglo mizo nakazal pot za nadaljnje delo. Naj končamo naš zapis z besedami, ki jih je v razpravi med drugim povedal sekretar Zveznega sindikata delavcev družbenih dejavnosti Jugoslavije Vasko Raičević:

»List Prosvetni delavec se mora poglabljati v široke metodne probleme, nakaže pa na temeljne. Veliko več lahko storimo pri obravnavi organizacijskih vprašanj ter samouprave v izobraževalnih organizacijah in organizacijah združenega dela. Njegova edina možnost je, da privabi k sodelovanju veliko čez zunanjih sodelavcev, ki bodo obravnavali aktualne teme.«

V vseh pedagoških listih pogrešamo polemiko, dialog. Želim, da bi tudi Prosvetni delavec končno doživel svojo pomlad!

T. D.

Ogledalo napredka

Še vedno je dobro obiskati zanimiva razstava otroških risb radelskem likovnem salonu. Ta čudoviti otroški svet, likovno izpoved najmlajših iz vseh otroških vzgojnovarstvenih organizacij kot darilo ženskam ob njihovem letošnjem prazniku osmele, marcu odprla celo vrata občinskega likovnega hrama. Presenetljivejši je več. Prvo: končno smo premagali predsodke, da so likovni saloni le hiše za priznanje umetnike. Drugo: ko so se zbrali dela otrok, smo bili presenečeni nad njihovo tvorno likovno izrazitostjo in izpovedno močjo. Tretje: presenečenje: ob odprtju razstave smo videli program, ki ga človek radi spomni.

Razstava je hkrati tudi ogledalo velikega napredka in dosežek kajletnega truda vzgojiteljev, večje skrbi za vsestranski razvoj predšolskih otrok v občini Rade. Slike, ki so jih izdelali otroci Josipdola, Ribnice na Pohorju, Remšnika in Kaple, so po kakovosti enakovredne slikam otrok, ki obiskujejo vzgojnovarstvene organizacije v dolini.

Bolj mimogrede so ob razstavi opozorili še na nekaj. Gre za tiste ustvarjalnost vzgojiteljev, ki jo vzgoji in izobraževanju vse premalo cenimo. Izdelanih je nič kot likovnih pripomočkov. V vsakem je veliko osebne prizadevanosti, prave avtorske domislečnosti. Marsikje imajo vzgojitelji težavo prav pri vrednotenju tovrstnega dela. Vemo pa, da na boljše učne uspehe in manjši osip vpliva samo osnovnošolski pouk, pač pa tudi vedno boljša predšolska prava otroka za delo v šoli. KRISTIL VALTL

Odbor za medsebojna razmerja delavcev v združenem delu

VZGOJNOVARSTVENEGA ZAVODA

»STARI VODMAT« P. O.

LJUBLJANA, BOLGARSKA UL. 20

razpisuje prosta dela in naloge:

1. vzgojiteljice za nedoločen čas
2. medicinske sestre pediatrične smeri s strokovnim izpitom za nedoločen čas
3. vzgojiteljice za določen čas
4. medicinske sestre pediatrične smeri s strokovnim izpitom za določen čas
5. varuhinje za določen čas
6. KV kuharice za določen čas
7. snazilke za določen čas

Pogoji:

Ad. 1.
— dokončana vzgojiteljska šola z opravljenim strokovnim izpitom
— ustrezne moralno politične lastnosti
— nastop dela 1. 6. 1978

Ad. 2.
— dokončana srednja medicinska šola pediatrične smeri s strokovnim izpitom
— ustrezne moralno politične lastnosti
— nastop dela 15. 6. 1978

Ad. 3.
— dokončana vzgojiteljska šola z opravljenim strokovnim izpitom
— ustrezne moralno politične lastnosti
— nastop dela: 15. 5. 1978

Ad. 4.
— dokončana srednja medicinska šola pediatrične smeri s strokovnim izpitom
— ustrezne moralno politične lastnosti
— nastop dela: 15. 6. 1978

Ad. 5.
— končana osemletka

— starost najmanj 18 let

— nastop dela: 12. 4. 1978

Ad. 6.
— KV kuharica

— nastop dela: 15. 4. 1978

Ad. 7.
— nastop dela: 15. 6. 1978

Rok za prijavo velja do zasedbe razpisanih mest.